

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ETKİLERİNİN EN
AZA İNDİRİLMESİ, KURAKLIKLARLA MÜCADELE VE SU
KAYNAKLARININ VERİMLİ KULLANILMASI İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU**

**(10/77, 372, 491, 534, 693, 817, 868, 992, 1004, 1018, 1150, 1170,
1221, 1305, 1434, 1518, 1806, 1815, 1943, 2009, 2139, 2206, 2391,
2909, 2929, 3031, 3032, 3382, 3558, 3575, 3581, 3583, 3647, 3677,
3682, 3690, 3708, 3740, 3769, 3798, 3817, 3831, 3840)**

TUTANAK DERGİSİ

**2'nci Toplantı
6 Nisan 2021 Salı**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- SUNUMLAR

1.- İTÜ İnşaat Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. İzzet Öztürk'ün, video konferans aracılığıyla, küresel iklim değişiminin su kaynaklarımıza muhtemel etkileri hakkında sunumu

2.- Meteoroloji Genel Müdürü Volkan Mutlu Coşkun'un, Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün iklim değişikliğine yönelik ürettiği ve yürüttüğü çalışmalar hakkında sunumu

3.- Orman Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Çelik'in, Orman Genel

*Müdürlüğünün küresel iklim değışikliğinin etkilerinin en aza indirilmesi
üzerine yaptığı faaliyetler hakkında sunumu*

**KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ETKİLERİNİN EN AZA İNDİRİLMESİ,
KURAKLIKLA MÜCADELE VE SU KAYNAKLARININ VERİMLİ KULLANILMASI İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/77, 372, 491, 534, 693, 817, 868, 992, 1004, 1018, 1150, 1170, 1221, 1305, 1434, 1518, 1806,
1815, 1943, 2009, 2139, 2206, 2391, 2909, 2929, 3031, 3032, 3382, 3558, 3575, 3581, 3583, 3647,
3677, 3682, 3690, 3708, 3740, 3769, 3798, 3817, 3831, 3840)

**2'nci Toplantı
6 Nisan 2021 Salı**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Küresel İklim Değişikliğinin Etkilerinin En Aza İndirilmesi, Kuraklıkla Mücadele ve Su Kaynaklarının Verimli Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 15.00'te açılarak iki oturum yaptı.

İTÜ İnşaat Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. İzzet Öztürk tarafından, video konferans aracılığıyla, küresel iklim değişiminin su kaynaklarımıza muhtemel etkileri;

Meteoroloji Genel Müdürü Volkan Mutlu Coşkun tarafından, Meteoroloji Genel Müdürlüğünün iklim değişikliğine yönelik ürettiği ve yürüttüğü çalışmalar;

Orman Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Çelik tarafından, Orman Genel Müdürlüğünün küresel iklim değişikliğinin etkilerinin en aza indirilmesi üzerine yaptığı faaliyetler;

Hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 7 Nisan 2021 Çarşamba günü saat 14.59'da toplanmak üzere saat 20.37'de toplantıya son verildi.

6 Nisan 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.00

BAŞKAN: Veysel EROĞLU (Afyonkarahisar)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat CEYLAN (Ankara)

SÖZCÜ: Semra KAPLAN KIVIRCIK (Manisa)

KÂTİP: Hasan KALYONCU (İzmir)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, hayırlara vesile olması dileğiyle toplantıyı açıyorum.

(*)

Yeterli sayımız var. Hayırlı olsun.

Ayrıca, yeni katılan arkadaşlara hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, efendim, geçen haftaki gündem gereği özellikle bu hafta bazı arkadaşları dinleyeceğiz.

Birinci olarak, Çevre Orman Bakanlığı ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı döneminde İklim Değişikliği Strateji Belgesi’ni hazırlayan İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü hocalarından Prof. Dr. İzzet Öztürk’ü dinleyeceğiz.

Ayrıca, Meteoroloji Genel Müdürümüz Volkan Mutlu Coşkun burada, onu dinleyeceğiz.

Ayrıca, Orman Genel Müdürlüğünden Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Çelik, Mehmet Çelik de burada.

Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdür Yardımcısı Mustafa Bulut, Mustafa Bey yolda.

Ayrıca, Çölleşmeyle Mücadele Genel Müdür Yardımcısı Beytullah Fidan, Beytullah Bey burada. Ayrıca, Orman Mühendisleri Odası Genel Başkanı Hasan Türkyılmaz. Onu da görmüştüm. Hasan Bey dışarıda bekliyormuş.

Şimdi, müsaadenizle hemen İzzet Öztürk’e söz verelim. Kendisi de İstanbul’da olduğu için müsaade ederseniz bundan sonraki İstanbul’da, Adana ve Bursa’daki hocalarımızı, Ankara’da olmayan hocalarımızı biz bu şekilde görüntülü olarak dinlemek istiyoruz uygun görürseniz değerli milletvekillerimiz, değerli Komisyon üyelerim. Bu şekilde ilk görüntülü konuşmayı da Sayın İzzet Öztürk yapacak.

Sayın İzzet Öztürk, bizi duyuyorsunuz değil mi?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Duyuyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bakan değiliz artık. Başkanlık, geçici Başkan olarak... Hoca... İzzet Bey’in de hocasıyım ben, geçmişte tabii yıllar önce.

Evet, buyurun efendim. Sizi dinliyoruz.

Size zaten bizim burada sunduğumuz sunumu göndermiştik. Dolayısıyla, siz bu konuda bunu da dikkate alarak ne yaptınız, ne yapıyorsunuz, ne gibi tedbirler var yani özellikle iklim değişikliğinin etkisi nedir? Bunları bize bir özetlerseniz çünkü siz aynı zamanda bakanlığım döneminde bir küresel ısınma strateji belgesi hazırlamıştınız hatırladığım kadarıyla ekip olarak, İTÜ olarak, bunu da bir zahmet kısaca anlatırsanız.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

Evet, buyurun efendim.

II.- SUNUMLAR

1.- İTÜ İnşaat Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. İzzet Öztürk'ün, video konferans aracılığıyla, küresel iklim değişiminin su kaynaklarımıza muhtemel etkileri hakkında sunumu

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Sayın Bakanım, pek kıymetli milletvekillerim, Komisyon üyelerimiz, pek muhterem hazırun; hepinize öncelikle saygı ve hürmetlerimi arz etmek istiyorum efendim.

Bugünkü sunumumuzun başlığı “Küresel İklim Değişiminin Su Kaynaklarımıza Muhtemel Etkileri” Sunumun içeriğini kısaca yansıttım.

İlk olarak, küresel iklim değişiminin Türkiye ve yakın çevresine etkilerini, daha sonra iklim değişiminin özellikle Türkiye’nin su kaynaklarına muhtemel etkilerini ve bu çerçevede de Türkiye’nin 25 havzası arasında en hassas havzalardan biri olan Konya kapalı havzasına özgü bir değerlendirmeyi arz etmek istiyorum eğer zamanımız... Yani bu şekilde bir şey yaptım. Süremiz yirmi dakika olduğu söylendiği için mümkün mertebe hızlı ve etkili kullanmaya çalışacağım efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, yani anlatacağınız şeyleri anlatın gerekirse biz uzatabiliriz ama tam ekran yaparsanız bir zahmet.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Şu anda, tam ekran gözüktüyor benim efendim ama sizin nasıl bilemiyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki efendim.

İzzet Bey, devam edin bir zahmet.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Peki efendim.

Bu çalışmayı sizin de Bakanlığınız döneminde -bilgi malumunuz- İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projesi kapsamında yürüttük efendim. 2004-2006 yılları arasında yani yedi yüz günün üzerinde bir emek verilerek yapılan oldukça kapsamlı bir çalışmadır. Bir raf dolusu bunun dokümanı var ama size mümkün mertebe bunu...

Bu projenin birinci kısmında, iklim değişiminin özellikle küresel iklim modellemesiyle Türkiye ve yakın yöresini nasıl etkileyeceği konusu araştırıldı efendim. Bu kapsamda, 3 farklı küresel iklim modeli, 2 farklı sera gazı veya kirletici salım senaryosu dikkate alınarak gerçekleştirildi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İzzet Hocam, slaytları da devam ettirerseniz...

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Peki efendim, ettireyim.

3 model bunlar: HadGEM Modeli, MPI modeli, bir de CRNM modeli olarak adlandırılıyor. İki farklı kirletici salım senaryosunu şuna karşı geliyor efendim: Bu RCP 4.5 dediğimiz bu Paris Anlaşması ve ilgili protokollerinin dünya genelinde yaygın bir şekilde uygulanması hâli iyimser senaryo, bir de RCP 8.5 senaryosu ise bu tip kontrol önlemlerinin uygulanamaması senaryosu var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İzzet Hocam, şimdi, slaytların ilk sayfası gözüktüyor. Lütfen yeniler misiniz?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Peki efendim.

Yani, dolayısıyla bu Türkiye’nin tamamını, 25 havzayı ve 10 kilometre, 10 kilometre çözünürlükte, şu ana kadarki en yüksek çözünürlükte modelleyebildiğimiz bir çalışma oldu efendim.

Yani, dolayısıyla, bu, küresel iklim değişikliği senaryoları Türkiye’yi 2015-2100 döneminde nasıl etkileyecek, bunu araştırmaya çalıştık. Burada kutuyla gördüğümüzdeki bizim iklim modellemesinde ele aldığımız sınırdır. Yani Türkiye’nin yakın çevresini de içine almasını özellikle dikkat edildi ki bu geçişler, küresel iklim modelinin Türkiye iz düşümünün sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla efendim. Türkiye’nin dışından tuttuk model sınırlamasını.

Kısaca, bunun çıktısını size arz etmek istiyorum. RCP 4.5 ve 8.5 senaryoları itibarıyla onar yıllık dönemler hâlinde burada her bir modelin öngördüğü sıcaklık artışları var. Mesela, iyimser senaryodaki sıcaklık artışlarının 3,5 dereceye kadar yükseleceği ama kötümser senaryodaki değerlerin ise yani 6 dereceye kadar yükseleceği, hatta 8 dereceye kadar yükselebileceği öngörülüyor Türkiye geneli itibarıyla ve on yıllık değerler itibarıyla var. Aynı şekilde, iklim modellemesiyle 2015-2100 dönemi yağış verilerine bakacak olursak iyimser senaryoda, RCP 4.5 senaryosunda 50 milimetreye kadar yağış azalması, kötümser senaryoda ise daha fazla, daha yüksek oranlarda yağış azalması bekleyebiliriz onar yıllık dönemler hâlinde; bunu da burada grafikler hâlinde de görüyoruz. Ben özetle...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İzzet Hocam, lütfen anlatırken slaytlara da dikkat edersen, siz anlatıyorsunuz ama buradan slaytlar yürümüyor.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Allah Allah, evet, slaytları yürütelim tek tek.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bilgisayarı siz kontrol etmiyor musunuz?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Peki. Şu anda sizin ekranda da görünüyor mu efendim yağışlar?

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Göremiyoruz, göremiyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayır efendim. Lütfen siz bilgisayardan slaytları gösterirseniz...
Tamam, şu anda...

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Peki. Buradan göndereyim o zaman büyük şekilde.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Tamam işte, biz de böyle istiyoruz zaten Hocam.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Bu şekilde ilerliyor mu efendim?

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – İlerliyor evet.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, tabii, oradan gönderin siz, tamam.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Tamam, böyle şey yapalım o zaman, tam ekran değil de kısma ekranlar şey yapayım. Peki efendim.

Burada kötümser senaryolarda sıcaklıklarda ciddi bir yükselme, 6 derecelere kadar olan yükselme; yağışlarda ise yer yer 60 milimetreye kadar azalma öngörülüyor 2015-2100 dönemi. Bunu özetlersek sıcaklıklarda iyimser senaryoda 2 ila 3,5 derece, kötümser senaryoda 4 ila 6 derecelik bir değişim, azalma, en yüksek sıcaklık artışlarının Türkiye’nin güney kısmı Akdeniz boyunca meydana gelmesi öngörülüyor. Yağış bakımından da aynı şekilde, yıllık ortalama yağışlarda 150 milimetrelere kadar varan bir azalma öngörüsü var. Havzalar bazında en fazla yağış değişiminin ise Doğu Akdeniz Seyhan, Ceyhan havzalarında meydana gelmesi öngörülüyor efendim.

İndisler bazında bakacak olursak, en yüksek değerler iyimser senaryoda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde sıcak hava dalgası frekans ve şiddetlerinde artışlar bekleniyor, buharlaşma değerlerinde ciddi artışlar bekleniyor, ayrıca, ekstrem yağışların sayısında ve süresinde artışlar bekleniyor. Dolayısıyla, ekstrem iklim olaylarında da küresel iklim değişiminin genel bir göstergesi olarak -hemen hemen bütün iklim göstergeleri itibarıyla- olumsuz yönde bir değişim beklentisi Türkiye için de söz konusu efendim.

Bu şekilde iklim değişimini ortaya koyduktan sonra, hemen devamında, acaba bu iklim değişimi, bu yağışlarda azalma, sıcaklıkta artma, buharlaşmanın artması, ekstrem, aşırı iklim olaylarının sıklığının ve sürelerinin artması nehir akışlarına, yer altı suyuna ve zemin nemine, topraktaki tutulan suya nasıl etki edecek buna baktık efendim, asıl çalışmanın amacı buydu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Notlarda var aynı zamanda.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Şimdi, biz bu sefer bu iklim modelinin çıktılarını bir hidrolojik modele, Türkiye çapında bir büyük hidrolojik modele girdi olarak almak suretiyle, 2015-2100 dönemindeki suya yansımaları öngörmeye çalıştık. Bu çalışma Türkiye’de ilk defa yapıldı bu anlamıyla.

Evet, malumunuz Türkiye’de su kaynakları bakımından 112 milyar metreküplük bir potansiyelimiz var, Sayın Hocam siz sunumunuzda da bunu vermişsiniz. İşte bunun ağırlıklı kısmı yüzeysel sulardan, bir kısmı da yer altı sularından meydana geliyor. Ama bu...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, İzzet Hocam, bir şey söylemek istiyorum da bu arada.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Buyurun efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, 112 milyar tabii yirmi otuz yıl önce bulunan bir rakam. Aslında bunların, su dengesinin Devlet Su İşleri, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü ve üniversitedeki hocalarımızla yeniden bir ele alınması gerekir diye düşünüyorum. Biz bunu da bir Komisyon teklifi olarak teklif edelim. Yani, 112 milyar metreküp artık... Yani ne kadar yağış düşüyor, ne kadar nereye gidiyor; bir su dengesini, buharlaşan miktarı, bunları daha net bir şekilde... Çünkü daha önce otomatik meteoroloji istasyonları yoktu, –biraz sonra Meteoroloji Genel Müdürlüğümüz de anlatacak- şimdi her tarafta otomatik meteoroloji ölçüm istasyonları var. Artık buharlaşma, yer altına akış, yurt dışına akan sular vesaire bunlar, su dengesi Türkiye’de yeniden ciddi bir şekilde, ilmî şekilde hesaplınsın diye düşünüyoruz, artık elimizde yeteri kadar veri var. Bu konuda...

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Tabii ki efendim, bunların güncellenmesi gerekli.

Bizim tahminimiz 112 yerine 108,5; 108 milyar metreküp tahmin ettik biz, bir miktar farklı tahmin ettik efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İzzet Hocam, bir de bu uzun dönem ortalaması... Yani bizim bunu istatistiki olarak... Siz de biliyorsunuz, beraberce istatistik dersi verdik hatırlarsanız.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Evet efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Normal dağılıma göre bunun kurak dönemdeki ve sulak dönemdeki değerleri nedir, onları da bilmemiz lazım. Yani ortalama değer bu ama standart sapma değerlerini bulmamız lazım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Buharlaşmadaki hız...

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Aslında onlarla ilgili bizim çıktılarda veri var efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya ben de bunları da kayda geçsin diye söylüyorum. Bunu hem DSİ’den hem Meteoroloji Genel Müdürlüğümüzden, Su Yönetimi Genel Müdürlüğümüzden ve ilgili kurumlardan talep edeceğiz. Buna göre hep ortalamadan bahsediyoruz; kurak dönemlerde sıkıntıya düşüyoruz, sulak dönemlerde taşkın oluyor. Yani normal dağılıma göre bu değer nedir? Tamam, 108 veya 112 milyar metreküp ortalama değer ama bunun belli aralıktaki değerleri nedir? Bu konuda siz çalışma yaptınız mı?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Şimdi, efendim, bizim modellemede her yıl itibarıyla tahminimiz var. Ayrıca, onar yıllık ve otuzar yıllık ortalamalar da var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Öyle mi?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Tabii, var bunlar efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, peki efendim.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Şimdi, bizim burada, Türkiye’de brüt su potansiyelimiz 234 milyar metreküp, işte bunun teknik ve ekonomik olarak kullanılabilen kısmı yaklaşık yarısı olduğu kabulü üzerinden 112 milyar metreküpe gidiliyor. Bu 112 milyar metreküpü nüfusa böldüğümüz takdirde –yani gelecekte ülke nüfusunun 100 milyon üzerinde olduğunu düşünürsek- kişi başına yılda 1.100 metreküp su düşüyor ki bu, ülkenin ciddi manada su stresi altında olduğunu gösteriyor efendim; bunu siz de sunmuşsunuz, daha fazla şey yapmayacağım. Burada bunun bir dengesi gösteriliyor; ne kadari yüzeysel su? 112 milyar metreküpe geliyoruz; bunun 98 milyar metreküpü yüzeysel sulardan, 14 milyar metreküp civarı yer altı sularından oluşuyor. Tabii şu anda tabloda bu 54 ama sizin sunumunuzda bunun 50 milyar metreküp olarak düzeltildiğini gördüm. Şu anda 50-51 milyar metreküp su tüketiyoruz Türkiye bazında efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, son rakam öyle.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Toplam mı Sayın Bakanım?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Toplam, kullanılabilir sulama suyunun, sanayi suyunun hepsinin toplamı, kullanılan...

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – 51 milyar mı?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet 50.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Yılda toplam 50-51 milyar metreküp efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, tabii, zaman içinde artıyor. Hangi yıl içinde olduğu da önemli. İzzet Bey’in verdiği değer 2017 falan.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Neticede biz, iklim modelinin çıktılarını bizim hidrolojik modele girdi olarak kabul etmek suretiyle, ilk defa Türkiye’de 25 havzayı ve Türkiye’nin tamamını bir hidrolojik modelle modelledik, bu çalışmanın en önemli ürünlerinden biri budur. Modelin detaylarına girmiyorum ve neticede modelin... Tarihsel verileriyle modeli kalibre etmek suretiyle gösterdik ve modelimiz bütün Türkiye genelini ve havzalar bazı itibarıyla yüzeysel su potansiyelini yüzde 2 doğrulukla, yer altı su potansiyelini yine yüzde 2 civarında -2,33 sapmayla- hata payıyla tahmin edebiliyor ve tüm havzalarda da maksimum hata payı yüzde 10’u geçmiyor. Dolayısıyla, bu projede öngörülen hedeflere uygun bir yapılandırma gösterdiğini gösterdik ve ondan sonra da bu sefer bu modeli kullanarak 2015-2100 dönemi için tahminler yapmaya koyulduk.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, İzzet Hocam, burada bir şey hatırlatmak istiyorum, tabii bütün arkadaşlara da çalışma grubuna da bilgi sadecinde söylüyorum: Şimdi, siz, 1973-2012 verilerini dikkate aldınız.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Evet efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Artık bu konuda 2021’e kadar veriler var. Biz 1973’ten 2021’e kadar tekrar model çalıştırarak durumun ne olduğunun belirlenmesini isteyeceğiz. Bu model şu anda kimde; DSİ’de mi, Su Yönetiminde mi?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Model, tabii, Su Yönetimi Genel Müdürlüğümüzde.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, o zaman, Su Yönetimi Genel Müdürlüğünden rica ediyoruz, bunu da rapora yazalım. Bu modeli -hatta, daha önceki değerler de var bizde, 1950’den itibaren değerler var- belki 1950-2020 diye tekrar işletelim, manidar bir değişiklik var mı yok mu, onu belirleyelim.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Efendim, biz zaten on yılda bir güncellenmesini tavsiye etmiştik, tabii ki bu daha önceden olursa da mümkündür efendim. Yani biz 2025’te güncellenmesini tavsiye etmiştik efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani beş yılda bir de güncellenebilir İzzet Hocam.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – İllaki, tabii ki efendim.

Dolayısıyla, burada model simülasyonlarıyla 2015-2100 döneminde sözünü ettiğimiz sıcaklık artışları, buharlaşmadaki artış ve yağıştaki azalma acaba bizim su potansiyelimize nasıl yansır; bunu görmek istedik yani hidrolojik modelin özü budur. Bu çerçevede simülasyonlar yaptık, Türkiye için ve havzalar bazında nüfus tahminleri gerçekleştirdik. Ondan sonra, her bir sektörün yıllar itibarıyla ne kadarlık su talebi olacak, bunları tahmin etmeye çalıştık. İşte, sanayi sektörü, içme-kullanma, tarım sektörü gibi sektörlerde talep yönünde nasıl bir gelişme olacak, onları öngörmeye çalıştık ve bunları yıllar itibarıyla her bir alt havzada belirledik ve daha sonra da buradan Türkiye geneline gittik. Neticede, bu üstteki siyah çizgiyle, sürekli çizgiyle bu... Bu çubuklarla da su potansiyelini görmek üzere, bunların onar yıllık aralıklarla üst üste çizimini görüyoruz burada, Türkiye genelindeki durum bu, su potansiyeli ve kullanımı. Yani gördüğümüz gibi burada farklı modellerde farklı durumlar olabiliyor. Bazı yıllarda mesela bazı modellere göre biraz su açığı öngörülüyor, ciddi miktarlarda su açığı, koyu mavileri görecektir olursanız, 2051-2060, 2060-2070 dönemlerindeki; bu, iyimser senaryo aslında. Bu, daha da kötümser senaryo, gördüğünüz gibi, gerçekten, özellikle 2050’den sonraki dönemde 2080’e kadar bazı modellere göre Türkiye’de bir su açığı, sektörler itibarıyla talebin gerisinde kalma durumu söz konusu olabiliyor. Ama burada şuna da dikkat etmek lazım: Biz tabii, bu net su potansiyelini hesaplarken yüzeysel su potansiyelinin yarısını, yer altı suyu potansiyelinin de yüzde 70-75’ini kullanabiliriz kabulüyle hareket edildi. Eğer bu yüzde 50’yi daha yüksek tutarsak ayrıca telafi edebiliriz, onu da bilmemiz lazım.

Bunlar, işte, sizin o sözünü ettiğiniz olasılık veya tahmin ya da ihtimaliyet eğrileri. 2015-2040, 2040-2070, 2070-2100, otuz kırk yıllık dönemler itibarıyla Türkiye’de bu farklı modeller ve senaryolar bakımından su potansiyellerinin değişiminin burada ihtimal dağılımları söz konusu. Buradaki herhangi bir debiyi hangi ihtimalle göreceğiz, bunun ihtimalini de görerek sizin istatistikte vurguladığınız yaklaşımla ifade edebiliyoruz. Bu “S” şeklinde efendim, her bir modelin tahmini burada “S” şeklinde, şurada da ihtimal var. Mesela, burada yüzde 50 tahmininin... Her bir model için söz konusu bu. Yani yüzde 90 ihtimalle nedir; onu da tahmin edebiliyoruz. Yani sizin sorduğunuz o istatistik anlamındaki bütün bilgileri buradan elde edebiliyoruz.

Burada ortalama değerler tablolandırıldı. İyimser senaryoda “brüt mavi su potansiyeli” dediğimiz şey nehir akışları efendim. Mesela, bu 148 milyar metreküp, hâlbuki bizim referans dönemimizde bu 206 milyar metreküp. Demek ki nehir akışlarında toplamda yüzde 30 civarında Türkiye genelinde bir azalma bekleniyor 2015-2100 döneminde. Bunu hatırla tutmakta yarar var.

Onun dışında, yer altı suyu besleniminde de önemli şeyler var, yüzde 40’lara varan azalmalar öngörülüyor. Zemin neminde de yine yüzde 20 civarında bir azalmaya işaret ediyor model. Yani dolayısıyla hem nehir akışlarında hem yer altı suyu besleniminde hem toprakta tutulan suda 2015-2100 döneminde aşağı yönlü bir beklenti söz konusu efendim.

“Bu tahminlerdeki belirsizlik nedir?” Bu da özellikle bilim camiasına sorulur, size de bunu arz etmek istiyorum. Bizim bu çalışmada kullandığımız modellerin ortalama değerler itibarıyla sapması, beklenen belirsizliği yüzde 20’nin altında efendim. Yani bu verdiğimiz değerlerin, çok anormal bir değişiklik olmadıkça artı-eksi yüzde 20 sapmayla gerçekleşmesi bekleniyor. Tabii ki bunun o referans dönemi -az önce buyurduğunuz gibi- güncellenerek en geç on yıllık aralıklarla tekrarlanması ve kontrol edilmesi, izlenmesi gerekiyor. Bu belirsizlik tablosunu da burada özellikle size arz etmek istedim.

Neticede, bunu tematik haritalarla gösterirsek belki göze daha iyi hitap eder. Burada kötümser senaryo itibarıyla, en kötü durum senaryosu itibarıyla 2015-2040, 2041-2070... Yani su potansiyelinin, su kaynaklarının en fazla azalmasını beklediğimiz yerler şunlar: Ceyhan havzası, Konya kapalı havzası, Akarçay Havzası, Doğu Akdeniz, Küçük Menderes, Büyük Menderes gibi...

Şimdi, 27'nci sayfa bu kötümser senaryo. İşte, bu RCP 8.5 dediğimiz bu Paris Anlaşması hükümlerine kimsenin fazla riayet etmemesi anlamına karşı geliyor. Bu tip kötümser bir senaryoda koyu kırmızıyla gördüğünüz alanlarda iklim değişimi etkisiyle su potansiyellerinin ciddi miktarda azaldığını görebiliyoruz. En alttaki resimde bir renk skalası var, o renk skalasına baktığımızda bazı havzalarda su potansiyelinin yüzde 60'ın üzerinde azalması öngörülüyor, bunlardan bir tanesi Konya kapalı havzası. Ama özellikle bu Paris Anlaşması hükümlerinin ciddiye alınması durumunda yani söz konusu kötümserlik, su potansiyellerindeki azalma derecesi daha sönümleniyor. Bunu da yeni slaytta, 28 no.lu slaytta görmemiz mümkün. Burada da genellikle Akdeniz ve Ege bandında bir etkilenecek söz konusu. Bu da ağırlıklı olarak Konya kapalı havzasıyla, Büyük Menderes ve Küçük Menderes havzalarında ortaya çıkıyor, biraz da Doğu Akdeniz'de.

Netice itibarıyla, genel durumu bu şekilde özetleyebilirim. Bunların sayısal değerleri de var efendim. Her bir havzada su potansiyeli ne oranda etkilenecek? Yeraltı suları ne oranda etkilenecek? Zemin nemi ne olacak? Bunların her birinin ayrı raporları var. Model, Türkiye geneliyle birlikte her bir havza için de bu şekilde icra edilip raporlanıyor. Aslında elimizde çok kapsamlı bir çalışma ve veri var. Bunları, özellikle Komisyonumuz değerlendirebilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İzzet Bey, bir soru soracağım size. Mesela, Konya kapalı havzasına 3 noktadan biz ilave su aktarıyoruz. Birisi, Derebucak'ta Yılmaz Muslu Barajı'ndan Beyşehir Gölü'ne; oradan da Beyşehir-Suğla Yolu-Apa kanalıyla Konya Ovası'na; ayrıca Suğla depolamasından 100 milyon metreküp gene Konya'ya; ayrıca Mavi Tünel'den 414 milyon metreküp Akdeniz'e akan suları oraya yönlendirdik. Peki, modelde bunları... Yaklaşık olarak 650 milyon metreküp şu anda Konya Ovası'na su akıyor. Bunları değerlendirdiniz mi modelde?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Mavi Tünel'i aldık, havzalar arası su transferlerini aldık efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Havzalar arası transferi aldınız; iyi.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Tabii ki onlar var. Eğer zamanız varsa Konya'yı da çok hızlı göstermek isterim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arzu ediyorsanız anlatsın mı efendim?

MURAT BAKAN (İzmir) – Tabii, tabii.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, bekliyoruz efendim.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Peki, çok kısa Konya'nın direkt şeyini göstereceğim size. Burada efendim, Konya kapalı havzasında iyimser senaryo hâlinde gördüğünüz gibi çubuklar hep aşağı dönmüş vaziyette. İyimser senaryoda yılda 4 milyar metreküplük bir açık var efendim. Yılda 4 milyar metreküp civarında bir su açığı öngörüyoruz; kötümser senaryoda bu 4,5. Dolayısıyla, en fazla etkilenecek yerlerden bir tanesi Konya kapalı havzası. Bunun onar yıllık dönemler hâlinde detayını da hem yüzeysel suların, yeraltı suyu hem zemin nemi itibarıyla buralarda da verdik. Yıllık değerlerini de ayrıca elde edebiliyoruz efendim.

Brüt ve net potansiyelleri de burada yan yana çizilmiş. Burada gri renkli çubukların üzerinde renkler göreceksiniz, bu havzalar arası transfere karşı geliyor Sayın Başkanım. Şu gri renkler havzalar arası transfer yoluyla buraya aktarılan suyu gösteriyor. 36 no.lu slayttan bahsediyorum efendim. Aynı şekilde kötümser senaryoda da benzer grafikler var. Yine, gri renkli grafikler havzalar arası transferi gösteriyor burada.

Şimdi eğer zamanımız varsa doğrudan sonuç önerileri vereyim mi, yoksa sadece bu bilgilendirmeyle bitirelim mi efendim?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Konya’ya geçelim de...

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Genel itibarıyla sonuç önerileri verebilirim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Önce sizin bu konudaki tavsiyeleriniz nedir? Ne gibi tedbirler, adaptasyon veyahut da bu tesirlerin en aza indirecek teklifleriniz var? Bunları söylersiniz, esas itibarıyla bu çok önemli.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Tamam, efendim.

Bu konuda 2 tane raporumuz var. Bunlardan bir tanesi uyum raporu, sırf bu tedbirlere yönelik; bir tane de bu iklim değişimine dirençliliğin artırılması, tedbirler raporu. Bunları da yine bu çalışma kapsamında ayrı raporlar hâlinde sunduk. Çok hızlı bir şekilde aklıma gelenleri size arz edebilirim efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun, kayda geçiyor.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Şimdi, burada, tabii, özellikle bu elinizdeki kaynakların doğru kullanılmasına birinci olarak ağırlık vermemiz gerekiyor. Yani su kaynaklarının korunması, bilhassa yüzeysel suların kirlenmeye karşı korunması son derece önem taşıyor. Dolayısıyla, su kaynaklarının, mevcut kaynakların özellikle kirlenmeye karşı korunması birinci öncelik olması lazım.

Sektörleri itibarıyla bakacak olursak içme ve kullanma sektörüyle ilgili en temel önerimiz: Su temin sistemlerinde fatura edilmeyen, gelir getirmeyen kayıp ve kaçakların minimize edilmesi, dünya ortalamalarına indirilmesi. Çünkü en değerli kaynak elimizde bu. Bizde malumunuz Türkiye ortalaması yüzde 40 civarında, bu sürdürülebilir değil, yani bunun mutlaka hızlıca yüzde 20-30 bandına çekilmesi lazım ki buradan çok ciddi bir kaynak zaten kendiliğinden ortaya çıkmış olacak.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu konuda bir yönetmelik var hatırlarsanız değil mi?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Yönetmeliğimiz var. Bu yönetmeliğin ciddi bir şekilde uygulanması ve takip edilmesinde büyük fayda görüyoruz. En değerli kaynak elimizdeki kaynak efendim. Onun dışında, büyük şehirlerde artırılmış atık suları hem yeşil alan sulamasında hem de ikinci bir şebekeyle tuvaletlerde kullanma durumu olabilir. Yani bunu 2050 sonrası...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, tabii, büyük otellerde olabilir o.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Yani bunu yeni gelişme alanlarını...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çift şebeke dediğimiz şebeke yani bina içi tesisat... Açıklayayım ben. Bina içi tesisatında genelde lavabo ve banyo sularını ayrı topluyoruz, bunları bir ön arıtmadan geçirip rezervuar yani tuvaletlerin yıkanmasında kullanıyoruz. Böylece yüzde 60’a varan tasarruf sağlıyoruz. Onu kastediyorsunuz değil mi?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Evet efendim. Bu, o şekilde de olabilir ayrıca eğer ikinci bir şebeke yaparsak en baştan bunu arıtılmış atık suyla, merkezî arıtmanın çıkışından aldığımız atık suyla da aynı şeyi yapabiliriz, bunu da yapanlar var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İzzet, onu çok denedim ama o büyükşehirlerde çok mümkün değil, birtakım karışıklığa sebep oluyor. Temiz içme suyu ile diğer su karışıyor, sağlık problemleri çıkıyor. Onu pek tavsiye etmiyoruz yani ancak büyük oteller, siteler, şunlar, bunlar kendi içinde kontrollü şekilde bunu yapabilirler ama şehrin tamamında bunu yapmak fevkalade zor, onda da özetle sağlık problemleri olabilir.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yeni yapılan binalarda ayrı sistem kullanılmaktadır.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yeni yapılan binalarda bu olabilir, büyük otellerde, büyük sitelerde buna başlamakta fayda var, evet.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Bu olabilir ve ayrıca prensip olarak hiçbir yeşil alan sulamasının artık temiz suyla değil, arıtılmış atık suyla yapılması... Yani bunu da bir strateji olarak koymakta yarar var diye düşünüyorum efendim. Yeşil alanları tamamen arıtılmış sularla sulamamız lazım. Bu şekildeki tasarruflarla ben iklim değişikliği neticesinde beklenen yüzde 20-30 bandındaki su potansiyeli azalmasının rahatlıkla dengelenebileceğini düşünmekteyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Karşılabiliriz, evet.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Yani bu tedbirlerle bu beklenen azalmayı dengeleyebiliriz diye düşünüyorum efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, tabii esas...

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Bir diğer konu, sizin çok üzerinizde durduğunuz bir konu. Bu zirai sulamada kapalı sisteme geçmek.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, esas tasarruf orada.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Asıl büyük tasarruf burada. Eğer biz zirai sulamada bu kapalı sistemlerle ve arazi toplulaştırıp verimliliği artırmak suretiyle 10 puanlık bir azalma sağlarsak iklim değişikliğinin getireceği bütün yükü alabiliriz diye düşünüyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, 30 puanlık bir azalma çok rahatlıkla karşılanabiliyor benim hesabıma göre. Çünkü özellikle açık sistem yani iptidai sulamadan süratli bir şekilde yağmurlama ve damlamaya dönersek yüzde 30-40 gibi büyük bir tasarruf sağlamak mümkün. Bu da rahatlıkla bizim ihtiyacımızı karşılıyor.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Karşılabilir.

Bir diğer konu efendim, şunu da tespit edip gördük biz bu çalışmalara detaylı girdiğimizde: Yani bu arazinin çok parçalı olması dolayısıyla sulama imkânı olan parsellerin bile yarıya yakının boş olduğunu biliyoruz. Tabii, bu çok büyük bir kayıp bizim için. Dolayısıyla, bu arazi toplulaştırmasının hızlandırılarak sulama verimliliğinin artırılması lazım. Su var, kenarından geçiyor ama sulu tarım yapılamıyor.

Bir diğer konu, tabii, bu salma sulamasında tuzlanma ve çoraklaşma sorunu. Yani burada çok değerli arazilerimiz, özellikle... Sümerlerin yaşadığı bu felaketi -Allah korusun- eğer biz bu suyu doğru kullanmazsak tekrarlayabiliriz. Bu son derece önemli, tuzlanma ve çoraklaşmaya karşı dikkat. Burada suyumuz var, kendi elimizle topraklarımızı çoraklaştırmayalım, tuzlandırmayalım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunun da çözümü tabii modern sulama sistemleri.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Toprağın değil, bitkinin sulanması.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Efendim, burada deniz teknolojilerine ağırlık vereceğiz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru, Hasan Bey’in dediği gibi toprağın değil, bitkinin sulanması lazım.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Aynen, bitkiyi sulayacağız ve o şekilde tuzu toprakta bırakmasına izin vermeyeceğiz.

Sanayide temiz teknolojilere, az su kullanan, az kimyasal kullanan temiz verimli teknolojilere, geri kazanmayı azami ölçüde önceleyen teknolojilere teşvik vermek, bunları şey yapmak... Bu konuda ciddi ilerlemeler olduğunu biliyoruz ama sanayimiz de bunu yaparsa su stresinden en az derecede etkilenebilir diye düşünüyorum efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir de bitki deseni için söyleyecek misin İzzet yani su sıkıntısı olan bölgelerde...

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Tabii ki öyle. Yani suya göre tarım yapacağız, elimizde ki suya göre bitki niteliğini düzgün dizayn ederek, teşvik mekanizmalarımızı ona göre regüle ederek... Suya göre tarım, tarıma göre su değil. Konya’da biraz bunun talihsizliğini yaşıyoruz ve elimizdeki suya göre tarım yapacağız. Orada gerçekten çok su tüketen, işte pancardır, mısırdır, yoncadır, bunları tabii gözden geçirmek lazım havzalar bazında. İşte suyumuzun çok olduğu yerler var, bu tip üretimleri oralara kaydırmak gerekiyor efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Yani özetle çok ciddi korkacak, paniğe kapılacak bir durum yok çünkü yani bu tedbirleri aldığımız takdirde, o beklenen yüzde 30 civarındaki daralmayı çok rahat bir şekilde biz kompanse edebiliriz, telafi edebiliriz diye düşünmekteyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – DSİ benim zamanımda bazı atık su arıtma tesislerini bir derece de artırarak şu anda çok sıkıntılı olan bu Ergene ve Akarçay havzasında, Konya havzasında sulamada kullanmaya başladı. Bunu da işaret edersen isabet olur.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Tabii ki efendim.

Arıtılmış atık suların en kolay kullanılıp değerlendirilebileceği alan sulama. Hem içinde besi maddesi var; azot, fosforu fazla gidermeye de ihtiyaç yok. Onunla beraber sulamada kullanmak çok doğru bir uygulama olacaktır efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mesela Konya kapalı havzasında daha önce yaklaşık 100 milyon metreküp içme suyu kuyulardan, yeraltı sularında temin ediliyordu. Şimdi, biz bunu önlemek için Mavi Tünel’den Konya’ya 100 milyon metreküp su verdik. Bu suyu da arıtarak kullanırsak böylece hem yeraltı suyundan tasarruf etmiş hem de aynı zamanda arıtılan suyu sulamada kullanmış olacağız. Konya için buna da dikkat edelim.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Burada, tabii, izinsiz kuyular ve yeraltı suyunun bu tabii besleniminden daha fazla çekilmesi, statik rezerve edilmesi konusu bir yara malumunuz Türkiye genelinde. Bunu da hızlı bir şekilde bir düzene koymamız gerekiyor, statik rezervleri kriz dönemleri için yani felaket dönemleri için tutmamız gerekiyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, doğru, doğru söylüyorsunuz.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Normal dönemlerde statik rezervlere inmememiz gerekiyor efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru, yeraltı suyunu aşırı kurak yıllarda kullanmak üzere tedbiri ihtiyat olarak ele almamız lazım. Bu konuya temas etmeniz de isabet oldu. Nitekim, biz Ergene havzasında ve Konya havzasında kuyulara ölçüm sistemi taktırılmasına karar almıştık. 2 havza gerçekten çok önemli. Sanayi mesela, Ergene’de artık kuyularına sayaç takıyor yani yüzde 85’i takti.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Suyun, tabii, ölçülmesi malumunuz çok önemli. Yani hiç para almadan sadece suyu ölçmeniz -ben hatırlıyorum- Trakya’da sanayinin su tüketimini üçte 1 oranında azaltmıştı. Yani bu son derece önemli, yani psikolojik olarak insanlar ölçülen bir ürünü tasarruflu kullanmaya hemen yöneliyorlar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet.

İzzet Bey, müsaade ederseniz sorular olabilir.

Değerleri milletvekillerimiz, İzzet Bey’e soracağınız soru varsa soralım.

Hasan Kalyoncu, kendisi hocamız. Hocam kendinizi de İzzet Bey’e tanıtırınız.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Hocam, Profesör Doktor Hasan Kalyoncu, hidrobiyologum ben.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Buyurun efendim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi şeyi soracağım Hocam. Bütün hepsi gayet güzel, bu sonuçlar da. Sadece Konya kapalı havzası değil, diğer alanlara da genişletilebilecek öneriler var. Bu şehirlerde bitkilendirme çalışmalarında, yeşil alan oluşturma çalışmalarındaki sulamada kayıp hiç hesapladınız mı? Yani buraya bitkilerin dikilirken suyu az isteyen bitkilerin tercih edilmesi konusunda bir öneriniz var mıydı Hocam?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Burada da tabii, Sayın Milletvekilim, konu şu: Burada mutlaka bölgeye göre, yere göre ziraat disiplinleriyle, peyzaj mimarlarıyla istişare ederek bu bitkilerin seçilmesi lazım. Bu, buyurduğunuz gibi, çok önemli. Yani oranın dokusuna uygun olan, iklimine uygun olan yerel bitkileri seçmek çok önemli.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, bu şekilde öneriler biz buradan çıkaracağız ya Sayın Bakanım, Türkiye’deki şehir içi bitkilendirme çalışmalarında alerjik olup olmadığına çok fazla bakılmıyor çünkü çok fazla alerjik bitki görebiliyoruz. Ayrıca, hem kuraklığa dayanıklı hem de karbon emilimi yüksek olan bitkileri tercih etmemiz gerekiyor. Bunun yanında bir de köklenme durumları da altyapıya zarar vermeyecek bitkiler tercih etmemiz gerekiyor. Şimdi, iklim değişikliği ve su kaynakları yönünden bakarsak hem karbon emilimi yüksek hem de kuraklığa dayanıklı bitkiler şehirlerde tercih edilirse bu, zannediyorum, ülke için büyük bir kazanç sağlayacaktır Hocam.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Çok önemli bir hususa değindiniz, teşekkür ediyorum. Her şey tabii, sudan ibaret değil. Biyoçeşitlilik var, malumunuz karbon yutma var; bunlara bütün olarak bakmamız icap ediyor.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bir de yerel bitkileri tercih ettiğimiz zaman zaten iklim değişikliği -daha sonra buraya geleceğiz- endemik alanları da etkileyecek, mikroklimalarımızı da etkileyecek; onları da koruma altına alma durumu olabilir.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok doğru.

Yurt dışından ağaç getirmeye çok karşıyım ben.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yurt dışından getirmek yerine yerel bitkiler...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Nitekim bu yüzden ben İSKİ Genel Müdüriyken özellikle Yalova ve İzmir bölgesindeki fidanlıklar teşvik etmiştik. Çok faydalı oldu. Bir de bilmeniz açısından -Hasan Bey söylüyor- İSKİ Genel Müdüriyken, İzzet Bey, biz içme suyu havzalarında hangi tür, yapraklı mı yoksa yine, ibrelili mi; hangi tür olması lazım, bunu, gene, İstanbul Orman Fakültesine inceletmişim. Orada dediler ki: “İbrelilerin yüzde 15’i geçmemesi lazım, geri kalanın yapraklı olması lazım.” Böyle bir durum var. Yani içme suyu havzalarında başka... Yani bunlar her bir yerde peyzaj için şehir içinde başka, alerjik durum incelenmesi, su...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Köklenme durumları...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, ayrıca köklenmesi, köklenmenin özellikle... Çoğu yerde biz, biliyorsunuz, içme suyu tesislerine, kanalizasyon tesislerine bu köklerin zarar verdiğini...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Evet, altyapıya çok büyük zarar veriyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, bunların dikkate alınması lazım.

Teşekkür ediyoruz.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Hocam.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, müsaade ederseniz, önce hanımefendiler.

Buyurun.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Konya Ovası yani Konya havzasında çok büyük bir sorun var, bildiğiniz gibi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İzzet Bey’e soruyorsunuz, değil mi efendim?

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tamam, İzzet Bey’e soralım.

Hani bilmiyorum, o konuda araştırması var mı ama Konya Ovası’nda, özellikle Karapınar bölgesinde çok büyük bir sıkıntı var. Son yıllara kadar sayısının 350 olduğu bildirilen obrukların yaklaşık 600’ü bulunduğuyla ilgili bilgiler, haberler var. Bir obruk araştırma merkezi vardı ama bu son dönemde özellikle çok fazla bu konuda çalışma yapılmadığı, bir rapor olduğu söyleniyor ama o rapor da henüz kamuoyuyla paylaşılmadı bildiğim kadarıyla. Onunla ilgili bir bilgi alabilir miyiz? Orada çok ciddi anlamda yer altı sularının kullanılması nedeniyle obruklar var bildiğiniz gibi. Onunla ilgili soru sormak istiyordum. Onunla ilgili bir çalışma yapılıyor mu, bir önlem alınıyor mu? Konya Ovası’ndaki kuraklık riski konusunda özellikle bir çalışma var mı?

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Kuraklıkla ilgili olarak ben Su Yönetimi Genel Müdürlüğümüzün Konya Ovası’nda Kuraklık Yönetim Planı hazırlattığını biliyorum efendim. Buraya özgü bir kuraklık yönetim planı hazır. Ondan istifade edebiliriz. Bu konuların çoğuna değinilmiştir.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle söyleyelim: Değerli Milletvekilim, bu konuda Su Yönetim Genel Müdürlüğü sunumunu yapacak. Zaten daha önceki Genel Müdür olan yeni Genel Müdür de burada.

Yalnız ben burada sorunuza bir cevap vermek istiyorum. Efendim, özellikle, tabii, bu, yer altı suyu çekiminden kaynaklanıyor bu, kuraklıktan. Dolayısıyla biz burada özellikle Çumra olsun, Konya olsun...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Karapınar’da çok yoğun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – ...artık o civarın yer altı suyundan değil de Torosların memba suyu gibi bir sudan kullanmaya başladılar. Dolayısıyla, yer altı suyu sarfiyatı içme suyunda azaldı, bir.

İkincisi, modern sulamaya geçtik, gene azaldı.

Bir de özellikle 2 tane suni kanal var Beyşehir’den gelen, Apa’ya kadar gelen bir suni kanal; oradan 280 milyon metreküp su akıyor şu anda oraya. Dolayısıyla, yer altı suyunu da besliyor.

Bir de Hotamış depolaması var Çumra’nın az ilerisinde. Oraya da Mavi Tünel’in suları gidiyor. Suni bir nehir açtık efendim. Dolayısıyla, özellikle obruklarda bundan sonra azalma olacaktır. Obruklarda...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ciddi tehlike yaratıyor yani insanlar için de obruklar.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Herhâlde değinecek o konuya.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Değinecek, arkadaşlarımız temas edecek.

Oldu mu efendim?

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Sayın Başkanım, Değerli Hocama teşekkür ederim.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Bilmukabele efendim.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Şimdi, Konya kapalı havzasıyla ilgili bir rakamınız var, yer altı su potansiyeli 2 milyar 5 milyon metreküp -sizin verdiğiniz bilgiye göre söylüyorum- potansiyelimiz bu kadar.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Evet.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Tahsis edilen toplam su potansiyeli 2 milyar 670 milyon metreküp. Bu, zaten fazla tahsis edilmiş görülüyor bu su potansiyeline göre.

Bir de kaçak sular var malum, kaçak su kuyuları epey fazla. Hatta resmî rakamdan daha fazla olduğu biliniyor. Bu da dâhil edilirse şöyle bir bilgimiz var: Özellikle Konya havzasında yer altı su kaynaklarının her yıl -son yapılan tespitlere göre- 2,5 metre daha aşağı gittiğine dair bir bilgi var. Bu konuda, bu yer altı sularıyla ilgili konuda ciddi bir sıkıntının olduğu ortaya çıkıyor. Tabii, ürün deseninde falan geçirmedikten sonra bunu da çözmek mümkün değil. Bu konuda ne diyeceksiniz Hocam, onu bir sormak istedim size.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Burada tabii, efendim, suya göre tarım... Şu anda ben son slaytı yansıttım. Özellikle, bu, tarıma göre sudan değil suya göre tarıma geçeceğiz. Bitki deseniyle orada uğraşmamız lazım efendim. Su talebini küçültmemiz icap ediyor gerçekten. Modern sulamayla beraber bitki deseninde de bir ıslaha ihtiyacımız var. Yani Konya’da böyle bir sorun görüyoruz. O havzalar arası transfer olmasına rağmen talep çok yüksek. Mısır, yonca ve şeker pancarı, malumunuz, en çok su tüketen ürünler. Bunların alanlarının sınırlandırılması gerekiyor efendim.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Evet, teşekkür ederiz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun Behiç Bey.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Özellikle Hocamıza çok teşekkür ediyorum.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Estağfurullah efendim, estağfurullah.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Ben de Mersin Milletvekili Behiç Çelik.

Ben geçmişte Konya’da da çalıştığım için Konya’nın muhtelif toplantılarda, konferanslarda sisteminin nasıl çalıştığını az çok biliyorum. 93 harbinden sonra Beyşehir Gölü’nden açılan kanalla bahsettiğiniz Hotamış Gölü’ne kadar uzanan kanalı biliyorum. Aslında...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Açılmamış o, düşünülmüş.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Yok yok, Almanlar yapmış onu, şu anda açık orası, 1908’den beri çalışıyor çünkü Osmanlı İmparatorluğu’nun tahıl ambarı olarak İç Anadolu, Konya Ovası düşünülmüş o zaman.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tabii, eskiden buğday ambarıydı.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Çünkü hep Romanya’dan tahıl gelirken 93 Harbi’nde kaybettığımız için oraya yönelmişler. Ben, sözü asıl şeye getireceğim, şimdi bu Mavi Tünel benim vilayetimi çok etkiliyor ama bunun etki derecesi henüz ölçülmüş değil bilimsel olarak, o nedenle herhangi bir fikir sahibi değilim. Hocamızın bu konuda düşüncesi ne olabilir? Çünkü takdir edersiniz ki Mersin ve yanına Antalya’yı da koyarsak 2 komşu ili, Türkiye’yi doyan 2 ildir. Dağı taşı, ovası, her yeri her türlü meyve ve sebze üretimine olağanüstü elverişli bir bölgedir. Sadece Anamur ilçesi, Türkiye’nin muz ihtiyacının yüzde 61’ini karşılıyor, bir ilçe ve burada gerek yerel yönetimler gerekse üreticiler yoğun şekilde yer altı suları çekiyorlar.

Şimdi, orada, bir de -sizin zamanınızda yapıldı Sayın Bakanım- Kıbrıs’a su götürüldü. Bir Alaköprü Barajı yapıldı Dragon Çayı da onun üzerinde. Şimdi, tabii, orada yer altı suları da zayıfladığı için deniz suyu ovaya doğru alttan yürüdü ve toprakta yer yer çoraklaşma meydana geldi. Allah’tan bu yıl bütün sahil boyunca yağışlar iyi oldu ve yer altı sularının dengeye geldiği yönünde bilgi edindim.

Şimdi, Mavi Tünel, artı Kıbrıs’a su verilmesi ve belediyelerin yazın turizm sezonundan dolayı aşırı su çekmelerinden ötürü tarıma bunun etkisi nasıl olur?

Bir de Konya kapalı havzasında şöyle bir tehlike var: Konya kapalı havzası içerisinde yaşayan nüfus, kapalı havzanın kaldıracığı kapasitenin üzerinde. Mesela, Konya’nın şu anda nüfusu şehir merkezi olarak sadece 1 milyonu geçti, öyle olduğu için biz Tuz Gölü’nü kaybetmeyle karşı karşıyayız. Kanalizasyon suyu doğrudan bütün şehrin Tuz Gölü’ne doğru akıyor.

Bir de eskiden Konya’da Toprak Su Bölge Müdürlüğü vardı ve bir konuşmacı anlattı, Karapınar bölgesinde çölleşmeyle mücadelede inanılmaz başarılı çalışmalar yapmışlardı. Böyle bir teşkilatın yeniden oluşturulmasında fayda var mı? Hocama soruyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, Hocam, İzzet Hocam.

PROF. DR. İZZET ÖZTÜRK – Sayın Milletvekilim, burada tabii, yani Konya’da bu havzalar arası su aktarımında tabii ki hassas davranmamız gerekiyor. Yani bir yerden suyu alırken öbür tarafı mağdur etmememiz, bu dengeleri iyi gözetmemiz gerekiyor. Ben bu konuda detaylı ve titiz çalışmaların yapıldığını biliyorum, inanıyorum ama zamanla bir dengesizlik bir o anda meydana çıkarsa mutlaka bunun da değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum. Yani, Melen konusu, Hocam da çok iyi bilir, Sayın Başkanımız, Melen’de yani gerçekten denize giden suyu aldık İstanbul’a, kimsenin böyle talebi olmayan bir suyu aldık. İşte, aynı şekilde Mavi Tünel üzerinde de tabii ki mansap hakları gözetilerek bunların fizibilitesi yapılıyor. Yani, oralarda ben gerekli hassasiyetin gösterildiğine inanıyorum, çok ciddi mühendislik çalışmaları yapılıyor ve bunun ben dikkate alındığına gerçekten inanıyorum. İşte, Konya’yla ilgili olarak da artık Konya’nın şehir sularının bir damlasını bile ziyan etmeden sulamada, tarımsal zirai sulamada kullanmamız icap ediyor. Buradaki izinsiz kuyuları mutlaka ruhsatlandırmamız yani bunları kayıt altına almamız icap ediyor ve havzanın doğal besleniminin üzerine bunları çıkartmamamız gerekiyor.

Bir diğerkonu, Türkiye geneline teşmil edebileceğimiz bir konu bu efendim. Genellikle biz tabii çok sayıda baraj ve gölette suyu depolamayı arzu ediyoruz. Bu tabii dolaylı olarak yer altı suyunu beslememize de vesile oluyor ama bilhassa sulak alanlar, bu barajların mansapında kalan, daha önce doğal bir şekilde beslenen ve yaşayan sulak alanlar maalesef bu ekolojik ihtiyaç debisi veyahut da su bırakılmadığı için kuruma tehlikesi altında, kuruyanlar da var, bu da çok önemli. Yani bu baraj ve göletlerden mansapa bu çevresel afişin, bu çevre hakkı sürekliliğinin sağlanması... Yani Komisyonomuzun özellikle bu konuyu da dikkatlerine arz etmek isterim efendim.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Tuz Gölü’ne kanalizasyonu ve Karapınar’ı...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Behiç Bey, müsaade ederseniz ben bilgi verebilir miyim? Çünkü bunlar bir noktada benim dönemimde yapıldı.

Birincisi şunu söyleyeyim: Yani tabii en sondan başlayayım. Evet, Konya’nın atık suları öncelikle maalesef doğrudan artırılmadan veriliyordu ve Tuz Gölü’nü kirletiyordu ama özellikle benim Çevre ve Orman Bakanı olduğum dönemde buraya bir büyükşehir belediyesi ve yine çok modern bir ileri biyolojik arıtma tesisi yaptı. Ayrıca, ben de o zaman Bakanken tesisat için de yüzde 10 kadar Bakanlıktan destek vermiştik. Dolayısıyla, şu anda Konya’nın atık suları artılıyor, o şekilde veriliyor. Dolayısıyla, şu anda kirlenme hemen hemen ihmal edilecek mertebede; bu bir.

İkincisi: Gelelim Akdeniz’e boşa akan sulardan Konya Ovası’na su aktarılması meselesine. Efendim, bu mesele ta Osmanlı Devleti zamanında, 1907 yılında düşünülmüş, hatta Kurukafa Mustafa Efendi diye birisi buradan su aktarmak için bir çalışma yapmış; bunun hikâyesi var. Hatta benim bu konuda bir kitabım var, arzu ederseniz o kitabı da size takdim edebilirim. Ben, tabii, bu konuyu özellikle 3 noktada ele aldım. Birincisi, Beyşehir Gölü’nü dikkate aldım; iki, Suğla depolaması; üç, Mavi Tünel’i dikkate aldım. Bunlardan, bir, Beyşehir Derebucak’ta özellikle bir baraj yaparak Gembos Tüneli’yle Beyşehir Gölü’ne yılda 180 milyon metreküp... Bunu da hesap ettik, yani bu su tamamen Akdeniz’e akan bir suydü ve bu suyu niye Beyşehir Gölü’ne akıttık? Çünkü bu göl kuruma tehlikesiyle yüz yüzydi. Taşkın zamanlarında fazla gelen suyu Derebucak’ta... Hatta benim hocam vardı, İzzet Bey’in de hocası; Profesör Doktor Yılmaz Muslu -rahmetli oldu- ben DSİ Genel Müdürü olunca bana dedi ki: “Ben Beyşehirliyim. Veysel Hoca, Beyşehir Gölü’nü sana emanet ediyorum.” Hakikaten ben Beyşehir Gölü’ne baktığım zaman durum çok vahimdi ve biz de bunu kurtarmak için... Aynı zamanda, Beyşehir Gölü’nde, biliyorsunuz, bir bağlama var. O bağlamadan bu kanala, eski bir kanaldan Apa’ya doğru su gidiyormuş. Biz, çok iptidai, bozulmuş, onu da yeniden ihya ettik. Beyşehir-Suğla-Apa kanalını yaptık. Bir kere bu çok faydalı oldu. Burada hidrolojik hesaplar yaptık, fazla gelen, taşkına sebep olan suları depoluyoruz Derebucak’taki Yılmaz Muslu Barajı’nda. Böylece, çok maksatlı hem taşkını koruduk mansapta hem bu tarafta Beyşehir Gölü’nü kullanıp fazla suyu da Konya Ovası’na aktardık.

Gelelim Suğla’ya. Seydişehir tarafında, Suğla’da düdenlerden Akdeniz’e kaçan su vardı, bu hakikaten obruklara sebep oluyordu. Dolayısıyla biz bunun etrafını çevirdik ve buradan da yılda 100 milyon metreküp suyu biriktirdik, bu suyu da aynı kanala verdik, o da Apa’ya gidiyor.

Ayrıca, şeyi inceledik. “Mavi Tünel nedir?” diye baktığımız zaman bu taşkına sebep olan, çok büyük felaketlere sebep olan Akdeniz Antalya Aksu Nehri kollarının üzerinde, bağ başında bir baraj inşa ettik ve burada genellikle fazla sular birikiyor, taşkını önüyor mansapta ve biliyorsunuz Antalya’da, Mersin’de falan çok taşkın oluyordu. Aynı zamanda, bu fazla suları da 17.034 metre uzunluğunda muhteşem bir tünel açarak, yer altından tünel açarak bunu Konya Ovası’na aktardık. Burada da maksat şuydu: Bir, Konya Ovası’nda yer altı suyu kullanılıyor ve yer altı suyu seviyesi aşırı düşüyordu. Dolayısıyla, biz içme suyu için Konya ve Çumra’ya buradan 100 milyon metreküp su verdik, Torosların memba suyunu içiyor artık Konya ve Çumra. Dolayısıyla, yer altı suyunu da

kurtardık, fazla suları buraya verdik, taşkın suları bunlar. Bir diğeri de buradan da gene Hotamış’a kadar bir kanal inşa ettik. Sayın Vekilim, artık bundan sonra dediğiniz bu obruklar daha da azalacak çünkü yer altı suyu seviyesi azaldıkça obruklar meydana geliyordu. Oradan da o istikamette Hotamış’a kadar, Hotamış’ta bir depolama yaptık, yer altı suları yükseliyor, aynı zamanda oradan da modern sulamaya geçtik. Şimdi, Konya Ovası’nı kurtarmak için yapılacak şey, evet, artık diğer havzalardan fazla olan, taşkına sebep olan suları aktardık, dikkat edin. Şimdi, İzzet Bey’in dediği gibi burada kurak bölgelere uygun bir bitki deseni konusunda ve teşvikler konusunda artık Tarım Bakanlığının çalışma yapması lazım; arkadaşlar var, bunu da not alıyorlardır.

İkincisi, bir de sulamanın mutlaka modern, ileri içme suyu, sulama sistemlerine geçmesi gerekiyor.

Üçüncüsü de Konya’daki bu atık su arıtma tesislerinin, Çumra’daki, vesaire, diğer ilçelerdeki ileri atık su arıtma tesislerinin sularının sulama suyu olarak kullanılması lazım; bunu yaparsak problem çözülür efendim.

Arz edebildim mi bilmiyorum.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Estağfurullah.

Toprak-su konusuna...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, “toprak-su” denilince... Tabii, kurumlar zaman içinde değişiyor. O vazifeyi şu anda DSİ yapıyor. DSİ’nin Konya’da Bölge Müdürlüğü var, gerçekten çok kapasiteli bir Bölge Müdürlüğü. Bununla ilgili jeologlar, ziraat mühendisleri... Gerçekten çok kapsamlı bir Bölge Müdürlüğü var. Bu çalışmaları artık DSİ Bölge Müdürlüğü yapıyor. Toprak suyunun tekrar şey yapılmasına gerek yok. Ama şunu söyleyebilirsiniz: Bazen kurumları çok değiştiriyoruz. Bu da doğru değil yani neredeyse DSİ’yi de bir ara il müdürlükleri gibi yapacaklardı, ben de şiddetle karşı çıktım. Yani oturmuş kurumların mutlaka yerinde kalması şarttır çünkü bu bilgiler rastgele olmuyor. Yani bu bilgilerin nesilden nesle usta-çırak ilişkisiyle devam etmesi gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Başka söz isteyen...

İzmir Milletvekilimiz Murat Bey, buyurun Sayın Vekilim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Hocam, teşekkür ederiz öncelikle sunumunuz için.

PROF.DR. İZZET ÖZTÜRK – Sağ olun efendim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Ben sizin söylediklerinize ek olarak bu büyükbaş hayvancılıkla ilgili yani suyla ilişkisi... Uluslararası kaynaklarda bu büyükbaş hayvancılığın su tüketimiyle ilgili çok sayıda makale ve tartışma var, uluslararası çevre örgütlerinde de belgeseller var bununla ilgili çekilen. Tabii, bu ne kadar su tüketiyor bilemiyorum ama yerli hayvan ırklarının bu ithal ırklardan, hani dünyanın çeşitli bölgelerinden bizim buraya getirilen, çok su tüketen ırklardan daha az tükettiği ve bölgedeki ekosistemdeki otları yiyerek karbon salınımını da azalttığı söyleniyor. Bu konuyla ilgili bizi bilgilendirebilir misiniz?

PROF.DR. İZZET ÖZTÜRK – Sayın Vekilim, tabii, çok özel bir alan bu yani onu öncelikle bir dikkatlerinize arz etmek istedim. Doğrudan çalıştığım bir alan değil ama şunu söyleyebilirim: Hayvancılık sektörünün su talebi genelde kritik olmuyor efendim yani diğer sektörlerle bakarak hayvancılığın yani hayvanın su ihtiyacı oldukça kısıtlı oluyor ve bunu rahatlıkla yerel kaynakları strese sokmadan karşılayabiliyoruz.

Hayvancılıktaki kritik sorun, kirlenme. Özellikle bu hayvan gübresi, hayvan atıklarının iyi yönetilmemesinden dolayı ortaya çıkabilecek kirlenme ve çevre sorunları, özellikle bu konuda tabii çok hassa olunması gerekiyor. Buna dair “iyi hayvancılık pratikleri” dediğimiz normlar var ve bu normlara

uyumak suretiyle bu hayvan atıklarının uygun yöntemlerle işlenmesi, onların gübre değerinin artırılarak özellikle organik tarıma yönlendirilmesi konusu çok önem taşıyor ama yani hayvan suyu ihtiyacının iklim değişimi içerisindeki su bütçesini strese sokacak bir unsur olmadığı kanaatindeyim efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İzzet Bey, biliyorsun, çiftliklerde özel biyogaz tesisleriyle ilgili bir çalışma yapmıştık Teknik Üniversitede, onu da bir izah edersen.

PROF.DR. İZZET ÖZTÜRK – Tabii ki, zaten bunlara teşvik var. Bilhassa bu büyük kapasitelerde, 400 ve üzeri büyükbaş hayvan kapasitelerinde bu hayvan atıkları için özel biyogaz tesisi kurulması teşvik ediliyor, bu fizibilite oluyor. Bu atıklar bir tankta, bir kapalı reaktörde işleme tabi tutularak, artırılarak karbonlu kısmın metan gazına dönüşmesi sağlanıyor. Ürünün de gübrenin de karbonu azaltılıp azotu, fosforu ve potasyumu göreceli olarak yükseltilerek gübre değeri artırılıyor ve patojenlerinden arındırılıyor. Dolayısıyla, bu sistem yine hayvancılık pratiğinin de bir parçası. Yani Türkiye’de, bu hayvancılıkta işletmelerin ölçeğinin büyütülmesi ve bu teknolojilerle entegre bir şekilde bunların hayatlarını sürdürmeleri gerekiyor diye düşünüyorum efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, başka soru yoksa burayı kapatalım çünkü yeteri kadar bilgi aldık.

İzzet Bey, teşekkür ederiz, sağ olun, elinize sağlık. Bu suallerimizi dikkate alarak rapora konmak üzere vereceğiniz başka bilgiler varsa, onları da Komisyona gönderirseniz memnun oluruz.

Teşekkür ediyoruz, sağ olun, var olun.

PROF.DR. İZZET ÖZTÜRK – Ben teşekkür ediyorum efendim, hepinize başarılar diliyorum efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sağ olun, teşekkür ederiz.

Evet, arkadaşlar, isterseniz hemen geçelim.

Volkan Bey, siz de yirmi dakikada...

İzzet Bey, dinlemek isterseniz dinleyebilirsiniz.

PROF.DR. İZZET ÖZTÜRK – Efendim, müsaade ederseniz -başka bir toplantıdan da çıkmıştım- ayrılmak isterdim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam efendim, peki, teşekkür ederiz.

PROF.DR. İZZET ÖZTÜRK – Biz teşekkür ediyoruz. Ben ilgili yayınlarımı da ayrıca sekreteryaya göndereceğim efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam. Ayrıca, biz gene Su Yönetimi Genel Müdürlüğünden bu daha önceki raporları da isteriz çünkü topluca bir rapor olsun. Ama sizin de vereceğiniz yayınlar, yurt dışı yayınlar vesaire varsa onları da gönderirseniz burada toplamak istiyoruz.

Teşekkür ederiz.

Evet, Volkan Bey, buyurun.

Efendim, Volkan Bey, Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürü. Özellikle bu Genel Müdürlüğümüzde iklim değişikliği ne durumda, iklimin 2050-2100 yıllarındaki durumu nedir, bunlarla ilgili birtakım çalışmalar yapıtı.

Volkan Bey, onları kısaca, yirmi dakikada -diğer arkadaşlar da var- özetleyebilirsen...

2.- Meteoroloji Genel Müdürü Volkan Mutlu Coşkun'un, Meteoroloji Genel Müdürlüğünün iklim değişikliğine yönelik ürettiği ve yürüttüğü çalışmalar hakkında sunumu

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Sayın Bakanım, Sayın Komisyon Başkanım, çok değerli Komisyon üyeleri, değerli vekillerimiz; hepinizi şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Efendim, çok kısa kendimden bahsetmek isterim. İstanbul Teknik Üniversitesi Uçak ve Uzak Bilimleri Fakültesi Meteoroloji Mühendisliği Bölümünü 1993 yılında dereceyle bitirdim. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden burs aldım ve DSİ’de on sekiz sene mühendis, başmühendis, şube müdürü olarak çalıştım. Bu arada ikinci üniversite olarak Anadolu Üniversitesi İktisat, Ekonomi Bölümünü bitirdim. 2011 yılında mülga Gıda, Tarım, Hayvancılık Bakanlığına sırasıyla bakan özel kalem müdürü, sonra müsteşar yardımcısı, tekrar müsteşar yardımcısı olarak çalıştıktan sonra, bakanlıklar kapandığında yeni başkanlık sisteminde Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde Meteoroloji Genel Müdürü olarak 2018 Ağustos ayında atandım. Aynı zamanda da Türkiye’nin en büyük KİT’i olan Toprak Mahsulleri Ofisinin yönetim kurulu üyesi olarak çalışıyorum.

Efendim, 2 daire başkanımız, 1 uzmanımızla aranızda geldik. Hakan Bey, AR-GE Dairesi Başkanımız, Hikmet Bey, İklim ve Zirai Dairesi Başkanımız, Fatih Bey de Meteoroloji Uzmanımız; Komisyonumuzda Sayın Komisyon Başkanımızın ve sizlerin emrindedir.

Efendim, tabii, çok kısa kurumdan da bahsetmek isterim müsaadenizle. Efendim, Meteoroloji Genel Müdürlüğü yaklaşık 3 bin kişilik bir aile. 81 il müdürlüğü, 16 bölge müdürlüğü, 74 askerî ve sivil havaalanında meydan müdürlüğü olan, yedi gün yirmi dört saat esasına göre çalışan uluslararası bir kuruluş, stratejik bir kuruluş, teknik bir kuruluş, bir tahmin ve erken uyarı kuruluşu. Vatandaşımızın can ve mal kaybını minimuma indirmek için uyarılar yayınlıyoruz ve vatandaşlarımıza önleyici faaliyet noktasında destek oluyoruz.

Sayın Komisyon Başkanım, sayın vekillerim; tabii, hepimizin bildiği gibi iklim değişikliği küresel bir sorun olarak tüm dünyanın ve ülkemizin gündeminde olan ve önlem almak için uğraşılan bir sorundur. Bu kapsamda, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Paris Anlaşması altında ülkeler müzakereler yapmaktadır, ülkemiz de bu müzakereleri yapmaktadır. Ülkemizde Hükümetimiz, kamu kurumları, yerel yönetimlerimiz, iklim değişikliğini azaltmak, iklim değişikliğine uyum sağlamak amacıyla çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Merkezî ve yerel kamu kurumlarında iklim değişikliği birimleri teşkil edilmektedir. Ülkemizde farklı merciler tarafından merkezî ve yerel iklim değişikliği uyum eylem planları, afet azaltım planları hazırlanmaktadır. Meteoroloji Genel Müdürlüğü olarak bizler de ülkemizin ikliminin gözlemden analize, erken uyarıdan iklim projeksiyonlarına kadar ürettiği veri, ürün, bilgi ve raporlarla bu faaliyetleri desteklemekteyiz.

Şimdi sizlere kurumumuzun ürettiği ve yürüttüğü çalışmaları çok kısa özetlemeye çalışacağım. Efendim, yansıda da görüyorsunuz, şunu öncelikle ifade etmek istiyorum: İklim, bir coğrafya parçasının meteorolojik kimliğidir. Tabii, Dünya Meteoroloji Teşkilatına göre 2020 yılı, 2016 ve 2019’dan sonra dünyada kayıtlardaki en sıcak üçüncü yıl olmuştur. 2020 yılı sıcaklık ortalaması, endüstri öncesi dönemin sıcaklık ortalaması olan 13,7 derecenin 1,2 derece üzerindedir. Ülkemizde 1998 yılından itibaren, 2011 yılı hariç, ortalama sıcaklıklarda artış yaşanmaktadır. 2010 yılı kayıtlarda en sıcak yıl olurken 2018 yılı en sıcak ikinci yıl olarak kayıtlara geçmiştir, 2020 yılı da en sıcak üçüncü yıl olarak kayıtlara geçmiştir. Kayıtlarımızdaki en soğuk yıl 1992’dir.

Efendim, Meteoroloji Genel Müdürlüğü bir veri bankasıdır, yaklaşık yüz yıllık veriler bizim bu kurumumuzda bulunmaktadır, Dünya Meteoroloji Örgütüyle de iletişim hâlindeyiz. Tabii, bilim insanları tarafından ülkemizde 1992 yılının soğuk olmasının sebebi Filipinler’deki Pinatubo volkanının patlaması, 2011 yılının da soğuk olması da yine aynı şekilde, İzlanda’daki volkan patlaması sonucu atmosfere atılan aerosolların soğutma etkisi olarak izlenmektedir.

Efendim, yansıda görüyoruz; tabii, biz internet sitemizde aylık, mevsimlik ve yıllık sıcaklık değerlendirmelerini tüm vatandaşlarımızla ve herkesle paylaşıyoruz. Tabii, 2021 yılı sıcaklık mukayesesi çizelgesini görüyorsunuz, ortada 1960-2020 sıcaklık anomali değişimi var. Şu ortadaki haritaya baktığınızda 1960'tan 2020'ye her on yılda bir sıcaklığın arttığını ve kızarıklığın arttığını görüyorsunuz efendim. Sağ tarafta da Türkiye'nin yıllık ortalama sıcaklık sapmasını görüyoruz. Çok basit bir ifadeyle, 2020 yılında sıcaklığın yaklaşık 1,4 derecenin üzerinde arttığını görüyoruz.

Tabii, efendim, uzun yıllar, 1981-2020 dönemi –takvim yılı için konuşuyoruz- alansal yağışlar değerlendirmesine gelince... Yağış, su, tarım, enerji sektörleri olmak üzere birçok sektör için ihtiyaç duyulan önemli bir iklim parametresidir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü olarak çok Değerli Bakanımız, Komisyon Başkanımız demin ifade ettiler, bizim toplamda -elimde, gösteriyorum- 2.047 adet gözlem sistemimiz var, bunun 1.711 adedi otomatik meteoroloji gözlem istasyonu ve diğerleri de aynı şekilde gidiyor. Burada bu gözlem sistemleriyle biz tahminlerimizi yapıyoruz. Gözlem istasyonlarından alınan günlük yağış miktarlarıyla alansal yağış hesaplamaları yapılmakta. Yağışın alansal ve zamansal değişimleri hesaplanmakta, su yılı, takvim yılı, aylık veya talep edilen periyoda göre yağış dağılımı, grafik, tablo ve harita gösterimi sunulmakta, normale ve bir önceki yıla göre karşılaştırmalar yapılmaktadır. Tabii, malumunuz, yansıda görüyorsunuz şu anda efendim, ülkemizde 2020 yılında alansal yağış ortalaması 500 milimetre olarak gerçekleşmiştir.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Volkan Bey, 1977'de çok büyük bir kuraklık olmuş, biz genelde oradan itibaren alıyorduk, hatta, 1950'den itibaren değerler var, bunu ona göre çizsen... Niye 1981 aldın?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Evet efendim, onlar da var, biz sunumu biraz kısalttık, zaturalinize ve Komisyon üyelerine o çizelgeyi de ben mail olarak göndereyim müsaade ederseniz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu da hazırla çünkü 1972'de de çok büyük bir kuraklık...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Var efendim, onu ileriki sunumlarda da arz edeceğim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ben o sunumda onu koymuştum.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Tabii, efendim, başüstüne.

Tabii, ortaya konulan bu bilgileri internet sitemiz aracılığıyla kamuoyuna düzenli bir şekilde yayınlıyoruz.

Şimdi, su yılı için gelelim efendim, 2021 su yılı altı aylık yağış değerlendirmesine. Su tarım yılı için yapılan alansal yağış analizleri kurak ve nemli periyotların belirlenmesi bakımından özellikle su ve tarım sektörü için büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede, su yılı için alansal yağış değerlendirmeleri yapılarak yağışlardaki uzun yıllar değişimler ortaya konulmakta, seçilen su yılı için kümülatif yağışın uzun yıllar normalleri ve önceki yıllara karşılaştırmaları yapılmaktadır. Ortaya konulan bilgileri de yine internet sayfamızda yayınlıyoruz. Sayın Komisyon Başkanım, burada da yansıda, 2021 su yılı yağışlarında normallerine göre yüzde 20 azalma olduğunu...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, 1 Ekimden başlıyoruz, 1 Ekim 2020.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Tabii efendim, su yılı 1 Ekimde başlar, onu da özellikle ifade etmek isteriz.

Efendim, müsaadenizle bir sonraki slaytımıza geçiyoruz. 2021 yılı bölgesel yağış değerlendirmesini görüyorsunuz. Türkiye geneli ve coğrafi bölgeler alansal yağış durumları günlük olarak analiz ediliyor, uzun yıllar ortalamaları ve önceki yıl değerleriyle mukayese yapılıyor, günlük olarak takip ediyoruz. Bakınız, burada 187 günlük, altı aylık, su yılı –ekimden başlıyor Sayın Komisyon Başkanımızın ifade ettiği gibi- bugün itibarıyla mevcut yağış durumuna baktığınızda Türkiye genelinde normale göre yüzde 20,1 azalma, Marmara Bölgesi’nde son yağışlarla normaller civarı ve diğer bölgelerde de azalmayı görüyoruz. Tabii, bu, tarımı da ilgilendiriyor; azalmanın en fazla olduğu iki bölgemiz Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi’dir, sunumda da bunu görüyoruz efendim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Genel Müdürüm, geçmişten bugüne ne? 1 Ekim 2021’den ziyade, 1970’ten bugüne bizi daha çok ilgilendiriyor, nereden nereye gelmişiz, iklim krizi nasıl bir etki yaratmış?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Efendim, onlar da ileride var, biz biraz kısalttık, zatialinize bu söylediklerinizi iletelim efendim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Bizim Komisyonumuz için en önemli şey... Öyle değil mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, evet; onu verecekler.

Sayın Vekilim, Murat Bey, onu söyledim, 1972’ten itibaren...

MURAT BAKAN (İzmir) – Yani böyle bir yıllık değil de geçmişten bugüne yağışlardaki azalma nedir? Mesela, WWF su raporunda diyor ki: “Yüzde 20 azaldı Türkiye’de yağışlar 1970’ten bugüne.”

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle bir şey var yalnız: Arkadaşlar belki çok geriye doğru gidemez çünkü daha önce noktasal bir değerlendirme yapılıyordu, şimdi, özellikle benim dönemimde bunu alansal yağış değerlendirmesi olarak daha uygun bir şekle dönüştürdük. O bakımdan, bunu belki çok geriye kadar götürmek zor ama 1972’ye kadar sağlıklı değer var.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Sayın Vekilim, Sayın Komisyon Başkanımızın da ifade ettiği gibi, ben bu istediklerinizi de size ya da Komisyonumuza en geç bu akşama kadar göndermek isterim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, onu nasıl değerlendireceksiniz? Biliyorsunuz, belli bir tarihten sonra biz alansal yağış değerlendirmesine geçtik, ondan önce noktasal değerlendirme yapılıyordu; onu nasıl ayarlayacaksın? Modellemecilerle bunu bir planlasanız iyi olur.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Biz bunu çalışıp zatialinize ve Komisyona göndereceğiz efendim, notlarını aldı daire başkanlarımız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ben de kontrol edeceğim.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Tabii, tabii efendim.

Bir sonraki sunumda da -tabii, malumunuz, üç büyük ilin değerleri önemli- İstanbul, Ankara ve İzmir illerinin yağış değerlendirmesini ekranda görüyorsunuz. 2020 su yılında İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde azalmaları görüyoruz, 2021 su yılında ise 187 günlük değerlendirmeye göre son yağışlarla İzmir’de artışın olduğunu, Ankara’da hâlâ azalmanın devam ettiğini, İstanbul’da da normaller civarında olduğunu görüyoruz. Yani bu bilgilendirmeleri biz basına da veriyoruz, burada da Komisyonumuza...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Neyse... Artık Gerede’den suyu verdiğimiz için Ankara’yı kurtardık.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – İnşallah kurtarılacak efendim, doğrudur.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Merak etmeyin, susuz kalmayacaksınız.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Efendim, tabii, burada 25 adet su havzamız var, Meriç-Ergene'den başlıyor, Van Gölü'ne kadar. Yine, burada bir önceki slaytta ifade etmiş olduğum gibi Türkiye geneli 3 ili anlattık. 25 su havzasına ait de çalışmalar yapılıyor, yapılan bu çalışmalar su ve enerji sektöründe ve diğer kurumlarda paylaşıyor. Burada da çok kısa bakarsak 2020 su yılı havzaların alansal yağışlarında Fırat, Dicle için baktığımızda geçen yıl artma görüyoruz, yüz seksen yedi günlük periyotta baktığımız zaman da azalma görüyoruz. Bunu da iklim değişikliğinin, küresel ısınmanın yansımaları olarak görüyoruz.

Peki, efendim, bunlardan bahsettikten sonra...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, Volkan Bey, bir yıllık değerlendirmeye küresel iklim değişikliğini yansıması denilemez, bunu düzeltmek istiyorum. Çünkü biliyorsunuz periyodik olarak kurak ve sulak dönemler oluyor. Küresel iklim değişikliğinin etkisini ancak uzun yıllarda görebiliriz, bir yıllık etkiyi demek doğru değil.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Doğru söylüyorsunuz.

Şimdi, tabii, iklimlerin değişimleriyle meteorolojik afetlerin de sayısı artıyor. Meteoroloji Genel Müdürlüğü olarak biz, gözlem verilerinin elde edilmesi, arşivlerin sunulması, saatlik, mevsimlik periyotlara kadar tahminlerin hazırlanması, kuvvetli meteorolojik hadiseler için erken uyarılar yapılarak can ve mal kayıplarının azaltılması, iklim değişikliğinin izlenmesi ve AR-GE çalışmaları yaparak işlerimizi tamamlıyoruz.

Tabii, burada Dünya Meteoroloji Örgütü Teşkilatı tarafından da bir iklim raporu yayınlanıyor. 2019 döneminde yaşanan doğal afetlerin yüzde 79'unun meteorolojik kaynaklı olduğu ifade ediliyor. Buradaki can kayıplarının yüzde 56'sı, ekonomik kayıpların ise yüzde 75'inin meteorolojik afetlerden kaynaklandığı ifade ediliyor. Bunu da Komisyona bilgi olarak vermek istedik.

Meteorolojik afetlerin değerlendirilmesinde ülkemizde özellikle 2000'li yıllardan itibaren değişen iklim koşullarının etkisiyle meteorolojik afetlerin sayısı, süresi ve şiddeti artıyor. Yansıda görüyoruz efendim, mesela, 2000'li yıllarda 146 adet afet varken 2020 yılında 984 adet afet olduğunu biz burada görüyoruz. İklim değişikliğinden en fazla etkilenmesi beklenen bölgelerden biri olan Akdeniz havzasında yer alan ülkemizde meteorolojik afetlerin sayısı hızla artmakta. Görülen afetleri de yansıda sel, fırtına, dolu olarak Komisyonumuza arz etmek istedik.

Tabii, 2020 yılı için meteorolojik afetlerin değerlendirilmesinde de illere göre baktığımızda mesela, en çok Van'da kar ve çığ, Antalya biliyorsunuz fırtına ve hortumların olduğu alan ve Giresun'da -yakın zamanda vatandaşlarımız da hayatlarını kaybetti- şiddetli yağış ve sel yani bir ayda yağacak yağış bir günde yağıyor ve bu sel ve taşkınlara sebep oluyor.

Tabii, biz 2020 yılı meteorolojik afetler değerlendirmesinde ülkemizde ve dünya genelinde meydana gelen meteorolojik afetleri anlatan raporlar hazırladık Sayın Komisyon Başkanım, değerli vekillerim. 2021 yılı Şubat ayı sıcaklık ve yağış değerlendirmesi, Türkiye 2020 yılı iklim değerlendirmesi, 2020 su yılı alansal yağış değerlendirmesi, 2021 su yılı yağış değerlendirmesi, 2019 meteorolojik afetler değerlendirmesi, 2020 için de yaptık.

Bir de efendim, 3 bin kişilik aile olarak bizim kurumumuzda -yaklaşık yüzde 10- yaklaşık 300 kişi doktora yapmış, doçent, yardımcı doçent olan arkadaşlarımız. Sayın Hocam, Sayın Komisyon Başkanım, Meteoroloji ve Sektörel Yansımaları adı altında biz de benim editörlüğümde bir kitap yayınladık, Yapay Zekâ ve Bilgi Güvenliği Şube Müdürlüğünü kurduk, İklim ve Zirai Meteoroloji

Daire Başkanlığı, Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı, biliyorsunuz EUMETSAT, ECMWF, Dünya Meteoroloji Örgütünün yönetimindeyiz, yürütme kurulu üyesiyim aynı zamanda. Bu kitabı da çok değerli Komisyon üyelerimize dağıttık, müsait olduğunuzda...

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Genel Müdürüm, 2020 yılı...

Sayın Başkanım, izninizle...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle yapalım mı Murat Bey...

MURAT BAKAN (İzmir) – Hasan Bey, geçen toplantıda söylemişti...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle yapalım mı, bittikten sonra soruları soralım mı müsaade ederseniz?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Ben hızlı bitireceğim Sayın Vekilim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bitirsin, ondan sonra...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Şimdi yayınlarımızı da gösterdikten sonra kuraklık analiziyle ilgili bilgi arz etmek isteriz. Kuraklık yağışların kaydedilen normal seviyelerinin önemli ölçüde altına düşmesi sonucu arazi ve su kaynaklarının olumsuz etkilenmesine ve hidrolojik dengenin bozulmasına sebep olan bir doğal olay olarak tanımlanıyor. Biliyorsunuz, meteorolojik kuraklık, tarımsal kuraklık, hidrolojik kuraklık var. Meteorolojik kuraklık yağış miktarında uzun yıllar ortalamalarına göre meydana gelen azalmayı ifade ediyor. Kurumumuz, ülkemizde meteorolojik kuraklığı uluslararası alanda kabul görmüş ve en çok kullanılan yöntemlerle izleyen, analizleri yapan ve sonuçları ilgililer ve kamuoyuyla paylaşan kurumdur.

Sayın Bakanım, ben sizler için kartonetler getirdim. Ekranda da var, ISP metoduyla meteorolojik kuraklık haritalarına baktığımız zaman üç aylık, aralık ve şubat ayında beyazlar normal civarı oluyor, sağa doğru gittiği zaman yağışın olduğunu, sola doğru koyu olduğu zaman da kuraklığın olduğunu gösteriyor. Son üç ayda İç Anadolu Bölgesi'nde ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Son üç ay mı bu?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Evet, efendim, bu ekrandaki son üç aylık. Efendim, aralık-şubat. Şimdi, burada da altı aylığı da biz yine sizler için getirdik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, tamam da buradaki şu nokta nasıl oluyor? Bunu ben anlayamadım, orada...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Efendim, orası olağanüstü kurak bölge oluyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Neresi orası?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Kırşehir efendim.

Efendim, o üç aylıktı ekranda, burada da...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Altı aylık var mı?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Altı aylığa bakarsanız burada hep birlikte değişikliği görüyoruz. Bakınız, altı ay, 2021 yılında Eylül ve Şubat ayında İç Anadolu Bölgesi'ndeki ve belli noktalardaki bu kara olan olağanüstü kuraklık bölgelerini göstermek istiyorum.

Sayın Komisyon Başkanım, değerli vekillerim; tabii, dokuz ay önce haziran ve şubat ayında da yine aynı şekilde görüyorsunuz kuraklıkları. Son bir yılda efendim yani Mart 2020-Şubat 2021’de de yine kuraklık haritasını görüyoruz. Peki, mart ayında ne olmuş?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Karadeniz tarafında bir şey var, nedir o? Orada bir yanlışlık olmasın.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Samsun, Ordu civarında yani şu alt tarafta olağanüstü kuraklık son bir yılda...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Nasıl oluyor? Yani orası yağışlı.

MEHMET SAİT KİRAZOĞLU (Gaziantep) – Meteorolojik kuraklık değil mi?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Tabii, tabii, meteorolojik kuraklık.

Efendim, biliyorsunuz meteorolojik kuraklık, tarımsal kuraklık, hidrolojik kuraklık ama meteorolojik kuraklık bunları tetikliyor. Biz meteorolojik kuraklık haritasını anlatıyoruz. Burada mart ayında, sayın vekillerim, bakınız, ocak-mart ayında son gelen yağışlarla -tabii, bugün itibarıyla- koyu, olağanüstü kuraklıkla ilgili -meteorolojik kuraklık olarak söylüyoruz- bir hadisenin... Bunu daha açıklamadık, internet sitemizde de açıklamadık.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sadece Güneydoğu Anadolu...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Evet, efendim, bunu sizler için, Komisyonumuz için hazırladık, zataalinize getirdik, bunları da göstermek istedim.

Şimdi, yine, şunu ifade etmek istiyorum: Tabii, kuraklık izleme sistemimiz var. 185 istasyonda otuz yıllık kesintisiz veriyi il ve ilçe bazında kuraklık izleme sistemiyle görebiliyoruz. Tabii, Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından yapılan kuraklık analizleri kurum ve kuruluşların kuraklığın olumsuz etkilerine karşı yaptıkları eylem planlarına ve alınacak tedbirlere altlık teşkil etmektedir. Kurumumuz tarafından yapılan kuraklık analizleri meteorolojik kuraklığı temsil etmektedir. Burada üç, altı, dokuz, on iki ve yirmi dört aylık dönemlerde geçmişe dönük kuraklığı izliyoruz. Tabii, burada otuz yıllık veri sitesine sahip istasyonlarımız var. Kuraklık izlemesini solda yapıyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu Türkiye geneli mi?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Evet, efendim, soldaki Türkiye geneli, sağdaki de Türkiye geneli aralık ayı için on iki aylık SPI kuraklık analizi. Burada da zaten yine beyazlar normal oluyor, onlar ekranda, size arz etmek istedik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yatay eksenin altı kurak, yukarısı sulak.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Doğrudur efendim.

Sayın Komisyon Başkanım, sayın vekillerim; bir sonraki slayta geçtiğimizde.... Tabii, sıcaklık, yağış, iklim analizlerini anlattık. İklim değişikliğinin önemli bir yansıması olan orman yangınlarında da artış oldu. Tabii, vatandaş sigara izmariti ve mangaldan da yangın çıkartıyor. Orman Genel Müdürlüğümüzün, kardeş Orman teşkilatımızın temsilcileri de burada ama iklimden kaynaklı yangınlar da çıkıyor.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından yerli ve millî yazılım olan ve orman yangınları için önceden tedbir alınabilmesine yönelik Orman Yangınları Meteorolojik Erken Uyarı Sistemini (MEUS) soldaki haritada kurduk. Tabii, burada geliştirilen sistemle ülkemiz için gelecek üç günü kapsayan orman

yangını tehlike haritalarını saatlik olarak oluşturuyoruz, Orman Genel Müdürlüğümüzle paylaşıyoruz. Burada olay şu: Sıcaklık artıyor, nem azalıyor, orada alarm veriyor, yangın çıkmadan Orman teşkilatı gidiyor bir anda ateş çıktığında anında söndürüyorlar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, seyyar ekipler kurmuştuk Meteorolojide, Yangın Harekât Merkezinde. Meteoroloji, DSİ, hepsi, bütün Orman teşkilatı orada kritik noktaları belirliyor, oraya seyyar ekipler gönderiliyor, gerekli tedbirler alınıyor. Evet, bunun çok faydası olduğunu...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU ÇOŞKUN – Bu çok önemli milli kaynak açısından.

Sayın Bakanım, sizden sonra da bizler de sizin yapmış olduğunuz bu güzel hizmetlerin üzerine Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından Temmuz 2020’den itibaren operasyonel olarak çalıştırılan çok yüksek çözünürlüklü rüzgâr tahmin programı sayesinde -30 metre- çok yüksek çözünürlüğe kadar arazi yapısına uygun yer rüzgârı tahminleri yapıyoruz. Yetmiş iki saate kadar saatlik olarak üretilebilen bu tahminlerin çıktılarını orman yangınlarında anında teşkilata veriyoruz. Yani bu da olay olmuş, operasyonel olarak ekipler çalışıyor; rüzgârın hızı, yönüne göre biz bunu kendi arkadaşlarımızla, bu yazılımı da Orman Genel Müdürlüğümüzle paylaşıyoruz ve milli kaynakları korumak için elimizden gelen...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Orman yangınlarında tabii sıcaklık çok önemli, yüksek sıcaklık, nem muhtevası, bir de rüzgarın yönü ve rüzgarın şiddeti çok önemli oluyor.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU ÇOŞKUN – Evet efendim.

Efendim, hızlı şekilde devam ediyorum. Tabii, tahmin ve erken uyarı kuruluşu olan Meteoroloji Genel Müdürlüğü, vatandaşlarımız ve karar vericiler tarafından daha kolay anlaşılması amacıyla yerli ve milli imkânlarla MeteoUyarı’yı hizmete aldı. Efendim, soldaki ekrana baktığınız zaman hep teknik terimler var, bizim vatandaşlarımızın anlayamayacağı şeyler. Biz vatandaşlarımızın anlayacağı şekilde “Yeşil: Uyarı gerektirecek hava olayı yok. Sarı: Hava olayı potansiyel tehlike arz etmekte. Turuncu: Hava durumu tehlike arz etmekte. Kırmızı: Hava durumu çok tehlikelidir.” diyoruz. Bu Avrupa’da olan bir sistemdi, biz milli ve yerli yazılımla kendi ülkemize ve kurumumuza bunu hazırladık ve vatandaşlarımızın hizmetine açtık.

Tabii, efendim, iklim analizini yaptık. Şimdi, geleceğe dönük öngörülerini müsaadenizle heyetimize arz etmek isterim, iklim projeksiyonu çalışmalarını arz etmek isterim. Sayın milletvekillerim, Türkiye iklim projeksiyonları kapsamında 3 farklı küresel modelin iyimser ve kötümser senaryolarının 2100 yılına kadar veri ve ürünlerini üretti. Yüz yılın sonuna kadar, efendim, sıcaklığın yaklaşık 1 ile 5 derece artması, yağışların yüzde 12 ile yüzde 13 oranında azalması, yağış rejimindeki düzensizlikler, yağış cinsi değişiklikleri, karın erken erimesi, aşırı yağışlar ve aşırı hava olaylarında artış olacağı öngörülerini dikkat çekmektedir.

Sayın Komisyon Başkanım, soldaki haritaya baktığınız zaman orada çok rahat bir şekilde 2021-2099 dönemi sıcaklık projeksiyonlarını görüyorsunuz ve gitgide kızarıyor efendim. Bakın, 90’lı yıllara bakınız, gitgide kızarıyor. Sağ tarafta da 2021-2099 dönemi yağış rejimini görüyorsunuz. Kısmen yağıyor, kısmen yağmıyor, bunu da Komisyon üyelerimize burada göstermek istedik.

Efendim, tabii, biz bir bilimsel destek veren kuruluşuz. İklim projeksiyonu çalışmalarında Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, AFAD’a, birçok kamu kurum ve kuruluşuna bilimsel destek veriyoruz. Üniversiteler ve kamu kurumlarına ücretsiz veri veriyoruz, biz büyük bir veri bankasıyız. Özel sektör tarafından yapılan veri taleplerini de ücretli olarak karşılıyoruz, bizim bir döner sermayemiz var. Ayrıca, Azerbaycan Meteoroloji Genel Müdürlüğüne de veri ve ürünleri sağladık.

Efendim, 2018 yılında 195 ülkenin meteoroloji genel müdürlerinin katıldığı Dünya Meteoroloji Örgütünün İsviçre Cenevre’deki toplantısında oy birliğiyle Türk meteoroloji servisi, bizler, kurumun yönetimine, yürütme kuruluna seçildik. 27 kişilik yürütme kurulu olarak dünyada meteoroloji alanında söz sahibi olduğumuzu ifade etmek isterim. Dünya Meteoroloji Örgütü de ülkelere görev veriyor Sayın Bakanım. Azerbaycan için de bizden iklim projeksiyonlarıyla ilgili destek istediler, biz de Azerbaycan’a bu konuyla ilgili destek sağladık, bunu da burada ifade etmek isterim.

Destek verilen ulusal süreçlere de baktığımız zaman, tabii, Bakanlığımızın birimleri, iklim değişikliği çalışmaları, diğer bakanlıklar ve kamu kurumları, İklim Değişikliği Eylem Planı, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi... Biliyorsunuz Çevre ve Şehircilik Bakanlığının -bugün de toplantısı vardı Murat Kurum Bakanımızın başkanlığında- İklim Değişikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulunda alt çalışma grubunda olarak biz her türlü bilimsel desteğini, veri desteği veriyoruz.

Efendim, tabii, Dünya Meteoroloji Örgütünün Doğu Akdeniz iklim merkeziyiz. Bakınız, burada “web” sitesi var, sol altta da linki var, solda da “web” sitesini görüyorsunuz. Kurumumuz, bölgesinde meteoroloji konusunda olduğu gibi iklim konusunda da liderlik etmektedir. Bu konuda yürütme kurulunda yer aldığımız Dünya Meteoroloji Teşkilatıyla ortak çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Uluslararası seviyede de uzmanlarımız iklim ve iklim değişikliği konusunda eğitimler vermektedir, bunu da burada ifade etmek isterim.

Onun dışında destek verilen uluslararası süreçleri de -yansıda- sizler için getirdik. Efendim, tabii, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Taraflar Konferansına, Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneline, Dünya Meteoroloji Teşkilatı yıllık iklim değerlendirme raporlarına biz her türlü bilimsel desteği veriyoruz ve Bölgesel Akdeniz İklim Forumu, Güneydoğu Avrupa İklim Forumu çalışmalarına da destek vermekteyiz.

Tabii, burada daha önce değindim, onu da ifade etmek istiyorum. Azerbaycan’a mevsimlik sıcaklık değişimi, 2020-2099 iklim projeksiyonu hazırladık. Orada da görüyorsunuz Sayın Komisyon Başkanım, sayın vekillerim, orada da Azerbaycan özelinde de kızarmaların devam ettiğini görüyoruz.

Efendim, bizim kuruluş yıl dönümümüz 18 Şubat 1937’ydi. Biz 18 Şubat 2021’de, kurumumuzun doğum gününde ülkemiz ve bölgemiz meteoroloji çalışmaları için güzel bir adım attık, Türk Dünyası Meteoroloji Birliğini kurduk. Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Kuzey Kıbrıs, Tacikistan ülkelerinin meteoroloji genel müdürleri ve bakanlarını video konferansta... Fuat Oktay Başkan Yardımcımız, TİKA boyutuyla Turizm Bakanımız ve Azerbaycan Başbakanı ve Azerbaycan’ın meteorolojiden sorumlu bakanı Ankara’ya geldiler ve biz onlara özel -terzi dikimi- hizmet vermeye başladık. Tabii, Azerbaycan meteoroloji servisine iklim projeksiyonları için ülkemiz ve bölgesi için ürettiğimiz 3 küresel modelin iyi ve kötü senaryosuna ait yüksek çözünürlüklü verileri kullanarak destek sağladık. Bu verilerle Azerbaycan için 5 meteorolojik parametrenin iklim projeksiyonları için 2.028 harita ve 1 veri tabanı hazırlanarak kendilerine teslim ettik. Dünya Meteoroloji Teşkilatıyla ortak yürüttüğümüz İklim Servisleri Kalite Yönetim Sistemi Eşleştirme Projesi kapsamında Azerbaycan meteoroloji servisinin iklim hizmetlerini geliştirmesi için 2021 şubat ayında da eğitimler verdik uzmanlarımızla. Bunları niye söylüyorum efendim? Biz uluslararası bir kuruluşuz, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı kuruldu. Dünya Meteoroloji Örgütünün de aktif bir partneriyiz. Bunu da Komisyonumuza burada özellikle arz etmek istedim.

Efendim, kurumsal katkı olarak da kurumsal yapılanma olarak da tabii iklim değişikliği ülkemizin tüm sektörlerinin -kamu, özel- gündeminde olan bir husus. İklim değişikliğini azaltma, önleme, iklim değişikliğinin etkilerinden korunmak için, iklim değişikliğine uyum sağlamak için çalışmalar yapıyoruz.

Ekranda görüyorsunuz, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı -biliyorsunuz- baş müzakereci Sayın Bakanım. İklim Değişikliği Eylem Planı'nda, Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı'na bir de Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi'ne iklim verileriyle kurum olarak katkıda bulunduğumuzu özellikle burada yine ifade etmek isterim.

Bu slaytın önemli olduğunu düşünüyorum Sayın Komisyon Başkanım, sayın vekillerim. Efendim, tabii, önceki sunumlarda da ifade ettiğimiz gibi ülkemiz için sağladığımız iklim ürünleri, iklim izleme, tahmin ve projeksiyonları ve sektörlere sunduğumuz özel iklim ürünleri hizmetlerini anlattım. Dünya Meteoroloji Teşkilatıyla birlikte bölgemizdeki ülkelere sunduğumuz iklim hizmetleri ve dünyadaki gelişmekte olan ülkeler için düzenlediğimiz iklim eğitimleri sonucunda kurumumuz dünyadaki iklim servisleri içerisinde ileri seviye iklim hizmeti sunan bir konumdadır. 23 Mart Dünya Meteoroloji Günü'nde Dünya Meteoroloji Örgütünün 2'nci Başkanı Mister Albert buraya geldi efendim, kendisi de tekrar bunu deklare etti; bunu da çok değerli Komisyonumuzla paylaşmak isterim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, peki.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU ÇOŞKUN – Efendim, demin konuşmalarda geçti, onu da hani söylemek istiyorum. 102 tane manuel, 5 tane de otomatik olmak üzere 107 tane buharlaşma istasyonumuz... Mayıs ve ekim döneminde Türkiye'deki uzun yıllar buharlaşma miktarı 1072 milimetre. Tabii, sıcaklık artışına paralel bir şekilde buharlaşma kayıpları da yıllar itibarıyla artıyor biliyorsunuz.

Son olarak diyorum ki efendim: Meteoroloji Genel Müdürlüğünü takip edin ki planlarınıza kar ve yağmur yağmasın. Tahmin bizden, tedbir sizden. Meteoroloji Genel Müdürlüğü olarak daima yanınızda olduğumuzu ifade ederek sözlerime son veriyorum.

Saygılar sunuyorum, arz ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, teşekkür ederim.

Şimdi, Volkan Bey, tabii, evvela şunu ifade edeyim: Bizim burada maksadımız özellikle iklim değişikliğini nasıl tahminlerle... Yani diğer bilgilere gerek yok çünkü burada maksat başka.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU ÇOŞKUN – Tabii efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yağışların zamanla değişimi... Tabii, burada buharlaşma değerlerini de vermeniz lazım. Yağışlar, sıcaklık, buharlaşma değişikliği ve bölgeler göre değişiklikler nedir? Onları da ilave edin.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU ÇOŞKUN – İlave edeceğiz efendim, notlar aldık.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani bu şekilde diğer bilgileri, evet, bilgi olarak kabul ettik ama esas bizim burada maksadımız bu. Bir de sizin bu konuda alınacak tedbirler, uyum çalışmalarınız nedir; onları söylersiniz, esas maksat bu.

Bir diğeri, tabii, evet, Meteoroloji teşkilatımız çok gelişti. Aynı zamanda, biliyorsunuz, Meteoroloji Genel Müdürlüğümüz Balkanların ve Kafkasların kalibrasyon merkezi aynı zamanda. O da önemli bir bilgi.

Ayrıca, bazı, biliyorsunuz, hükûmetler arası iklim panellerinin bir kısmını biz Türkiye'de yaptık. Onları da not alırsanız, bu önemli bir şey. Bir tanesini Antalya'da yaptığımızı hatırlıyorum. Yani bunları da ilave edin. Yani biz daha ziyade... Tamam, bu sanki Meteoroloji Genel Müdürlüğünün bir bilgisi gibi oldu ama bizim burada maksadımız daha derinlemesine, iklim değişikliği nasıl gidiyor Türkiye'de, bölgeler arasında ne, yağışlardaki durum ne olabilir, buharlaşmadaki artış nedir; bununla ilgili ne gibi

tedbirler alacağız? Varsa meteoroloji açısından... Bir de tabii, iklim değişikliğiyle ilgili, biliyorsunuz, yağış rejiminde çok büyük bir değişim oluyor. Bu değişiklikleri... Yani az önce ne dediniz? Bir ayda yağacak yağmur bir günde yağıyor, yirmi dört saatte. Tabii, buna karşı ne gibi tedbirler alınması lazım? Hangi kurumlar ne tedbir alacak? Bunlar da önemli.

Oldu mu yani?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Tamam efendim, anlaşıldı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Özellikle bu şeyden çok fazla bahsetmediniz, yani iklim değişikliği yağış rejiminde büyük değişikliğe sebep oluyor; bunu da biraz açarsanız isabet olur. Yani diğer kısımları bilgi olarak aldık ama esas itibarıyla bizim hedefimiz bu.

Evet, şimdi mutlaka size sualler var.

İlk önce İzmir Milletvekilimiz Murat Bey soracak.

Buyurun.

MURAT BAKAN (İzmir) – Değerli Genel Müdürümüz, sizin bu iklim kriziyle ilgili, iklim değişikliğiyle ilgili bu Komisyonun çalışmasından hiç haberiniz olmadığı bu sunumdan anlaşıyor. Yani başı ile sonunu dinlediğinizde Meteoroloji Genel Müdürlüğünü tanıtan bir televizyon programına çıkmış gibi bir hazırlık yapılmış. Ya, ne geçmiş veriler var... Geleceğe ilişkin öngörünüz bize verdiğiniz şu 2 harita. Yani afetlerde ne kadar artış var, sellerde ne kadar artış var, hangi yıllarda ne kadar artacak, Paris İklim Sözleşmesi'nin öngördüğü 1,5 santigrat olursa ne olur, 2 santigrat olursa ne olur, 5 santigrat olursa nasıl bir Türkiye olur, artışlar nerelerde yoğunlaşır, Orta Anadolu'da ne olur, Akdeniz'de ne olur, Karadeniz'de ne olur? Yani biz bunu dinlemeye geldik sizden. Bunun dışında bir adım... İklim, iklim çok geçen ama iklime ilişkin hiçbir şey yok. Azerbaycan'la yapacağımız anlaşmayı dinledik, bilmem, Meteoroloji Genel Müdürlüğünün uluslararası işlerini dinledik ama asıl bu Komisyona doğru düzgün hiçbir veri vermediniz. Kusura bakmayın, ben bu eleştiriyi yapmak zorundayım.

Bizim geçen şeyde arkadaşımız Hasan Bey dedi ki: "Meteoroloji Genel Müdürlüğü gelirken geleceğe ilişkin bir simülasyon hazırlasın. Geçmişe ilişkin verileri versin." Konuştuk biz de bunu geçen Komisyonunda. Bir gelmeden Komisyon tutanaklarına baksaydınız en azından böyle bir şey olmazdı. Yani öyle gözüküyor ki siz gelip tekrar bu Komisyona bu verileri ya vermeniz lazım ya bir sunum yapmanız lazım Sayın Başkan.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Murat Bey, aslında o bilgiler arada var, bir görürsünüz. Hatta 1981'den almış, ben "Bunu daha geriye, 1972'ye, mümkünse 1950'ye çek." dedim, onu hazırlayacak, verecek.

Bir de iklimle ilgili...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – 1940'tan 2020'ye kadar kendi haritası var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Murat Bey, Sayın Vekilim, onu zaten söyledik, onu hazırlayacak, tamamlayacak.

Yani burada aslında onlar var ama diğer bilgilere de çok girdiği için Azerbaycan'a, tabii, arada o da biraz kaydandı.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sadece şu sayfadaki iklimle ilgili projeksiyon olarak sundu ama bundan beni tatmin eden bir şey...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, onu bölgelere göre...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Şimdi, Sayın Vekilim, meteorolojik afetleri de söylemişsiniz Kıymetli Vekilim. Ekrana ben tekrar çıkardım. 1971 yılından, hani dediniz ya...

MURAT BAKAN (İzmir) – Hayır, önümüzdeki süreçte... 2100 yılına kadar Türkiye’de...

Mesela İzmir’de hortum görüldü. Meşela doğal afetlerde ne artış olacak, nerede hangi artış olabilir? Yani biz ülkenin geleceğini konuşuyoruz, Türkiye’nin geleceğini konuşuyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani bir simülasyon yaparak, bir tahmin yaparak 2050, 2100 yılına bunları uzatırsan...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Sayın Vekilim, biz notlarımızı aldık, Sayın Başkana da söyledim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Bölgesel yani Karadeniz’de ne öngörüyoruz, Orta Anadolu’da ne öngörüyoruz, Akdeniz’de ne öngörüyoruz?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Anlaşıldı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Volkan Bey, bunları tamamen diğer... Türkçe’de çok güzel bir söz var: “Efradını cami, ağyarını mâni.” Şimdi burada vekilimiz “Bizim istediğimiz şeyleri detaylı anlat. Lüzumsuz şeyleri, Azerbaycan’la münasebet yapmışsın, iş geliştirmişsin; onları boşver.” demek istiyor. Güzel bir şey de yani onu dinledik ama bundan sonraki raporda esas itibarıyla bu noktaya temas et, oldu mu?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Tamam, notumuzu aldık efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, şimdi, Hasan Bey buyurun efendim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, bazı şeyler -burada simülasyonu vermişsiniz ama- hızlı geçti, bizde sadece 2 tane fotoğraf olarak görünüyor, orada aslında geçti.

Şimdi, buharlaşma hızı artacak. Mesela, bugüne göre on yıl sonra buharlaşmada kaybedeceğimiz miktar tahmini ne olabilir yani ülke olarak, bölgesel olarak veya nasıl şey yapıyorsanınız? Çünkü bu bizim için önemli. Barajlardan metrekarede ne kadar su kaybımız var, bunu bilmemiz gerekiyor çünkü zannediyorum, bugünkü hesaplamalara, bu verilen miktarlara göre buharlaşmadan su kaybını standart bir şey olarak vermişler. Bu, ülke açısından önemli, buharlaşmadan kaybedeceğimiz miktar önemli.

Şimdi, Türkiye’de fırtına sistemi değişti, değil mi? Değişti mi yani?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Evet, iklim dengesi değişti, fırtınalar değişti, tabii, hortumlar arttı.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Değişti yani alışılmış fırtınaları görmüyoruz. Fırtınalara karşı eski önlemlerin yanında farklı önlemlerin de olması gerekiyor. Mesela hortum, özellikle İzmir’de meydana gelen hortumda çatıdaki kiremitler etrafa kurşun gibi yağdı. Şimdi, buna karşı -aslında, bu sizin yapacağınız bir iş değil de- fırtına sistemleri ve değişimlerinde çatılar, tabelalar ve yapılar nasıl değişecek?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sizin kurumlara “Şu tedbirlerin alınması gerekir.” demeniz lazım, Hasan Bey’in dediği bu. Ne gibi tedbirler alacağız?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yani bunda siz mi uyaracaksınız, Çevre ve Şehircilik mi?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Efendim...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben şeyleri söyleyeyim de yani şu anda buna şey olarak cevap da beklemiyorum çünkü nasıl bir sistem... Çünkü şeylerin devamı var. Şimdi, fırtına değiştiği zaman -İstanbul'da görüyoruz- çatılar caddelerde. Bu da iklim değişikliğinde ülkenin alması gereken önlemler arasında yer alan unsurlardan birisi. Çatı sistemleri, tabelalar, bu portatif olmayan yapılar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Dolulardan bahsedin.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, dolular da olduğu zaman... Şimdi, dolunun çapı da değişti. Seralardan tutun da bazı camlı binalar, sistemler var yani şehircilik açısından çok kullanılan yerler var. Buralarda çok büyük felaketler yaşayabilir miyiz?

Üçüncüsü seller. Şimdi, DSİ diğer alanları hesaplıyor, ona göre bir taşkın kontrolü içerisinde fakat şehirlerde bu hesaplamalar yenileniyor mu, yenilenmesi gerekiyor mu? Yani sizin Genel Müdürlüğünüzü direkt ilgilendirmeyen alan olsa da bunlar önlem alınması gereken konular.

Mesela, İzmir'de en son yaşanan, işte Giresun'da yaşanan seller ve bu sellerde şehir içinde alınması gereken önlemler neler olabilir? Mesela, şimdi, DSİ'nin yetki alanında, dere yataklarını düzenliyor da şehrin içerisinde dere yataklarının etrafı tamamen konutlarla dolu. Bunların tahliye edilmesi gerekiyor mu? Buralarda ne gibi önlemler alınması gerekiyor? Şimdi, iklim değişikliği kapsamında bunları ele aldığımız zaman bunlar... Çünkü verilerinizde can kayıplarını verdiğinizde, çoğu meteorolojik olaylarla alakalı. Mesela, yıldırıma karşı paratoner haricinde başka bir şey var mı bilmiyorum ama...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Evet, var efendim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ona önlem almak, işte hortum çıkacağı zaman durdurmak gibi bir şansımız yok. Bunlara karşı hortum oluşabilecek alanlar simülasyonlarla tespit edilerek buna göre şehircilik açısından, insanlarımızın can ve mal güvenliğini korumak açısından bir şeyler yapılabilir mi?

Bir de, gelecek süreçte, on yıl sonra mı, elli yıl sonra mı sizin simülasyonlarınıza göre, yaptığınız çalışmaya göre, yağışlar mesela orada devam ediyor herhalde değil mi?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Evet.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şu anda, ekranda şey yapan... Mesela, bunlara göre yazılı bir metin ortaya koyabilir misiniz? En azından riskli alanları veya “Şu senede şu kuraklık bekleniyor.” diye böyle bir şey yapabilirseniz çok daha verimli oluruz hani. Aslında şu verdiğiniz simülasyon bizim için yeterli.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Şimdi, Sayın Vekilim, müsaade ederseniz...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Buyurun.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Şimdi, efendim, yıldırımla ilgili -Sayın Komisyon Başkanımız da biliyor- 41 adet yıldırım tespit ve takip sistemimiz var, onunla ilgili bir önlem sistemimiz var.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ya “paratoner” dendi, evet.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, yok, sistem kuruldu.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Bu ayrı efendim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Tamam, bilmiyordum, güzel.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hasan Bey, ilk defa öyle bir sistem kurduk.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Evet, bu sistem dünyada da kullanılan bir sistem.

Sayın Vekilim, şimdi, biz tahmin ve erken uyarı kuruluşuyuz. Biz ne yapıyoruz? Haftalık, iki haftalık işte bu söylemiş olduğunuz meteorolojik afetleri 15 bölge müdürlüğümüz vasıtasıyla valilerimize, belediye başkanlarımıza hatta muhtarlarımıza biz bir hafta önceden diyoruz ki “İşte, burada çok kuvvetli sağanak yağış olacak. Bunlar aynı buluttan besleniyorlar ve burada da hortum olma ihtimali var.”

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ama ben onu sormuyorum. Yani erken uyarı sistemi tamam. Bu kurum olarak “Bu fırtınalardaki değişim şöyle, bunun için ileriye yönelik önlem şunlar alınabilir.” diye... Şeyi biliyoruz zaten yani sizin genel müdürlüğünüzün uyarı yaptığını, bu konuda çok iyi çalıştığını, onu da biliyoruz, onlarda bir, sıkıntı yok.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Onunla ilgili bir çalışmamız, evet...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Sadece mesela diyelim, “Fırtına şu düzeyden şu düzeye görülebilir, buna göre şehirlerin şu önlemleri alması gerekir.” diye bir şey var mı? Yani sizin genel müdürlüğün bünyesinde böyle bir sorumluluk var mı, onu soruyorum?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Efendim, biz bununla ilgili bir çalışma yaptık.

Hakan Bey, bir kısa özetler misiniz.

Müsaadenizle...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMADAİRESİ BAŞKANI HAKAN DOĞAN – Efendim, şimdi, biz, iklim projeksiyonlarında 2009’a kadar 20 kilometre çözünürlüklü olarak çalıştık ve bitirdik, hazırız şu anda. Herkes, üniversiteler, kamu kurumları, özel sektör, bunları zaten bizden alarak kendi planlarını, planlamalarını yapıyorlar ama bizim o noktada bir sorumluluğumuz yok yani biz kurumlara bu şekilde bir öneri getiremiyoruz, biz sadece bunu projeksiyon olarak çalışıyoruz.

İkincisi, sayın vekilimizin de biraz önce bahsetmiş olduğu biz kuraklık projeksiyon çalışmalarımızı da bitirdik. 2009’a kadar ülkemizin yaşayacağı kuraklıklarla ilgili olarak, bölgesel olarak il il tahminlerimiz de hazır.

MURAT BAKAN (İzmir) – Aşırı yağış olaylarıyla bunu getirecektiniz. Buraya biz bunun için çağırdık sizi.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA DAİRESİ BAŞKANI HAKAN DOĞAN – Yine onlar da bizde hazır Sayın Vekilim. Hayır, biz burada sunumda genel olarak bilgilendirme yaptık ama burada da söyledik...

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Buradaki çalışma hazır...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Konuşma bitsin, söz isteyerek buradan söz veriyoruz.

HASAN KALYONCU (İzmir) – O zaman şey yapacağız Sayın Bakanım, bunu, biz, Çevre ve Şehirciliğe soracağız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, efendim, şöyle yapacağız: Hasan Bey, tabii, bu iklim değişikliği, yağış rejimindeki değişiklikler, alınacak tedbirler, bunları biz de tespit edeceğiz.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Tabii tabii.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mesela, artık diyeceğiz ki “Çatı sistemlerinin ona göre yapılması lazım.” Biz, bunları Çevre ve Şehirciliğe bir tavsiye olarak vereceğiz, İmar Kanunu’nda ona göre değişiklikler yapılmasını isteyeceğiz.

Mesela, ben, İSKİ Genel Müdürüyken şunu söylemiştim, Genel Müdürken belediyelere yazı yazdım, bütün belediyelere. “Ya, bir genel müdür bizlere talimat nasıl verir?” dediler. Ya, talimat değil tavsiye. Şunu söylemiştim: Daha önce yağışın akışa geçen yüzdesi var, onu da sizden rica edeceğim. Şehirlerde yağışın akışa geçen yüzdesi, buna “akışka sayısı” diyoruz. Geçmişte etraflara, İstanbul’un otuz yıl önceki yerine bakarsanız Mecidiyeköy falan tamamen ağaçlık, neredeyse iğdelik alanlar ama artık şehirleşmiş, yollar asfalt olmuş, çatılar oluşmuş, yağın yağmurun geçmişte yüzde 15’i akışa geçerken şimdi bu gibi bölgelerde yüzde 75’i akışa geçiyor. Bu demek ki derelerde tedbirler alınması gerektiği, sel baskınlarının artacağına işaret ediyor. Biz, bunları da... Mesela, sizin vazifeniz değil ama sizler bu konularda “Şehirlerde yağışın akışa geçen yüzdesi zaman içinde İstanbul’da yüzde 15’ten yüzde 70’e çıkmıştır. İzmir’de şuradan şuna çıkmıştır. Dolayısıyla şehir içindeki yağmur suyu sistemlerinde ve aynı zamanda derelerde -gerek uygun kesitler ve de başka su geciktirme tesisleri falan var- Gerekli tedbirlerin alınması gerekir.” diye söyleyeceksiniz.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Sel kapanları vesaire.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, biriktirme vesaire. Evet, siz bunu çalışma yapmayacaksınız ama tespit edeceksiniz, meteoroloji tespit edecek. Yağış rejimi değişiyor, akışka sayısı değişiyor, birtakım hortumlar artıyor vesaire.

Bakın, ben rapor yazsam şöyle yaparım: Şimdiye kadar durum ne; 1950’den veya 70’den, 72’den günümüze kadar nedir? Acaba gelecekteki, 2050,2100’e kadar ne olabilir? Alınacak tedbirler nelerdir? Her konu için, buharlaşma için, yağış için, sıcaklık için, bunları yaptığınız zaman bizim istediğimiz bu.

Bir de alınacak uyum çalışması dediğimiz, küresel iklim değişikliğine, bunlara karşı sizin düşündüğünüz, sizin yapacağınız değil bakın, alınması gereken tedbirler kurumlarca neler olabilir? Bunları belirleyeceksiniz, biz bunları istiyoruz. Mesaj alındı herhâlde.

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Alındı efendim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Bakanım, ben size bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bana mı soracaksınız?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Size soracağım.

Şimdi, bu hesaplamaların hepsiyle beraber, mesela, yağışta sele dönüşecek, sizin az önce saydığınız fırtınada şu olacak... Bunların hepsine “iklim değişikliği katsayısı” denilen bir hesaplamayla beraber ekleme yapılabilir mi?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yapılır çünkü bu bir şeydir, bu yıllara göre yapılabilir.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Evet, yani yüz yılda gelene göre değil de...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buharlaşmada yüzde 20 azalıyorsa 1,2’yle veya 0,8’le bölerseniz...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yani bütün hesaplamalarda iklim değişikliği kat sayısı belirlenip eklenebilir.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Olabilir, iklim değişikliği katsayısı eklenir, arkadaşlar onu çalışır yani. İklim değişikliğinin etkisi katsayısı diye bu yüzde 1,1; 1,2; 1,3 gibi bir rakam verilebilir.

Evet, teşekkür ediyoruz Hasan Bey.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Sait kardeşimiz söz istedi. Ondan sonra Cihan Bey size de söz vereceğiz. En son Cihan Bey’e de söz verelim, daha sonra bir ara verelim, havalansın burası. Covid artıyor maalesef sizleri de korumamız lazım. Komisyon raporu bitinceye kadar sizlere ihtiyacımız var.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ondan sonra yok mu?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Espri ya.

Evet, buyurun Sait Bey.

MEHMET SAİT KİRAZOĞLU (Gaziantep) – Teşekkür ederim Kıymetli Bakanım.

Sayın Başkanım, bu Komisyona üye seçildikten sonra ben internet sitesinden meteorolojinin iklim değişikliği ve mevcut duruma ilişkin bir raporları vardı 2015 yılı tarihli.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, var.

MEHMET SAİT KİRAZOĞLU (Gaziantep) – Bunun içerisinde de ciddi bilgiler var. Bugün kitap olarak gelmedi ama ben çıktısını alıp biraz inceleme fırsatı bulmuştum.

Bir de sunumun içerisinde “İklim Değişikliği Eylem Planı” diye bir plan gördüm. Bu Çevre Bakanlığının hazırladığı bir plan var o mudur yoksa sizin de ayrı bir çalışmanız mı var?

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRÜ VOLKAN MUTLU COŞKUN – Çevre Bakanlığının hazırladığı plana alt destek.

MEHMET SAİT KİRAZOĞLU (Gaziantep) – Evet.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Alt destek yani. Yarın zaten bu konu anlatılacak. Mehmet Emin Birpınar, baş müzakereci, özellikle 2011 yılından itibaren -Çevre ve Şehircilik- takip ediyor; daha önce bunu benim birimler takip ediyordu ama çevre kısmı 2011 yılından itibaren Çevre ve Şehirciliğe bağlandığı için onlar takip ediyor. Bugün, toplantısı olduğu için Mehmet Emin Birpınar yarın bu konuda çok detaylı sunum yapacak efendim.

Ayrıca, inşallah biz diğer bazı bakan yardımcılarını da -gelecek olanları -talep ettik efendim.

MEHMET SAİT KİRAZOĞLU (Gaziantep) – Sadece bunu ifade etmek istemiştım efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam.

Teşekkür ederiz.

Cihan Bey, buyurun efendim.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum ben Meteoroloji Genel Müdürlüme.

Mesela orada orman yangınlarındaki meteorolojinin vermiş olduğu destekler çok önemli. Netice itibariyle bugün küresel ısınmanın ve iklim değişikliğinin en önemli sebeplerinden birisi de ormansızlaşmadır. Dolayısıyla, Meteoroloji Genel Müdürlüğünün özellikle son yıllardaki bu geliştirdiği sistemlerle, süper bilgisayarları almasıyla, böyle anlık ve mevzi verileri Orman Genel Müdürlüğüyle paylaşmasıyla beraber artık o yangına müdahale süresinin kırk beş dakikadan on iki dakikalara kadar düşmesi tabii orman yangınlarımızda ciddi bir azalmaya sebebiyet vermiştir. Bu büyük başarıdır, bunu göz ardı etmemiz lazım. Burada sadece Orman ile Meteoroloji değil, aynı zamanda DSİ Genel Müdürlüğünün, bu 3 kurumun birbiriyle eş güdümlü çalışması çok önemli. Netice itibariyle yeni yapılan barajlar ve göletler, aynı zamanda orman yangınlarındaki müdahale araçlarının, hava araçlarının, helikopterlerin, uçakların hemen su alıp kısa sürede yangına müdahale etmesi önemli.

Burada, Meteoroloji Genel Müdürlüğü bu eldeki yıllık verileri veya uzun dönemdeki verileri, aynen böyle Ormanla yaptığı gibi DSİ Genel Müdürlüğüyle paylaşıyor mu? Çünkü gördüğüm kadarıyla, gelecek projeksiyonda bu yakın işbirliği daha da önemli.

Bir de ben şunu rica ediyorum: Bu bilgilendirmeleri vatandaşlarımıza daha sık yapmakta fayda var. Sayın Bakanım, geçenlerde dikkatimi çeken bir şey oldu, bir televizyon kanalının meteoroloji editörü bir açıklama yapıyor, “Efendim, Ankara’da ciddi su sıkıntısı var.” diyor. Şimdi, Ankara’da ciddi su sıkıntısı ne zaman vardı arkadaşlar? 2004’lerde vardı. Biz DSİ’deyken bunu gördük, Ankara’nın 2007’den sonra susuz kalacağını fark ettik. Çünkü biz Ankara’nın mevcut barajlarının havzalarının, mevcut yağış durumunun Ankara’nın gelecekteki su ihtiyacını karşılamayacağını gördüğümüz için hızlı bir şekilde Batı Karadeniz havzasından, Gerede sisteminden Ankara’ya su getirmek için harekete geçtik. Diğer taraftan Kızılırmak sisteminden de Kesikköprü’den de su getirilmesi için o zamanki büyükşehir bir proje yaptı. Dolayısıyla, şu anda Ankara’da bir su sıkıntısı yok. Netice itibarıyla bizim Ankara’nın yılda yaklaşık 500 milyon metreküp civarında bir su ihtiyacı var, bunun zaten 226 milyon metreküpünü Gerede tek başına veriyor, Kızılırmak’a bile şu an ihtiyaç yok. Ama öyle bir açıklama yapıyorlar ki... Özellikle bu durumlarda milletimizin doğru bilgilendirilmesi lazım. Onlar kalksınlar, kardeşim, su tasarrufunu teşvik etsinler, başka türlü tedbirleri uygulasınlar ama milletin gözünü korkutmasınlar.

Bir de mesela şimdi burada biz İzzet Hoca’mı da dinledik az önce, bakıyorum elde çok değişik veriler var. Efendim, işte, mesela biz yılda ne kadar su kullanıyoruz? Kimisi 44 diyor, kimisi 50 diyor, kimisi 57 diyor. Bakın, bunların bir güncellenmesi lazım. Bakın, bazı profesörleri, bazı hocalarımızı izliyoruz haberlerde, televizyonlarda. Öyle afaki veriler veriyorlar ki, ben konuyu bilmesem “Eyvah!” diyeceğim. Ya, meseleyi bilmeyen vatandaş zannediyor ki “Biz var ya altı ay sonra kavrulduk, bittik.” Bence burada devlet kurumlarının daha çok inisiyatif alıp bu bilgi kirlenmesinin önüne geçmesi lazım diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

Şimdi, arkadaşlar, hakikaten ben Cihan Bey’e teşekkür ediyorum. Yani bilen bilmeyen çok ahkam kesiyor, ben görünce hayret ediyorum.

Müsaade ederseniz bir ara vereceğiz, ara vermeden bir hatıramı anlatayım. İSKİ Genel Müdürüyüm, 99 depremi olmuş; ben de altyapı, elektrik, su her türlü şeyden sorumlu Grup Başkanım orada İSKİ Genel Müdürü olarak. Baktım, televizyonda bir profesör çıkmış “Kartal’da bir kuyuda su sıcaklığı çok arttı, herkes dışarı çıksın...” Ya, biz zaten insanları yeniden zoraki içeri sokmuşuz, bir problem yok. Ben derhâl Kartal Maltepe Bölge Müdürüne talimat verdim, “Git, kuyuya derhâl bak.” dedim. Meğer, kuyudaki motor arıza yapmış, motor ısındığı için yukarıya sıcak su veriyor ve neticede o adam: “Artçı geliyor, büyük artçı.” diyor. Bunu ben derhâl ilan ettim. Yani, konuyu araştırmadan çok yanlış bilgi veriyor. “Yok, öldük kaldık.” Çünkü geçmişte İstanbul’da falan çok susuzluk çekildiği için, insanlarda susuzluk korkusu var. Dolayısıyla, bunu yaşatmamak lazım, öyle bir şey yok. Ankara’da yok tehlike, sigortası var Ankara’nın, İstanbul’da Melen sigorta, İzmir’de Gördes Barajı sigorta. Her tarafın, 2050 yılına kadar biz her tarafın çözümünü yaptık. Hiç kimse bu insanlara felaket tellallığı yapmasın ya, endişe ediyor millet; bunu konuşacaklarsa ilmi olarak ortaya koysunlar.

Teşekkür ediyoruz.

Size de teşekkür ederiz, mesajları aldınız.

Şimdi, bundan sonraki sunacak arkadaşlar, buna göre kurumun reklamı değil, bizim istediğimiz şeyleri söyleyeceksiniz, kurumu biliyoruz yani. Küresel iklim değişikliği nedir, bu konuda Genel Müdürlük ne yaptı, ne yapıyor, bunlarla ilgili tedbirler nedir, adaptasyon veya etkileri azaltmak için kurum olarak ne yapıyorsunuz; bunu istiyoruz. Başka bilgiler vermeyin çünkü iş uzuyor tamamen. Onun için müsaadenizle tam yirmi dakika bir çay ve ihtiyaç molası... Çaylar şirketten efendim.

Teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati: 17.15

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 18.00****BAŞKAN: Veysel EROĞLU (Afyonkarahisar)****BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat CEYLAN (Ankara)****SÖZCÜ: Semra KAPLAN KIVIRCIK (Manisa)****KÂTİP: Hasan KALYONCU (İzmir)**

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Toplantımızın İkinci Oturumunu açıyorum.

Mehmet Çelik, daha önce Muğla Orman Bölge Müdürüydü, çok çalışması var, şimdi de Genel Müdür Yardımcısı. Konuları iyi bildiği için arkadaşımız kısa ve öz olarak on dakikada -bütün orman teşkilatını anlatmaya kalkmaz, o zaman sabah olur- özetleyecek. Ne yaptınız? Küresel iklim değişikliğiyle ilgili neler yapıyorsunuz? Yılda ne kadar karbon tutuyorsunuz, gelecekte ne kadar tutacaksınız? Ormanları ne kadar artıracaksınız?

Buyurun Mehmet Bey.

3.- Orman Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Çelik'in, Orman Genel Müdürlüğünün küresel iklim değişikliğinin etkilerinin en aza indirilmesi üzerine yaptığı faaliyetler hakkında sunumu

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Sayın Bakanım, değerli milletvekillerim ve kıymetli hazırım; her birinizi şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Bu toplantımıza davetinizi aslında Genel Müdürüm Sayın Bekir Karaca Bey gelmek istiyordu, onun da selamlarını getirdim.

Sayın Bakanım, küresel iklim değişikliğinin etkilerinin en aza indirilmesi üzerine OGM'nin yani Genel Müdürlüğümüzün faaliyetlerinden bahsetmek istiyorum. Sunumumun içeriği, muhteviyatı hakkında bilgi vermek isterim. İklim değişikliğinin ormanlar üzerindeki olumsuz etkileri, olumsuz etkilerinin azalmasına yönelik yapılan çalışmalar, iklim değişikliğine adaptasyon maksadıyla geliştirilen projeler ve sonuç olarak planladık. İklim değişikliği neticesinde yapmış olduğumuz gözlemlerde son on yılda 17 milyon metreküp ağaç servetine tekabül eden 1,6 milyon hektar orman alanı kar, rüzgâr, heyelan, taşma, kuraklıktan zarar görmüştür. Bu rakam ile bir önceki yani yirmi yıl önceki verilerimiz arasında yüzde 60'a yakın bir artış olduğunu gözlemledik. Su kıtlığı ve kuraklık nedeniyle hastalık ve böcek zararları artmış, bu etkenlerin devam etmesini de beklemekteyiz. Su kıtlığı olmayan bazı bölgelerde -Karadeniz gibi diyelim- vejetasyon mevsiminin uzaması, daha uzun olması nedeniyle orman verimliliğinin artması beklenmektedir. Sıcaklığın artışı ve yağış rejiminin değişmesiyle orman yangınlarının, patojenlerin yani zararlıların sıklığının ve miktarının artması beklenmektedir. Orman Genel Müdürlüğünün orman yangınlarına ilişkin kayıtları incelendiğinde her on yılda ortalama yangın sayımız ve miktarımız alansal olarak artmaktadır. Örnek verirsem, bir önceki seneye göre yüzde 50 artış var, 2019'da 1.970 adet yangınımız varken 2020 yılında 3.100'ü geçti. Etken olarak biz bunları bekliyoruz ve hazırız.

Seyhan havzasında yapılan bir çalışmada, 2030, 2055, 2080 yıllarına yönelik yapılan bir değerlendirmede ağaç türlerinin dağılımında bazı değişikliklerin olacağı öngörülmektedir, bu da ısınmanın verdiği zararlardan mütevellit. Fırtına ve sel gibi aşırı hava olaylarının daha sık meydana gelmesi nedeniyle bazı dere kenarı, alüvyal, eğimli ve boşluklu ormanlardaki tahribatın daha da artmasını beklemekteyiz. İklim değişikliği nedeniyle ormanlardaki biyoçeşitliliğin de azalmasını öngörüyoruz ve bekliyoruz. İklim değişikliğinin orman yangınları, fırtınalar, böcek salgınları,

istilacı türlerin oluşumu dâhil olmak üzere orman hasarlarının yoğunluğunu ve sıklığını daha fazla değiştireceğini muhtemel görmekteyiz. Yaz kuraklıklarının süre uzunluğunun ve şiddetinin artması ormanları olumsuz etkileyecektir. Kuraklık, ağaçları güçsüzleştirecek ve ormanı yangınlara veya böcek salgınlarına karşı daha savunmasız hâle getirebilecektir. Ağaçların kimyasının bozulduğu anda primer ve sekonder zararlılar dediğimiz böcekler zaten anında yükleniyorlar ve zarar vermeye başlıyorlar.

Yine, orman yangınlarının üzerindeki etkisine baktığımızda, iklim değişikliğinde havadaki 1,5 santigrat derece, 2 santigrat derece, 3 santigrat derece sıcaklık artışında Avrupa geneline baktığımızda, bu sıcaklık artışıyla iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek ülkelerden birisi Türkiye, birisi de Portekiz'dir.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İspanya ve Portekiz.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Yağış rejimindeki değişiklikler: Bildiğimiz gibi, Giresun'daki en son olaylar meydana gelmişti, yağış rejimi değişmiş, ani ve sağanak yağışlar, erozyon ve sel olayları artmıştı.

Sera gazı ve ormancılık: Orman Genel Müdürlüğü ve Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi yükümlülükleri kapsamında 2006 yılından beri ulusal sera gazı envanteri, arazi kullanım, arazi kullanım değişikliği ve ormancılık sektörü olarak sera gazı stok değişimi envanteri hazırlanmakta ve raporlanmakta. Envanter hesabı Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kararları uyarınca 2006 yılında Ulusal Sera Gazı Envanter Hesaplama Kılavuzu'na uygun olarak yapılmaktadır. Grafikte görüldüğü üzere, 2018 yılında yaklaşık 23 milyon hektar ormanlık alanımız 85 milyon ton karbondioksit eş değer tutum yaparken... Ormanlarımız, 2018 yılında ülkemiz genelinde 521 milyon ton karbondioksit eş değeri varken bunun 85 milyonunu tutuyor. Ayrıyeten, işlenmiş odun ürünlerin yani kereste, yonga, ahşap ürünlerin kullanımından dolayı da 12 milyon ton tutunum sağlıyor. Toplamda 94,5 milyon ton karbondioksit eş değeri tutum sağlanıyor. Bu rakamlarda da AKAKDO sektörünün ülke emisyonlarının yüzde 18'ini tuttuğu hesaplanmıştır. Yani 521 milyon ton olan emisyonu 426 milyon tona düşürüyoruz. Ormanlarımızın yıllık depoladığı karbon miktarına baktığımızda son yirmi dokuz yılda -baştaki grafikte de görüldüğü gibi- yaklaşık 2 kat artmıştır. Bu artışın, yürüttüğümüz sürdürülebilir ormancılık faaliyetleri ile yangın ve böcek zararlarıyla etkin mücadelemizin ve diğer faaliyetlerimizin bir sonucu olduğunu düşünüyoruz. Ormanlarımızda biriken karbon stoku 1,9...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hakikaten, böceklerle mücadelede orman teşkilatı yeni metotlar buldu, enteresan metotlar da var, onları söylemeyeyim.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Sayın Bakanım, böceği böceğe yedirmek gibi, hakikaten, güzel bir şey; tabii, ormanlarımızı ilaçlayarak değil de doğal olarak... Sayın Bakanım, mesleğimin ilk yıllarında, 1992, 1993 yıllarında biz ormanlarımızı ilaçladık, sonraki günde incelemek için gittiğimizde inanın, keklğin öldüğünü, serçenin öldüğünü ve böceklerle beslenen bilumum kuşun öldüğünü görünce bir daha ormanlarımıza ilaç atmadım meslek hayatım boyunca. Dolayısıyla, yasaklandı, şu anda da kullanılmıyor, hemen hemen sıfır düzeyinde kimyasal.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama böcek kapanlarına dışı böcek...

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Ondan bahsedeceğim Sayın Bakanım, o farklı bir şey. Özellikle kabuk böceklerinde, dışisinin kokusunu yayarak erkek böcekler ona gelir, ona gelince de kutucuğun içine düşerler.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tuzak kuruyorlar yani.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Ormanlarımızı fonksiyonel olarak işletiyoruz. Burada hidrolojik fonksiyonumuz var. Hidrolojik fonksiyon da şu: Kullanım suyunun, barajların, göletlerin arkasındaki ormanlık alanlarımıza hidrolojik fonksiyon uyguluyoruz. Buradaki ormanlarımızı bakım ve müdahalede artımının yüzde 20’sini, yüzde 30’unu alıyoruz. Ancak ekonomik olarak işlettiğimiz ormanlarımızda yıllık yaptığı artımın, on yıllık biriken artım miktarının ancak yüzde 60’ını, bazı yerlerde 70’ini, onu da bonitetine göre alıyoruz.

Ulusal orman envanteri çalışmalarımız var. Buna da bu yıl başladık, geçen yıl denemesini yapmıştık. 5.671 noktada bunu beş yıl içinde yapacağız ama asıl 2021 yılında biyolojik çeşitlilik, bilimsel özellikler, toprak yapısı, karbon envanteri ve biyokütle olarak bunu inceleyeceğiz ve önümüzdeki dönemde raporlayıp sunacağız.

Ekosistem tabanlı planlama dedik. Ormanlarımızın her on yılda bir planlarını yeniliyoruz. Yani bu da yaklaşık 23 milyon hektar ormanımızın yüzde 10’u derken 2 milyon hektarlık bir alanı her yıl planlıyoruz ve elden geçiriyoruz.

Yine, kardeş ülke dediğimiz ve öyle bildiğimiz Azerbaycan’a da ekosistem tabanlı planlamada destek ve yardımlarımız oldu. Sayın Bakanım, sizin talimatınızla meydana geldi. 2 işletme müdürlüğünde, 7 şeflikte ekosistem tabanlı planlamalar yapıldı. Orada da ormancılık işletmeciliği şu anda başladı.

Sürdürülebilir orman yönetimi 2018 yılında Ankara’da yapılan ulusal çalıştayda “Forest Europe” süreci kriter ve göstergeleri esas alınarak 6 kriter, 40 göstergeden oluşan Türkiye Sürdürülebilir Orman Yönetimi Ulusal Kriter ve Gösterge Seti belirlenmiştir ve bunun da çalışmaları 2020 Kasım ayında yayınlandı.

Ormanlık alanlarımıza baktığımızda ağaçlandırma çalışmalarında ülke olarak dünyada 4’üncü, Avrupa’da 1’inci sıradayız. Ormanlık alan bakımından 2015 yılında dünyada 46’ncı sırada yer alırken 2020 yılında 27’nci sıraya düştük.

Sürdürülebilir enerji uygulamaları yani ormanlarımızdaki, orman köylerimizde yaşayan insanların yaşam kalitesini yükseltmek için bu son üç dört yılda yaptığımız bir çalışma. Sayın Bakanım, sizler de bu işin talimatını verdiniz. Afyon ve Konya’da PV yani güneş enerjisiyle köyün elektriğini üretip şebekeye vererek orada o insanları hem ekonomik olarak desteklemek hem de orada onlara katkı sağlamak...

Yine, yeni başlattığımız bir çalışmamız geçen yıl, 2020 yılında 19 ilde 255 hanede -bunun tamamı hibe- orman köylerinde yaşayan köylülerimizin çatılarına “PV” dediğimiz yani güneş enerji panelleri koyarak o evin elektriğini üretip aynı zamanda şebekeye bağlama... Bunu da daha yeni tamamlayabildik Sayın Bakanım, bazı sorunlar çıktı onları çözme, aşma konusunda. 2021’de de 700 haneyi programa aldık, bunun da yaklaşık yüzde 50’si hibe gelecek. Bir PV’nin, güneş enerji sisteminin de maliyeti yaklaşık 23 milyon. Hibesi ve desteklemesiyle beraber, dış krediyle beraber yaklaşık yüzde 50’si hibe olacak. Bu, hakikaten köyde yaşayan insanlarımızın ekonomik durumunu düzeltme ve yaşam kalitesini artırma konusunda iyi bir adım.

Orman ekosistemimizi izliyoruz, yapay zekâyı kullanıyoruz. İklim değişikliğinin ormanlar üzerinde etkisinin belirlenmesi gayesiyle sabit gözlem alanları üzerinden orman ekosistemlerinin sağlık durumunu izliyoruz. Toprak örnekleme ve analizini, meteoroloji gözlemleri, vejetasyon ve biyolojik çeşitlilik, fenolojik gözlemler, hava kalitesi, ibre ve yaprak kayıp durumları dâhil hepsini izliyoruz.

Sayın Bakanım, beni bağışlayın, bir şey belirtmek istiyorum. Az önce sunumda Meteoroloji Genel Müdürlüğü çalışmalarından bahsetti, ne güzel. Hakikaten orman yangınlarının fiilen ve aktif olarak içinde olduğum için meteorolojik gözlemlerin verilerinin anlık paylaşılmasından dolayı biz fevkalade faydalıyoruz, yararlanıyoruz. Bu hakikaten kurumlar arası eş güdüm ve çalışma konusunda çok iyi bir noktadayız.

Orman zararlılarıyla mücadele konusunda da her yıl kuş kafesleri yani kuşların barınması için kuş kafesleri ve ayrıyeten böceklerle beslenen 100 adet karınca... “Koloni” diyoruz yani grup hâlinde onu başka yerden getirip o böcekleri yiyerek yok etmesi için bu çalışmalara da ağırlık veriyoruz.

Her yıl faydalı organizmaları üreterek ormanlara bırakıyoruz, böceklerin olduğu ormanlara bırakıyoruz. Yine, bu son günlerde 2018-2019’da basında da sıkça geçen Bursa’daki kayın kızıl kuyruk tırtılını 2018-2019’daki çalışmalarımızla ormanlarımızı kesmeden, imha etmeden sağlıklı duruma -yani oradaki böceği bitirerek- getirdik.

Orman yangınları konusunda buna önem veriyoruz, bu bizim olmazsa olmazımız. Hakikaten güzel bir organizasyon, güzel bir çalışmayla -burada her birisinden bahsetmek istemiyorum- müdahale süremizi on iki dakikalara kadar indirdik. Meteorolojik gözlemleri dikkate alarak tedbirlerimizi aldık. Siz de bahsettiniz Sayın Bakanım, hazır ekipleri bekleterek bunlara daha kısa sürede... Mesela, Meteorolojinin sitesinden yıldırım atmalarını takip ederek bir noktaya, bir mıntıkaya, bir dağın eteğine 2.500 tane yıldırım attığını biz biliyoruz, Muğla Orman Bölge Müdürü olarak çalıştığım dönemde. Orada artık ekibimiz hazır bekliyor, duman ihbarı verildiği anda müdahale etmesi için. Bunlar hakikaten teknolojik verileri kullanınca güzel bir duygu...

Yine, orman köylülerimiz için yani odun tüketimini, odun yakarak ısınma işini azaltmak için...

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Fosil yakıt diyelim.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Fosil yakıt...

Güneş enerjisiyle su ısıtma... Burada mesela, 2004’ten bu yana kayıtlarımızda 145 bin aileye gün ısıısı vermişiz. Burada da 722 bin ster odun tasarrufu yapmışız. Burada da karbon emisyonu ölçümünü yaptığımızda 660 bin ton... Rakamlar hakikaten güzel.

Dış cephe mantolama veriyoruz. Bunu özellikle...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Orman köylerine sadece.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Evet, orman köylerine, orman köylerinde yaşayan hanelere ve oradaki durumu hakikaten kötü olan ailelere veriyoruz.

Bu mantolamada da yine 5.471 aileye destek vermişiz. Bunun yüzde 20’si hibe -Sayın Bakanımın bildiği şekilde- geri kalanı da 6 taksit, 7 taksitle bir yıl ödemesiz, faizsiz ödüyor. Sağ olun Sayın Bakanım, faizi siz kaldırmıştınız 2017 Şubatında. Büyük bir devrimdi çünkü bizim toplumumuzdaki insanımız özellikle kırsaldaki insanlarımız faizin olduğu yere hep ne hikmetse bulaşmaz. Mesela, inek almazdı. “Faiz bulaştırmayım.” derdi, bu da bir düşüncedir. Faiz kalkınca talep arttı, biz de desteklerimize devam ediyoruz. Bu mantolamadan da 44 bin ster odun tasarrufu yapmışız.

Ormancılık tesis çalışmalarımıza baktığımızda 9,2 milyon hektar alanımıza 1940’lı yıllardan beri ağaçlandırma, erozyonla mücadele, boşluklu ormanlarımızın rehabilitesi, bilumum çalışmalarımızla 9,2 milyon hektar alanda çalışmayı tamamladık. Toplam 2 milyon 415 bin hiç ormanın olmadığı alanda yeniden orman kurduk ve tesis ettik.

Ekranda gördüğünüz şekilde erozyona maruz kalan alanlarda ve sağıdaki resimde Küre-Kastamonu yazan yerde, maden sahalarında maden faaliyetinin bitmesiyle beraber ağaçlandırmaya ağırlık veriyoruz. Bununla ilgili Sayın Bakanım, sizin talimatınızla eylem planları hazırlandı, eylem planları da uygulandı, fevkalade güzel sonuçlar aldık. Yapılan ağaçlandırma, erozyonla mücadele, boşluklu orman alanları rehabilitasyonu ve mera ıslahı çalışmaları sonucu 1970’li yıllarda akarsulara taşınan toprak miktarı 550 milyon tonken 2018 yılı -Devlet Su İşlerimizin yapmış olduğu ölçümle- 154 milyona düşmüştür. Bizim burada kurum olarak hedefimiz 2023 yılında da 130 milyon tona düşürmek. Hem ağaçlandırıyoruz hem de iklim değişikliğine bir engel amacıyla her türlü arazide çalışmalarımız 2012’den itibaren devam ediyor.

Yine, Sayın Bakanım, -sizin de yakinen bildiğiniz- Hasankeyf talimatınızdan sonra buraya da geçen hafta gittim, çalışmamız var. Barajın havzasındaki alan için de şu anda planlama devam ediyor. Beklentimiz mayısın sonu, haziranın başı ihaleler tamamlanıp, toprak işlemi ve arazi çalışmalarına başlanıp yani oradaki barajın ömrünü uzatmak için erozyona “Dur.” demek için çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Kamusal alan ağaçlandırmalarına baktığımızda ibadethane, sağlık ocağı, hastane, okul bahçesine yaklaşık 116 milyon civarında fidanı diktik. Buralara nitelikli ve boyulu, evsafı güzel olan fidanlardan diktik. Erozyonla mücadele bizim olmazsa olmazımız yani toprağı yerinde tutamazsak maalesef servetimiz akıyor. Bunun da önüne geçmemiz gerekiyor.

Bu, Uşak’taki çalışmalarımızdan bir görünüm; burada da hedef organik karbon stoklarını artırmak yani ağaçlandırma yapıyoruz ama karbon stoklarını artırmak hedefimiz. Yine, Giresun’daki sel olaylarından yola çıktığımızda bu yukarı havzalardaki derelerde ıslah, derelerde kuru taş duvar, eşik yani su akışını azaltmak, aşağılardaki çalışmalar da Devlet Su İşlerimizle beraber ortak devam ediyoruz. Bu, yine, Gümüşhane Limni’deki sel, çığ, heyelan çalışmalarından yani buradaki çığ önleme bariyerlerinden ve setlerinden bir görünüm.

Sayın Bakanım, bildiğinizi gibi Murat Nehri ve Çoruh Nehri havzası rehabilitasyon projelerini iki yıl uzatmıştık, bu yıl her ikisi de sona erecek. Burada, inanın, bu işe katkı veren bütün meslektaşlarıma ve sizlere çok minnettarım. Oradaki kırsaldaki insanların mutluluğunu kendim oraya iş seyahatine gittiğimde yerinde gördüm. Keban Barajı’nın kenarındaki serada inanın yetiştirilen domatesi ve salatalığı koparmak kadar güzel duygu yok. Bir tane sera yapmışız, insanlarımız para kazandığını görünce sonraki yıllarda kendisi kazandığıyla beraber ikinci sera, üçüncü sera... Keban Barajı’nın kenarındaki o güzel toprakların olduğu yerde sera mahallesi gibi kurulmuş. Bunlar güzel duygular. Oradaki insanlarımızın gelirini artırmak, orada mutluluğunu görmek... Bizler hakikaten bu konuda uygulandık ve ülkemiz adına çok sevindik, böyle şeylerin her yerde olmasını da istiyoruz.

11 Kasım Milli Ağaçlandırma Günü ilan edildi, “Geleceğe nefes, dünyaya nefes olduk.” dedik. 11 Kasım 2019’da 1,2 milyon insanın katılımıyla 13,8 milyon fidanı toprakla hep beraber buluşturduk. Burada, Çorum’da da bir rekor kırdık. “Tohum Ver Fidana Dönüşün” Projesi’ni hayata geçirdik. Burada gençlerimize yani çocuklarımıza tohumu kabıyla beraber veriyoruz, onu kendisi çimlendirsın, bir sonraki senenin “Geleceğe Nefes” 11 Kasımında getirerek bunu hep beraber dikelim sloganıyla bu işi başlattık, bu işte de devam edeceğiz.

Ormancılıkta İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı’na baktığımızda boşluk ve analiz değerlendirmelerinin yapılması, kapasite geliştirme, uyum temelli orman yönetimi anlayışı, şehir ormancılığına öncelik verilmesi, biyolojik çeşitliliğin ve gen kaynaklarının korunması, araştırma geliştirme, üretim zincirleri için iklim uyumlu sürdürülebilir yönetim stratejileri belirleme, iş birliğinin artırılması ve stratejik planın izlenmesi, ormana bağlı yerleşimlerde iklim uyumlu sürdürülebilir ve

yerinde kalkınmayı sağlamak... Yine Marmara araştırma grubumuzun, araştırma müdürlüğümüzün Marmara Bölgesi'nde yapmış olduğu bir projeyle oradaki ormanlarımızın üzerinde iklim değişikliği etkisini araştırma üzerine çalışmaları var. Önümüzdeki seksen yıl için bölgede baskın ağaç türleri ve habitatın uygunluğunu analiz edecekler, iklim değişikliği trendlerinin tespiti ve iklim projeksiyonları belirleyecekler, arazi kullanım ve değişimlerini araştıracaklar. Buradaki pilot bölgede yapmış olduğumuz çalışmanın sonucunda da bunu Türkiye genelinde yaygınlaştırmayı yapacağız.

Ulusal sürdürülebilir orman yönetim kriter ve göstergelerinde orman kaynaklarının küresel karbon döngüsüne katkısı, ormanların sağlığı, canlılığı ve bütünlüğü, ormanların üretim kapasiteleri ve fonksiyonları, orman biyolojik çeşitliliği, ormanların koruyucu fonksiyonları, ormanların sosyoekonomik fonksiyonları incelenecek.

Ahşap kullanımını hakikaten önemsiyoruz. "CLT" denen bir sistem, parçaları yapıştirarak çok büyük alanlarda mukavemetli, dayanıklı bir yapı. Bunda da 3 adet proje yönetiyoruz. Ahşap Kullanımının Yaygınlaştırılması Projemiz, ibrelî ağaç türlerimizin mukavemet tespitlerinin yapılması için, bunun da kayda geçmesi ve denemelerin yapılması için bir proje. Türkiye'de rekabetçi, enerji verimli ahşap binaların teşvik edilmesi projemiz 3,8 milyon dolar dış kaynaklı ve hibe... Burada paydaşlarımız Orman Genel Müdürlüğü, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Türkiye Orman Ürünleri İhracatçıları Derneği, Boğaziçi Üniversitesi, Ulusal Ahşap Birliği, TOKİ ve Millî Eğitim Bakanlığı. Ahşap kullanımının yaygınlaştırılması projesinde bu projeden beklediğimiz faydalar... Dünya ve ülkemizde ahşap sektörü durum raporu, ülkemiz için gelecek planlama, stratejik ahşap ürünleri rehberinin hazırlanması, ahşap ürünlere yönelik standartlar ve tanıtım faaliyetleri, yapı malzemesi olarak kullanılacak ağaç türlerinin mukavemet testlerinin yapılarak uluslararası standartlara dâhil edilmesini sağlayacağız. GEF-7 kapsamında -bu dış kaynaklı projeyi temin ettik- Millî Eğitim Bakanlığı, TOKİ, üniversiteler ve Orman Genel Müdürlüğü iş birliğiyle en az 6 tane kamu binasının yapımını sağlayarak CLT teknolojisi kullanarak bunu yapacağız. Ahşap bina oranını 2030 yılında 532 bin metrekare yani binde 4'e, 2040 yılında da 3 milyon metrekare inşaat alanına yani yüzde 3'e çıkarmayı hedefliyoruz. Tabii, bunu yaparken bunların neticesinde de Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızdan ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızdan mevzuatların düzenlenmesini de bekliyoruz. Burada ahşap yapıların tasarımına, hesap ve yapım esaslarına dair yönetmeliklerin hazırlanmasını istiyoruz.

Ahşap yapı malzemesinin diğer malzemelere göre avantajını irdelediğimizde ahşap yapıların çelik yapılara oranla daha ekonomik ve daha az çatı yüküne sahip olması nedeniyle mukavemet gücünü artırır. Birleştirmeye elde edilen yapıştirılmış lamine ahşapla 55 metre açıklıklar geçilebilecek kadar mukavemetli olduğunu biz biliyoruz ve bu dünyada da kullanılıyor. Bunun ülkemizde kullanılmasını yaygınlaştırmak... Ahşabın eşit kalınlıktaki betondan 15, çelikten 390 kat fazla ısı yalıtımı sağladığını biliyoruz, bunu da deklare edeceğiz. Çelik ve betonla ısınmak için 2 ile 2,5 kat arası daha fazla enerjiye ihtiyaç duyuyoruz. Ahşap, 1 metrekarede çelikten yüzde 35, betondan yüzde 60 daha hafif, bunun da kullanılmasını... Bugün Kanada kullanıyor, Fransa kullanıyor, Avrupa ülkeleri kullanıyor, bunu da biz ülkemizde yaygınlaştırmak için kullanmayı hedefledik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani binalarda ısı kaybını azaltmak için...

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Evet, hem o hem mukavemet.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, iklim değişikliğine etkisi bu bakımdan, ısı tecridi daha doğrusu.

Peki, toparlayalım.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Ahşap kullanımının iklim değişikliğinde karbon tutumuna müspet etkilerini de...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onları geçelim.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Ormanlık alanımızı bu çalışmalarla beraber 2,1 milyon hektar artırdık dedik. Burada şunu söylemek istiyorum Sayın Bakanım: Yaptığımız çalışmalarla 5,2 milyar fidanı toprakla buluşturduk. Hedefimiz 2023’te 7 milyar fidanı buluşturmak, orman varlığımızı da ülke topraklarının yüzde 30’una çıkarmak.

Sonuç olarak, Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim; yeni ağaçlandırmaları, ağaç türleri ve iklim değişikliklerini dikkate alarak planlıyor ve uyguluyoruz. Yani kuraklık ne kadar boy gösteriyorsa yeni ağaçlandırmaları da ona göre dizayn ediyoruz. Karbon stoklarını geliştirmek ve artırmak gayesiyle karbon odaklı uygulamaları yaygınlaştırıyor, birim alandan daha fazla biyokütle elde edilebilen ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmalarını yapacağız. İklim değişikliği sonucu oluşan ani yağışların olumsuz etkilerinin önlenmesi için erozyonla mücadele ve sel kontrolü çalışmalarına öncelik veriyoruz ve bunu ısrarla yapacağız. Yukarı havzada biz, alt havzada Devlet Su İşlerimizle bunu beraber götürmemiz gerekiyor çünkü birimizin yaptığı yapının, diğeri yapmadığı zaman faydası olmayacaktır. Ormanlarda oluşan hastalık ve zararlılarla mücadele çalışmalarını titizlikle yürütüyoruz, yürütmeye devam edeceğiz. İklim değişikliği sonucu artan yangın riskleri de dikkate alınarak orman yangınlarıyla mücadelede son teknolojileri kullanıyoruz, kullanmaya devam edeceğiz.

Sayın Bakanım, değerli milletvekillerim; arz ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

Tabii, şu anda muhakkak sorular var.

Şimdi, değerli Genel Müdür Yardımcımız, müsaade ederseniz ben de bu konuda ilave kısa bir bilgi arz edeyim.

Şimdi, orman teşkilatı son yıllarda, özellikle daha önce sadece ormanlarda çalışırken kabuğunu değiştirdi, artık bütün Türkiye çalışma alanı oldu. Daha önce sadece ormanlık alanda çalışıyordu yani bir yol kenarının ağaçlandırılması, okul bahçesi veyahut da herhangi hastane avlusuna yapamıyordu ama biz bunun önünü açtık, şimdi her tarafta çalışma yapıyor. Yani kara yollarının kenarlarının ağaçlandırmasından tutunuz da... Mesela sizin Eskişehir’e giderken Sivrihisar’dan sonra bir alanda çok buzlanma oluyordu, orayı ağaçlandırdık, buzlanma azaldı, kaza azaldı. Dikkat ediyor musunuz bilemiyorum. Bunun gibi yol kenarı ağaçlandırması... Hatta daha önce bir orman şefi fidanlık şefinden fidan istediği zaman alamazdı ama biz dedik ki: “Ya, bırakın, herkese fidan dağıtın, ne olacak yani.” Dolayısıyla şu anda en büyük fidanlık Eskişehir’de. Orada ürettiğimiz bütün fidanları vatandaşa, kamu kurum ve kuruluşlarına dağıtıyoruz vesaire. Gerçekten bu önemli.

Ayrıca, tabii, biyolojik çeşitlilik açısından önemli, onu koruyoruz. Eskiden özellikle teraslamada bütün ormanda yamaç tamamen tıraşlanıyordu, onu önledik. Biyolojik çeşitliliğin devam açısından kademeli bir tıraşlama yani özetle bunu yapmaya başladı Orman teşkilatımız. Arıcılar ormana sokulmuyordu, şimdi arıcıları ormana sokar hâle geldik, bal ormanı kurulmaya başlandı.

Bir de tabii, bu barajların etrafında erozyonla mücadele için bir yeşil kuşak ağaçlandırmasına başladık. Buna inşallah çok hızlı şekilde devam etmeniz lazım. Onu rica edeceğim özellikle arkadaşlar.

Bir diğer husus da küresel iklim değişikliğiyle ilgili. Evet, siz Marmara Bölgesi'nde başlamışsınız, güzel, orada araştırma merkezimiz var. Diğer araştırma merkezlerine bilhassa küresel iklim değişikliğinin çok daha etkili olacağı Akdeniz Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu'daki ormanların kuraklığa ve küresel iklime dayanıklı türlerden olması konusunda şimdiden çalışma yapmanız lazım. Onları özetle vurgulamak istiyorum.

Sunum için teşekkür ederim.

Sorular var.

Buyurun.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim Sayın Genel Müdür Yardımcıma.

Şimdi, Orman teşkilatında yirmi yıl görev yaptım Şeflikten Genel Müdürlüğe kadar. Orman teşkilatı Türkiye'de çok başarılı olan bir teşkilattır, bürokrasi son derece güzel işler, aldıkları işi de son derece hızlı bir şekilde neticelendirirler, örnek bir teşkilattır. Onun için o kurumda çalışıyor olmayı gerçekten bir şans olarak düşünüyorum.

Şimdi, efendim, bazı konulara değinmek istiyorum. Konuların başında Orman teşkilatı yapı itibarıyla, ta üniversiteden başlayan eğitim itibarıyla odun üretimine dayalı bir zihniyetle yönetilir. Siz “ekosistem ormancılığı” diyorsunuz da ekosistem ormancılığına ne derece geçildiğinden şüphem var. Ormancılığın anayasası amenajman planları, amenajman planlarındaki heyetlerde orman mühendisinin dışında arkadaş çalışıyor mu, ben bilmiyorum, bilgim yok. Ekosistem ormancılığını yapmak için orman mühendisinin dışındaki meslek mensuplarının da olması lazım, orayı planlamak için, oranın yaban hayatını, her türlü bitki çeşidini, her şeyi, oradaki iklim türünü gözetken bir planlama yapılması lazım. Bir türlü ondan vazgeçilmediğini görüyorum. Ekosistem ormancılığına geçmek için söylüyorum bunu.

Dolayısıyla, biraz önce söylediniz, “Biz ormanlardaki etanın yani yıllık veriminin yüzde 60-65’ini ancak üretebiliyoruz.” dediniz. Burada ben bir çelişki olduğunu görüyorum. Mesela 2017 yılında 18,5 milyon metreküp odun üretimi yapılmış, ağaç kesilmiş. 2020 yılında da 10 milyon metreküp artış sağlanarak bu 28,5 milyon metreküpe çıkmış ve gittikçe de artırmaya çalışıyorsunuz bunu. Fakat Türkiye şartlarında odun üretiminin artırılması ne derece doğru, tartışılması lazım.

Şimdi, eskiden şöyle bir yapı vardı: Türkiye'de bu ormanları köylülerden ormancılar korurdu, şimdi öyle bir hâl aldı ki o kadar aşırı bir üretim yapılıyor ki artık köylü size diyor ki: “Ya, yapmayın artık. Bu kadar üretim bizim müsaade edeceğimiz durumdan çıktı.” diye bir sürü yerde de karşı çıkmaya başladılar. Yani orman-halk ilişkilerini geçmişte köylüler bozarken şimdi sanki teşkilat bozar noktasına geldi. Bunlar ne derece gözetiliyor, onu da bilemiyorum. Mesela şöyle örnek vereyim size: Ben Nallıhanlıyım. Nallıhan'da son üç yıl içerisinde 3 büyük yangın çıktı. Orman teşkilatının bütün çalışmaları... Yangın çıkacak bölgeler Akdeniz, Ege havzasıdır, İç Anadolu Bölgesi'nde böyle bir hazırlığı olmadığı görüldü çok net bir şekilde. 3 defa yangın çıkmış olmasına rağmen Nallıhan'daki en son yangına geç müdahale edildi, ben şahidim bizzat. “On iki dakika” diyorsunuz ya, on iki dakikada falan değil, bir saat sonra falan müdahale edildi ve bin hektara yakın yer yandı orada.

Şimdi, üzülmediğim bir nokta daha var: Nallıhan gibi yerler İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan yerler. İç Anadolu Bölgesi iklim değişimlerinden en çok etkilenen yerlerin başında gelir. Bu iklim değişikliğine uygun amenajman planlarının yapıldığını da görmedim, Türkiye genelinde söylüyorum. İklim değişikliği göz önüne alınmadığı için hâlâ Nallıhan gibi, hemen 100 metre ilerisinde karasal iklimin sürdüğü, efendim, bozkır ikliminin sürdüğü yerlerde “tabii tensil” dediğimiz traşlama kesimler yapılmaya başlandı ve oradaki yetiştirme muhiti itibarıyla ağaçların çok bütün bir ortamda nasıl bir anlayışla amenajmanlıkların orada “tabii tensil” dediğimiz traşlama kesime izin verdiğini benim aklım

almadı. Yani belki Akdeniz’de, Karadeniz’de ormanlar kendini otuz kırk yılda gösterirken orada belki seksen yılda, yüz yılda kendini gösterecek yerde tabii tensil yapılmasının ve başarılı olmasının da mümkün olmadığını biliyorum. Geçmişte orada görev yaptığım için biliyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunları not alıyorsunuz, değil mi?

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Not alıyoruz Sayın Başkanım.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Geçmişte yapılan tabii tensiller başarılı olamadı, artı o yangında bizzat bulunduğum için söylüyorum, tabii tensil yapılan sahada yangın birden arttı. Artmasının sebebi de şu: Tabii tensilin mantığı itibarıyla kesilen ağaç dalları, “süceyrat” dediğimiz malzemeler şeritler hâlinde ormanda bırakılıyor. Yangını tetikleyen o şeritler oldu. O şeritler yangını öyle bir hızlı ilerletti ki inanılmaz derecede yangının hızlı bir şekilde büyümesine sebep oldu. Dolayısıyla bunların mutlaka gözetilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, önemli bir konu şu: Küresel iklim değişimi diyoruz, siz güzel hazırlık yapmışsınız, teşekkür ederiz, çok güzel çalışmalar yaptığınıza ben şahidim. Yani üretiminin artırılmasını da ben şahsen kabullenemiyorum ama asıl kabul edilmemesi gereken konu iklim değişiminden dolayı bu kadar aşırı üretim yapılmasını tekrar gözden geçirmesi lazım Orman teşkilatının. Yani üç dört yıl içinde 10 milyon metreküp fazla üretim yapıyorsanız bunu başarılı falan görmüyorum ben şahsım olarak. Konuyu da bildiğim için söylüyorum.

Şimdi, iklim değişimindeki en büyük sıkıntı ne? Hep söyledik, biraz önce Meteoroloji Genel Müdürlüğümüz de anlattı, dedi ki: “Anı yağın yağmurlar. Bir ayda yağacak yağmur bir saatte yağıyor.” Peki, bu yağmuru tutacak en önemli unsurların başında ormanlar gelir. Siz ormanlarda bu kadar aşırı ağaç kesimi yaparsanız ve birden o ağaçların tutması gereken yağmuru tutamazsanız işte felaketler olur. En son yaşadığımız Giresun felaketini inceleyin, orada yine ormanların azlığından veya ormanlardaki aşırı ağaç kesiminden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Geçmişte “80 kutur” dediğimiz çapındaki ağaçlara kadar ormanlık alanlarda ağaç varken şu anda 30-40 santimetreye düştü. Yani elbette ki üretim yapılacak, elbette ki gençleştirilecek. Ormanlar zaten yenilenmesi gereken türlerdir. Bunların yenilenmesiyle alakalı zaten orman mühendisinin asıl görevi odur. Büyüyecektir, Orman teşkilatının ormanları çoğaltması gerçekten gurur verici, büyümüştür ama bir taraftan da 700 bin hektar saha izin ve irtifaka konu edilmiş toplam, şimdiye kadar 700 bin hektar. Şimdi, ormanları biz artırdık. Bu 700 bin hektar içinde mi, dışında mı? Ben merak ediyorum şahsen. Yani ormanları artırırken bu 700 bin hektarı çıkardık mı, çıkarmadık mı? 2/B’yle 620 bin hektar saha çıkardık, herhâlde onu çıkarmışızdır sahanın içerisinde 2/B’yle resmen çıktığı için. Onu özellikle hatırlatmak istiyorum.

Bir konuyu daha hatırlatmak istiyorum: Ankara’ya 45 kilometre mesafede, Balâ ilçesinin sınırları içerisinde Beynam Ormanı var 1.601 hektar. Beynam Ormanı’nı herhâlde bilirsiniz. Beynam Ormanı “kalan ormanlar” diye tarif edilen artık Anadolu’da son kalmış ormanlardır, “kalan orman” diye de tabir edilir. Buradaki ormanlık alan 1978 yılında sit alanı ilan ediliyor, 1979 yılından itibaren de piknik sahası, mesire alanı olarak kullanılıyor. Şimdi, burayı Orman teşkilatındayken, benim de Millî Parklar Genel Müdürlüğü yaptığım dönemde çok güzel mesire alanı hâline getirdik. Sonradan burası belediyeye devredildi. Belediyeye devredildikten sonra yürütemedi belediye ve şu anda terk edilmiş vaziyette. En son Sayın Bakanımız Bakanlıktayken bir toplantıda bu konuyu ben gündeme getirdim. Ankara’yla ilgili bir toplantı yapmıştı Sayın Bakan bundan üç buçuk dört yıl önce. Dedim ki: “Ya Beynam Ormanı perişan vaziyette. Orası günde 3-4 bin kişinin gittiği bir alan. Tuvaletleri yıkılmış, çalışmaz vaziyette.” Gidildi bakıldı, “Evet ya, gerçekten burası perişan vaziyette.” dediler. Ki Orman Genel Müdürlüğüne

bağlı şu anda. Üç yıldan bu yana takip ediyorum, çeşitli bahaneler sunuluyor ortaya, perişan vaziyette ve ben Orman teşkilatının bir mensubu olarak oradan utanç duyuyorum şu anda. Gidip görün, çok perişan vaziyette.

Diğer konu, asıl önemlisi, bu Beynam Ormanı'nda -yeni öğrendim onu- üretim yapılmış. Arkadaşlar, burası muhafaza ormanı, adı üzerinde, muhafaza edilmesi gereken orman. Türkiye'de 55 alanda muhafaza ormanımız var. Muhafaza ormanlarında üretim yapıldığını ben ilk defa duyuyorum. Üretim yapılıyor ve bu da övülerek anlatılıyor "Biz şu kadar ağaç kestik buradan." diye. Ya, burada zaten ağaçların boyu kısa ve ortam da son derece büyüme ortamına müsait bir yer değil. Burada hangi mantıkla üretim yapılır, bu piknik sahasında, mesire alanında ve muhafaza ormanında? Yani, ben bunu da anlamış değilim. Dolayısıyla bu konuları özellikle dile getirmek istedim. Yani muhalefet getirebilirdi bu konuları ama ben konuyu iyi bilen bir arkadaşınız olarak ve uyarmak için bunları söylüyorum ve özellikle bu konuların dikkate alınmasını söylüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Muhalefet söz bırakmamak için mi yaptınız bunu?

Şimdi, arkadaşlar, bu Beynam Ormanları için ben talimat vermiştim ama Bakanlıktan sonra unutuldu. Lütfen bunu takip edin, bize de tarih ve saat verin, gidip bakacağız. Kusura bakmayın, koca Orman teşkilatı. Şu anda Ormana bağlı değil mi? Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğüne mi, Orman Genel Müdürlüğüne mi?

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Evet, Orman Genel Müdürlüğüne bağlı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Orman Genel Müdürlüğüne bağlı herhâlde.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Sayın Bakanım, buradan çıkınca, yarın ben burayı yerinde göreceğim, sahipleneceğim ve bu işin üzerine gideceğim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, biz de oraya gidip göreceğiz.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Ben daha geçen hafta gittim, iyi biliyorum yani.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Anlaşıldı Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, mesaj alındı.

Şimdi, Behiç Beye veriyoruz sözü.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, sayın bürokratlar; efendim, yararlandık ama Sayın Ceylan iktidar partisinin vekili olmasına rağmen eleştiri getirince ben de Orman teşkilatını öveyim biraz. Yani Meclisi Maabirden bugüne kadar Türkiye Cumhuriyeti'nin ve ondan önce Osmanlı'nın en stabil olan, en istikrarlı olan teşkilatıdır ve ben de meslek icabı gittiğim her yerde Orman teşkilatıyla birlikte çalıştım, ağaçlandırma bayramı yaptık, birçok faaliyetlerimiz oldu. Bu itibarla gerçekten gurur duyulacak bir teşkilattır. Tabii, orman teşkilatı sadece ormanları muhafaza eden, koruyan, kollayan değil, içinde farklı birimleriyle bir bütüncül olarak burada, bizim Komisyonun da adı olan küresel iklim değişikliğine de doğrudan en çok katkı yapan teşkilatlardan biridir hatta birincisidir ancak -şimdi muhalefet görevimi yapıyorum- Sayın Genel Müdürün sunduğu bu broşürde, mesela 55'inci sayfada "Orman alanımızı 2,1 milyon hektar artırdık." diyor. Şimdi, böyle bir şeyin doğruluk derecesi nedir? Bunu nereden aldınız? Nasıl koydunuz? Şimdi, TÜİK'e olan inanç Türkiye'de inanılmaz dip yapmışken Orman teşkilatı böyle afaki istatistikler değil, kaynağını da yazarak paylaşım yapsaydı daha uygun olurdu diye düşünüyorum. Ben, tam tersini düşünüyorum, orman alanlarının daraldığını düşünüyorum, birincisi bu.

Diğer bir konu: 2011 yılıydı, Orman teşkilatı özellikle ormanlık alanda kıl keçisinin orman içerisine salınmasına çok sert karşı çıkardı ve ağır cezalar yazılırdı. 2011 yılında bununla ilgili birçok çalışma yapıldı. Yanılmıyorsam 2012 yılında Orman teşkilatı bir yönetmelik çıkardı kendi içinde. Belli hektar alanda belli sayıda kıl keçisinin orman alanlarına salınması, otlatılması konusunda bir yumuşama oldu. Bu hayırlı oldu, bu iyi bir şeydir. Yani kıl keçisi demek ormanı tahrip eden, yok eden bir hayvan demek değildir çünkü ben de Torosların insanı olarak çok iyi biliyorum o bölgeyi. Yani bizim Mersin bölgesinde insanlar hep keçi eti yerler ve gerçekten bugün gıda konusunda çok büyük sıkıntılar varken dünyada ve Türkiye’de, en sağlıklı, en organik et keçi etidir. Dolayısıyla, bizim, Toroslar bölgesinde -yani bunu Gaziantep’ten Balıkesir’e kadar uzatabilirsiniz- keçi eti çok makbul etlerden biridir, birincisidir. Orman teşkilatının bunu daha da geliştirmesi hem ormanımızı koruma anlamında hem de küresel iklim değişikliği anlamında, keçinin buradaki fonksiyonunun iyi saptanması ve keçiciliğin de yaygınlaşması konusunda çalışmanızı öneririm bu konuda. Keçiye mutlaka belirtmek gerekiyor.

Diğer bir konu, ormanların tahribatı konusu. Şimdi, tabii, Karadeniz Bölgesi orman kuşağı farklı, Akdeniz bölgesi farklı, Ege biraz Akdeniz’i andırır. Şimdi, burada özellikle sahile bakan dağ silsilesinde ormandan ziyade makilik dağlar vardır. Sandal, sakız, lak dediğimiz ağaçlar, o türler vardır. Tehnel derler, mesela defne, onlar çok yaygındır. Şimdi, bu bölgelerde geçmişte 1948’den önce, bu şekilde makilik olan dağların birçoğu özel mülkiyete konu edilmişken bu ormanların genel komutanlık olarak yönetildiği dönem vardır, o zaman bütünüyle devletleştirilmiş ve insanların elinden alınmış. İnsanların elindeyken geçmişte ne varmış? Zeytin dağları varmış, zeytin dağları. Yani defnelik alanlar varmış. Defnenin yağını çıkarıyorlarmış geçmişte ve diğer meyve türleri, özellikle badem oldukça yaygın ekiliyormuş fakat daha sonra devlet, el koyduktan sonra buranın ormanlaşmasına yol açan çalışmalar yürütmüş. Şimdi, tekrar tersine döndük. Şimdi, geliniyor, ormanlık alanlar bir bir işgal ediliyor, özellikle makiliye benzeyenler çünkü Sayın Başkanım, o kadar verimli ki. Yani Akdeniz Bölgesi’nde özellikle sıfırdan dan, oavadan itibaren makilik alanlar başlıyor. O makilik alanlarda 0 ile 100 metre arasındaki kuşakta, özellikle sulak olan yamaç kesiminde avokado yetişiyor mesela, çok kıymetli bir ağaç ve biliyorsunuz ne kadar pahalı olduğunu. Ve diğer ürünler, nar mesela, yine badem yaygın bir şekilde ekilmeye başlandı. Ama nasıl oluyor? Arazi yağmalanıyor şimdi, bir yağma var ve burada bireysel zenginleşmeye sebep olan bazı tercihler var. Buna politik tercihler de diyebiliriz Sayın Genel Müdür. Bunlara dikkat etmek gerekiyor.

Şimdi, 2/B konusu -özellikle Sayın Ceylan da bir kenarından bahsetti ama- inanılmaz kötü işliyor. 2/B aslında kötü bir şey değil temelinde. Yani orman vasfını yitirmiş alanların orada özel mülkiyete konu edilmesi, orada yaşayan insanlara bizzatı verilmesi bizim devlet olmamızın en önemli nedenidir. Bu göz ardı ediliyor ve bu alanlar, bu sahalar dışarıdan gelen bazı kişilere güya ihale yapılmışçasına veriliyor. Geniş alanlar var bu şekilde.

Diğer bir konu, 2/B dışında mesela ormana başvuru yapılıyor, deniyor ki “Efendim, biz burada turizm faaliyeti yürüteceğiz.” Orman kadastro turizm faaliyeti yürütülecek diye yüzlerce dönüm denize nazır bir alanı terk ediyor, kendi mülkiyetinden çıkarıyor, turizme devrediyor. Turizm daha sonra diyor ki, bir yıl sonra “Burada turizm yapılmaz.” Sonra bunu bir kararla Özelleştirme İdaresine devrediyorlar. Özelleştirme İdaresi Yüksek Kurulu toplanıyor “Burada en iyi tarım yapılır.” Bir kişiye burayı veriyor. Bir anda milyonlar hatta milyon dolarlar bir kişiye bu şekilde veriliyor. Şimdi, buna benzer uygulamalardan kaçınılması gerekir.

Küresel iklim değişikliği konusuna dönersek ormanlarımızı tahrip ettirmemek bir mükellefiyettir. Tıpkı askerlik gibi, tıpkı vergi mükellefiyeti gibi her vatandaşımızın en önemli görevi budur. Şimdi, bizim öyle kıymetli orman türlerimiz var ki mesela bizim bölgede “katran ağacı” dediğimiz ağaç, siz “sedir” diyorsunuz ona hâlbuki bizde sedir başka bir... “Sedir” dediğimiz ağaca aslında “ladin” diyoruz.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – “İladin” derler Sayın Çelik.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – “İladin” derler yerli halkın deyimiyle.

Şimdi, şöyle oluyor: Yol güzergâhında Sayın Genel Müdürüm gidin, sonra ormanın içinde küçük orman yolları sapar; girin, 500 metre gidin, fazla gitmeye gerek yok, inanılmaz tahribat var, o büyük ağaçları kesmişler hepsini götürmüşler. Bir şebeke var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mersin’de mi?

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Bu sadece Mersin’de değil, Antalya’dan da duyum alıyorum ben, Antalya ormanlarında... Bu ormanlar çok kıymetli yani “katran” dediğimiz ağaç inanılmaz kıymetli bir ağaç ve...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sedir...

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – “Cedrus libani” diye geçiyor değil mi Latincesi?

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – “Cedrus libani”

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Lübnan’da kalmamış, Türkiye’de var.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Lübnan’da yok bizde var; kısmen Antalya bölgesinde var biraz, Mersin’de... Orta Akdeniz’de var daha çok.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Elmalı’da var.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Elmalı’da var değil mi?

İşte, bunları korumamız gerekiyor; bunlar bizim. Yani bu vatana sahip çıkacaksak özellikle bu tür kıymetli ormanları da iyi korumamız gerekir diye düşünüyorum. Gönül arzu eder ki sizin bu söylediğiniz gibi orman alanları milyonlarca hektar olsun. Biliyorsunuz Türkiye, 78 milyon hektarlık bir ülke, sizin orman alanı ilan ettiğiniz alan 22.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – 22,9 şü an.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Hemen hemen tarım alanları da 23,5 milyon hektardır.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Kafa kafaya.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Kafa kafaya evet.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, arkadaşlar cevap verecek ama bazı şeyleri müsaade ederseniz, ben yaşadığım için cevap vermek istiyorum.

MURAT BAKAN (İzmir) – Siz isterseniz hepimiz konuştuğuktan sonra şey yaparsanız...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Olur, toplu bir cevap verelim.

Peki, o zaman Murat Bey, siz de buyurun, sırayla daha sonra diğer arkadaşlar da...

MURAT BAKAN (İzmir) – Cihan Bey benden önce söz istemişti ama...

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Sorun yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu sıradan geliyoruz artık.

Buyurun efendim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Şimdi, ben Sayın Genel Müdür Yardımcımıza teşekkür ediyorum sunumundan dolayı, Nevzat Vekilime de teşekkür ediyorum, hiç duymadığım kavramları duydum; “muhafaza ormanı” gibi, bizim için de bilgilendirici oldu.

Ben de bir memur çocuğuyum, kamuda çok nitelikli personel yetişiyor, gerçekten bu ülkenin bugün bulunduğu noktada kamu personelinin her noktada, Ormanından, Maliye Bakanlığından, Millî Eğitim Bakanlığına çok büyük katkısı var ama “kamu personeli” dediğinizde devlette devamlılığı esas olan personellerdir. Şimdi, ben sunumda şöyle bir şey gördüm 29’uncu sayfada: “Elli altı yıl yüzde 40; 3,6 milyon hektar 1946-2002; on sekiz yıl 2003-2020...” AK PARTİ’nin iktidara geldiğinden bu yana ayırmış. Devlette devamlılık esastır. Bu, bir siyasi partinin şeyi değil, siz devletin Orman Genel Müdür Yardımcısı; bu sunumu yaparken böyle bir ayırımın olmaması gerekir. Bunu Bakan yapsa ya da Bakan Yardımcısı, siyasiler yapsa biz bunu anlayışla karşınız ama devletin bürokrati -adı üzerinde devletin bürokrati- bu tür bir sunumda böyle bir ayırım yapmamalı diye düşünüyorum.

Şimdi, ormanın iklim kriziyle ilgili en önemli önemi nedir bizim için? Karbon salınım açısından en önemli yutak alanı ormanlar. Yani dünyada da, işte, Amazon ormanlarının hızla yok olması küresel ısınmanın önemli etkenlerinden birisi. Dolayısıyla orman alanlarımız bizim şu an en kıymetli alanlarımız, ama şimdi bir taraftan böyle diyoruz, diğer taraftan mesela Kuzey Ormanları... Yani büyük inşaat projelerinde ya da büyük enerji projelerinde, maden projelerinde ekolojiye ekonomiyi tercih ediyoruz. Dolayısıyla Orman Genel Müdürlüğü... Mesela Kuzey Ormanları’yla ilgili, Kaz Dağları’yla ilgili, Murat Dağı’yla ilgili, Ünye, Fatsa, Zonguldak Alaplı, İznik, Samsun, Lâpseki; 10 binlerce hektar orman alanı madenlere teslim edildi. Şimdi, bunda Orman Kanunu’nun 16’ncı, 17’nci, 18’inci maddeleri de önemli yani bunların, orman alanının uzun süreli arazi kullanımlarına izin veriyor maden projelerinde. Ama şunu biz biliyoruz ki, bir orman alanının, o kullanım bittikten sonra oluşması bir yılda, iki yılda olmuyor. Yani siz “Şu kadar ağaç diktik.” diyorsunuz, o diktiğiniz ağaç, orman değil o orman -“1970 yılında...” dedi Sayın Vekilim- muhafaza edilen orman. Yani bizim atalarımızdan kalan yani bizim çocuklarımıza bırakacağımız, kurduyla kuşuyla, börtüsüyle böceğiyle ekosistem hâline gelen orman; orman. Dolayısıyla bununla ilgili siz Orman Genel Müdürlüğü olarak iklim değişikliğiyle mücadele ediyorsanız, iklim kriziyle mücadele ediyorsanız “Madenlerden, enerji projelerinden daha önce ormanlar gelir.” demeniz gerekir Bakanlık olarak ve ekolojiyi ekonomiye teslim etmemeniz gerekir ki ekolojinin de ekonomik değeri var yani bu ormanların üstü altındaki madenlerden daha kıymetli.

Bir başka konu orman yangınları. Elbette iklim krizinin, ısınmanın etkisi var orman yangınlarında ama mesela biz İzmir’de bir yangın geçirdik. Ben o yangında da yani üç gün boyunca, yangının başından sonuna kadar yangın alanında iddim, içine girdim ne yapılabilir orada diye, köylünün yanında olalım... Çünkü bizim Çatalca köyümüze çok yakında hatta köy arazisinin bir kısmı yandı. İnanılmaz bir koordinasyonsuzluk... Yani gerçekten Türkiye’nin çeşitli yerlerinden gelen arkadaşlarımız canhıraş mücadele ettiler, destek oldular ama... Önce “500 hektar alan yandı.” denildi, sonra ortaya çıktı ki “drone” görüntülerinden 5 bin hektar alan yanımtı İzmir’de ve müdahale geç oldu. Arazözler geliyor, arazözlerle mazot yok yani yakında bir yerde de yok, ta Gaziemir’deki bir benzin istasyonuna geliyor arazöz yakıt alsın... Arazöz yangının yanında, diyorum ki personele “Niye su sıkıyorsunuz?” “Amirimden talimat alamadım.” Öyle büyük bir yangında bir müdahale olamadı. Dolayısıyla yani İzmir yangını için söyleyeyim yani Tarım ve Orman Bakanlığı sınıfta kaldı o şeyde. İşte, yangın uçakları da tartışma konusu oldu biliyorsunuz.

Yani sonuç itibarıyla, bizim için orman alanları önemli ve bu verdiğiniz rakamlar açıkçası... Ne kadar dediniz, kaç milyar fidan diktik dediniz?

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – 5,2.

MURAT BAKAN (İzmir) – Şimdi, 5,2 milyar fidan.

Şimdi, bir ağaç, büyük bir orman ağacı büyüdüğünde dallarıyla beraber ne kadar alan kaplar? Bunu verdiğiniz rakamla çarptığınızda ortaya çıkan metrekare, kilometrekare neredeyse İç Anadolu büyüklüğünde bir alan yapıyor. Dolayısıyla...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Murat Bey, o konuda bir hesap hatası yapıldı, ben onu düzelttim, ona girme hiç boşuna.

MURAT BAKAN (İzmir) – Bilmiyorum yani burada...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – O konuya girme...

MURAT BAKAN (İzmir) – Doğrudur...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Kılıçdaroğlu'na bir hesap hatası...

MURAT BAKAN (İzmir) – Kılıçdaroğlu'yla ilgilisi yok yani şimdi 5 milyar çok büyük bir rakam.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, tamam da öyle bir rakam vermişler...

MURAT BAKAN (İzmir) – Yani 40 metrekare ayırsan, bir ağaç büyüdüğünde etrafında dalıyla şeyiyle...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kilometrekareyi metrekareye çevirirken yanlışlık yapmışlar, o bakımdan...

MURAT BAKAN (İzmir) – Yok, yine çok büyük Sayın Bakan.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, hesabı var, o kadar büyük değil.

MURAT BAKAN (İzmir) – Neyse, benim katkım bu kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Nur Hanım, buyurun efendim.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Arkadaşlarımızın bir bölümü söz etti söz edeceğim konulardan ama benim de şuradaki şu rakam konusunda özellikle kafam karıştı; 3'üncü sayfada "Son on yılda, 17 milyon metreküp ağaç servetine tekabül eden 1,67 milyon hektar orman alanı; kar, rüzgâr, heyelan, taşma ve kuraklıktan zarar görmüştür." diyor ve başka zarar gören orman alanıyla ilgili hiçbir veri yok. Şimdi, madenler nedeniyle kesilen ağaçlar nerede, o kaç milyon metreküpe denk geliyor? O bilgi hiçbir şekilde verilmemiş. Aynı şekilde, kıyı şeritlerinde turizm alanları için kesilen ağaçlar, onlar hiçbir şekilde veri olarak verilmemiş. Dolayısıyla, bu sözü edilen yani sadece iklim krizi nedeniyle kaybettiğimiz orman miktarı artı yangınlarla kaybettiğimiz orman miktarı, bir o kadar da yanlış arazi kullanımıyla kaybettiğimiz orman miktarımız var. Öyle bir veriyi de biz burada görmek isterdik çünkü hakikaten karbon emilimi konusunda ormanlarımız son derece kıymetli.

Ben yaptığınız çalışmalardan dolayı kutluyorum. Arkadaşlarımız özellikle o konulara girdiler -çok girmeyeceğim ama sadece bu rakamın diğer bölümünü merak ettiğimi söyledim- çünkü hani biz biliyoruz ki sadece Kaz Dağları'nda 347.815 ağaç kesildi. Ben gittim gördüm ve Murat Bey de

gitti gördü Kaz Dağları'nı, birlikteydik. 200 bine yakın sadece Eskişehir Beylikova'da -Nallıhanlı ve Afyonlu vekillerimiz var, onlar bilirler o yöreyi- orada kesilen ağaçlarımız var. Dolayısıyla, ben de onu dile getirmek istedim.

Murat Vekilim birazcık anlattı ama özellikle ben bu orman yangınları konusunda da bir şeyler söylemek istiyorum. Bakın, daha önce Türk Hava Kurumunun uçaklarıyla gerçekten çok güzel bir mücadele sürdürülüyordu ülkemizde. Ve oldukça da başarılıydı bu mücadele. Şimdi baktığımızda Türk Hava Kurumu uçakları evet, eskimiş olabilir ama yenilebilir. Türk Hava Kurumu zaten ülkede bitirildi. Dolayısıyla, mesela, Türk Hava Kurumunun 9 adet uçağının 3'ü yangın söndürmek için değil, diğer uçaklara acil parça taşımak için kullanılıyor. -Çünkü bu uçakların büyük bölümü Eskişehir İnönü'de olduğu için...- Bunlar, Türk Hava Kurumunun uçakları son derece elverişli uçaklardı. Şimdi, sürekli yabancı şirketlere ihaleler veriliyor yangın söndürme konusunda; bu konuda ben bir bilgi edinmek istiyorum. Mesela, hiçbir zaman da yangında bu uçaklar, CL-215 model yangın uçakları kullanılmıyor; mesela, İzmir yangını, vekilimiz söz etti. Çünkü bizim, uzun yıllardır, tarihten beri hep bildiğimiz, orman yangınlarıyla Türk Hava Kurumunun uçaklarıyla savaşıldı.

Şimdi, burada da, Orman Genel Müdürlüğümüzün bilgi kaynaklarında, aslında veri konusunda çok ciddi bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum çünkü yabancı kaynaklar bizim orman kayıplarımızı çok ürktücü boyutlarda veriyor. Aslında, mesela, sunumuzda siz de iklim krizinden en çok etkilenecek ülkenin Portekiz ile Türkiye olduğunu söylediniz ama zaten bizim hani ileriye dönük endişelerimizin ötesinde şu anda endişelenmemiz gereken bir durum var çünkü çok büyük bir orman kaybımız var. Mesela, Maryland Üniversitesi -bunu tek tek vermeyeceğim, isterseniz veririm daha sonra rakamları size- yabancı kaynaklarda Türkiye'deki orman kayıplarının çok daha ürktücü boyutlarda olduğuyla ilgili veriler var. Dolayısıyla, belki o verileri -Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Raporu'nda da zaten yapılması gereken; eylem planlarındaki başlıca şeylerden bir tanesi o- toplamak, derlemek ve ona göre eylem planlarını hazırlamak çok önemli. Belki o açıdan biraz hani gözden geçirilebilir veri tabanınız diye o konuda söz almak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Sibel Hanım, buyurun.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ederim Başkanım.

Öncelikle, teşekkür ediyorum sunumuz için.

Benim merak ettiğim bir şey var: Ağaç türlerinin kendini devam ettirme davranışının iklim değişikliğiyle acaba bir ilgisi var mı? Buna hiç baktınız mı?

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Tamam, notumuza aldık, onu da cevaplayacağım.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Belki bu anlamda da canlı ağaç müzelerinin oluşturulması, mesela Akdeniz Havzası'nda canlı bir ağaç müzesinin oluşması hem tohumların muhafazası açısından hem de tabii ki bunun iklim değişikliğine bilimsel olarak bakmanın bir yolu olduğunu düşünüyorum. Bu konuda bir hedefiniz var mı?

Bir de, Kanada'da yapılan ağaçlardan evleri gösterdiniz, hani enerji tasarrufu açısından önemli olduğunu... Bizim öyle bir ağacı üretme şeyimiz var mı, yani biz üretiyor muyuz o ağaçları, hani bizim öyle bir backgroundumuz var mı? Yani, biz o ağaçları ithal edip mi kullanacağız? Eğer öyleyse onların burada yapılmasına dair bir hedefiniz var mı? Onu soruyorum, bu kadar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

Cihan Bey, şimdi size söz vereyim.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle Başkanım, şunu sormak istiyorum. Komisyon üyeleri Komisyon toplantısına Zoom’la katılabiliyorlar mı, öyle bir şey var mı? Bundan sonra ben önerge vereceğim, Genel Kurula odamdan katılacağım. Bakın, şu anda Komisyon üyelerinden bazıları zannediyorum Zoom’dan katılıyor.

MURAT BAKAN (İzmir) – Bizim arkadaşımız katılıyor ama temaslı olduğu için, karantinada olduğu için Zoom’dan Komisyonu izliyor; bunun da bir mahzuru olmaması lazım. Yani, herkes katılabiliyorsa... Milletvekili temaslı, karantinada; katılmasının ne mahzuru var?

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Temaslıysa mesele yok.

Diğer mevzu, tabii Orman Genel Müdürlüğüne teşekkür ediyorum. Çok başarılı bir teşkilat. Ben şunu öğrenmek istiyorum. Sayın Genel Müdürüm, dediniz ki: “Yangın adedinde 2 kat artış var.” Yangına müdahale süresinin kısaldığını biliyoruz. Peki, yangın başına ne kadar hektar alan yanıyor, bunda bir düşüş var mı? Özellikle Akdeniz Havzası’ndaki ülkelerle kıyasladığımız zaman bizim durumumuz nedir, onlarla ilgili elinizde veri var mı? Yangın başına ne kadar hektar alan yanıyor, bizde ne kadar alan yanıyor, bunu azalttık mı, bu arttı mı? Bunu bir öğrenmek istiyorum.

Bir de şimdi, madencilikten bahsediliyor. Bizim şu anda vermiş olduğumuz maden izinlerinin yani Genel Müdürlüğün vermiş olduğu izinlerin toplamı, Orman Teşkilatının içindeki yekünü nedir, hektar olarak?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yüzde olarak.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Yüzde olarak nedir?

Ve ben şunu da söylemek istiyorum bir milletvekili olarak ben, Maryland’in verilerine güvenmem, ben kendi ülkemizin verilerine güveniyorum. Artık, bazen Genel Kurulda da arkadaşları görüyorum, yani, nereden buluyorlarsa, böyle bakıyorsunuz ki Zanzibar gibi bilmem efendim, dünyanın adını duymadığımız ülkelerinin bile bazı şeylerde istatistikleri bizden daha başarılı gözüküyor. Bunları da nereden buluyorlarsa anlamış değilim.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Burada bahsedilen sayfada orman alanlarının çoğaldığını ifade eden bir istatistik yok.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Yok, ben onu size şey olarak söylemedim Hocam.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Ben diyorum ki orman alanları azalmasına rağmen...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Behiç Bey, bir dakika müsaade ederseniz size söz vermedim.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım, bunu tamamlayayım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, şimdi bitirsin ondan sonra.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Orman alanları azalmasına rağmen nasıl artıyor?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Söz isteyin, ondan sonra...

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Şimdi, orman alanları, mesela, Sayın Milletvekilimiz: “Ben arttığına değil de azaldığına inanıyorum.” dedi.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Evet.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Eldeki verileri, lütfen onları bir çıkarın çünkü ben de o teşkilatta çalıştım.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Evet.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Onu özel olarak Sayın Milletvekilime gönderin.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Tabii.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Yani, bakın, burada biz bürokratlarımızı çağırmışız. Tabii ki eleştiriler yapacağız ama hakikaten bakın bu kurum çok önemli çalışmalar yapıyor. Yani, bunların da görmezlikten gelinmesi beni üzüyor.

Bir diğer mevzu, tamam da o zaman ne yapacağız? Yani, maden çıkarmayacaksak, ithal mi yapacağız, ne yapacağız yani? Şu anda biz hâlâ daha alüminyum ithal eden bir ülkeyiz, biz daha hâlâ bakır ithal eden bir ülkeyiz, altın ithal eden bir ülkeyiz. Yani, kendi altınımızı, kendi bakırımızı, kendi alüminyumumuzu çıkarmasak ne yapacağız? O zaman şöyle düşünmek lazım...

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Mehmet Cengiz’e satmasaydınız Seydişehir’i...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Behiç Bey...

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Beyefendi, yani bakın, kusura bakmayın da yani alan adam da oraya yatırım yapıyor herhâlde, oraya şey yapmıyor.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Hiçbir şey yapmıyor ki.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Ya, bırakın bu işleri.

MURAT BAKAN (İzmir) – Cihan Bey, burası İklim Krizi Komisyonu, Enerji Komisyonu değil.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Ama İklim Komisyonu... Bakın, ben de...

MURAT BAKAN (İzmir) – Yanlış komisyondasınız.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Yanlış konuşmamamız lazım.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Bakın, ben de iklim krizi...

MURAT BAKAN (İzmir) – Maden doğaya düşman bir faaliyettir.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Ama bakın, tamam da arkadaşlar, iklim krizini konuşuyoruz da...

MURAT BAKAN (İzmir) – Yani, oradaki madeni savunacaksanız yanlış komisyondasınız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, arkadaşlar, karşılıklı konuşmayın kusura bakmayın.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Ya, bakın iklim krizini konuşuyoruz da...

MURAT BAKAN (İzmir) – Ama böyle bir sert üslupla olmaz yani.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Siz konuştuğunuzda da... Konuşsun müsaade edin. Burası atış serbest alanı...

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Ama, bakın, kusura bakmayın yani biz de burada daralıyoruz yani kalkıyorsunuz kurumu o kadar yerden vuruyorsunuz ki netice itibarıyla, bakın, bu insanlar bizim yıllarca mesai arkadaşlığımızı yaptı, gece gündüz gayret gösterdik.

MURAT BAKAN (İzmir) – Teşekkür ettik hepimiz.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Ben şunu çok iyi biliyorum: Orman yangınlarında bakın, özellikle rakamları sordum Akdeniz Havzası’nın en başarılı ülkesiyiz. Ama burada sanki böyle Türkiye orman yangınlarında çok başarısız olmuş gibi bir hava estiriliyor arkadaşlar, bunlara da dikkat etmek lazım diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, Hasan Bey, buyurun...

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade edin, müsaade ederseniz...

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Bu konuda cevap niteliğinde söz almak istiyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, şimdi, müsaade ederseniz ben de bir toparlayıcı konuşma yapacağım, sizin sorularınıza cevap verecek nitelikte bilgilerim var.

Buyurun Hasan Bey.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, bir şeyler vardı da en sondan başlayalım.

Şimdi, biz iklim değişikliğini durdurmak için bu Komisyonu kurmadık, öyle bir ihtimal de söz konusu da değil; dünya genelinde ülke olarak bu olayda katkımız yüzde 1. Fakat bize maden de lazım, bize orman da lazım; bizim bunları sürdürülebilir bir şekilde yönetmemiz gerekiyor. Yani, şimdi, çevreye zarar veriyor diye Ankara’yı buradan kaldırma ihtimalimiz yok. Bizim altına da ihtiyacımız var, diğer şeylere de ihtiyacımız var.

Şimdi, Sayın Genel Müdür Yardımcım demin anlatırken rehabilite alanlarını gösterdi; herhâlde bu, sizin Bakanlığınız döneminde bir kanunla şeye alındı.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Evet.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, maden çıkarılan alanlarda -zaman zaman televizyonda da görebilirsiniz- organik tarım yapılan alanlar da var, orman alanları da var; yeşillendirme, peyzaj çalışmaları buralarda devam ediyor.

Şimdi, şöyle yapmak gerekiyor: Madeni çevreye en az zararlı çıkarmak gerekiyor yani bu ülkenin buna ihtiyacı var; birincisi bu. Yani biz iklim değişikliğini burada konuşurken ülkede bunun etkilerine karşı, Türkiye’ye etkilerine karşı nasıl önlemler alabiliriz konusu var.

Mesela, orman yangınları... Orman yangınları eskiden böyle değildi galiba, şimdi Türkiye’nin her yerinde çıkabiliyor. Yani ben Trabzonluyum, çocukluğum da orada geçti, ben hiç yangın görmedim Trabzon’da ama şimdi Trabzon, Artvin...

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Üç yıldır...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Evet, üç yıldır oluyor ve bu, iklim değişikliği sonucunda sıcaklığın artmasıyla bağlantılı bir durum.

Şimdi, buna karşı orman teşkilatının nasıl önlemler aldığı önemli. Şimdi, orman yangınları... Yıldırım kaç kere düşüyor demiştiniz?

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Bir alana 2.500 adet.

HASAN KALYONCU (İzmir) – 2.500 adet yıldırımdan daha beteri var, bu alçak terör örgütleri ormanlarımızı yakıyor. Yani buradan lanetliyorum. Zaten saldırdıkları her şey bizim değerlerimiz, ormanlarımıza da saldırıyorlar, bunların da önüne geçmek gerekiyor.

Şimdi, iklim değişikliğine bağlı olarak, mesela, şimdi -Meteoroloji Genel Müdürlüğü sunam yaptı, ondan önce suyla ilgili, su kaynaklarına etkisiyle ilgili sunum yapıldı- hem sıcaklık hem yağış rejimi değiştiğinde ormanların buna ne kadar dayanacağı veya dayanıklılık süresinin nereye kadar gideceği hesaplandı mı? Mesela “sedir ormanları” denildi, Antalya Elmalı’daki Çıglıkara, sedir ormanlarının yoğun olarak bulunduğu bir millî park. Avlan Gölü’nün suyunun azalması sebebiyle orada kurumaların başladığı söyleniyor. Şimdi, bu tip şeylerde Genel Müdürlük buna karşı önlem ve eylem planı hazırladı mı?

Yine, tarımda ürün desen değişiminde olduğu gibi... Mesela, şimdi, biz kurak alanlarda üretim olarak suya az ihtiyacı olan bitkiler düşünüyoruz ya, ormanlarda da bu şekilde bir dönüşüm düşünülüyor mu veya farklı türlerin çalışması yapıldı mı? Yani ormanlarda ürün desen değişimi gibi bir çalışma da var mı? Yani böyle bir şeyle karşılaşırsak ormansız kalmak yerine, yerli türlerin haricinde buraya uyumlu türler olabilir mi?

İkincisi, bir diğeri, şimdi, On Birinci Kalkınma Planı’nda “İstilacı Türler Ve Patojenlerle Mücadele Eylem Planı” diye bir eylem planı var, eylem planlarından biri bu. Buna bağlı olarak, şimdi, sıcaklık arttığında bizim böcek faunamız değişecek ve farklı patojenler gelecek. En azından bu çevrede var olanları önceden belirleyip -mesela, Gürcistan’dan Karadeniz’e giriş yapan böcekler var- bunlara karşı mücadele eylem planı oluşturuluyor mu?

Yine, iklim değişikliğiyle bağlantılı olarak, gelen istilacı türlerle ilgili gümrüklerdeki, oradaki uzman kadroları değiştirmeyi düşünüyor musunuz yani böyle bir talebiniz var mı?

Üçüncüsü, endemik alanlar, mikroklimalar bizim için çok önemli. Mesela, Karadeniz’de turuncgiller -mandalina, portakal- yetiştirmemizin sebeplerinden biri bu mikroklimalar. Bu mikroklimalarda ısınma ve yağış değişiminden sonra oluşabilecek durumlar ne? Yani, yine, simülasyona bağlı olarak gelecekte bu durum ortaya konulup buna karşı da önlem alınması gerekiyor. Mesela, sayın vekilimin demin sorduğu ağaçlarla ilgili bir alan. Mesela, geçen bunu, botanik bahçelerini Meclis konuşmamda da gündemime aldım, orada da ifade ettim. Millî botanik bahçesi şu anda kuruluyor. Bu tip yerlerde ağaçlara özel... Mesela, endemik alanda bir ağaç türü yok olacaksa onu botanik bahçelerinde yaşatma durumumuz söz konusu. Mesela, İngiltere’de “Kew Gardens” var, dünyanın en büyük botanik bahçelerinden biri, tropik ağaçları da içerisinde barındırabiliyor. Yani buna göre, Türkiye’de çok fazla endemik bitki var. Özellikle, bunların büyük bir çoğunluğu tıbbi ve aromatik bitkiler, bu da orman alanları içerisinde yer alır, almakta. Bunlarla ilgili, iklim değişikliği ve sıcaklık artışıyla ilgili bu alanların korunmasına yönelik bir eylem planı mevcut mu? Bunlar çok önemli konular. Mesela, bu çam kese böceği oldukça büyük hasar veriyor. Bununla ilgili şey daha giderilmedi herhâlde, tam olarak kontrol altına alınmadı herhâlde?

Şimdi, bizim çevremizde var olan böcek faunasının ülkemize gelme durumu var. Bunu suçlu alanlarda yaşıyoruz. Mesela, en fazla gündeme gelen balon balığı ama bu, küresel ısınmadan kaynaklı, sular ısınınca bize doğru yönelişler; böcekler de aynı şekilde gelecekler ve sınır olduğumuz yerlerde yaşayan böcek faunaları incelenip bunlarla, istilacı olabileceklerle mücadele edebilmemiz gerekiyor. Şimdi, neden istilacı? Avcısı bizde yok. Avcısıyla beraber gelirse istilacı olmuyor yani ya avcısını bulup getireceksiniz ya da istila edecek.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Evet.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bir de son olarak yine, şehirlerdeki duruma geleceğim. Şehirlerde bizi bekleyen, küresel ısınmayla beraber ısı adaları oluşumu ve ısı artışı. Şimdi, havalar ısındığında, özellikle klimalar daha fazla kullanıma girecek ve şehir dışarıdan zaten 1-2 santigrat derece ısı olarak yüksek olacak. Bu ısınmadan kaynaklı yükseliş şehirlerde daha fazla olacak. Burada hava koridorları

oluşturulması gerekiyor yani şehir plancılarının bunu yapması gerekiyor, ısıyı dışarı taşıyacak yerler yapması gerekiyor fakat ormanlık alanlarla ilgili veya yeşil alanlar oluşturulduğu zaman bu ısıyı bertaraf edecek yeşil alanların da şehir içlerinde yerleştirilmesiyle ilgili sizin bir çalışmanız var mı? Daha çok belediyelerin işi oluyor da Sayın Bakanım demin Genel Müdürlük olarak farklı yerlere de girdiğinizi söyleyince aklıma geldi, bunu sormak istedim. Yani bu yapılabiliyorsa şehirde ısı alanlarının da ortadan kaldırıp vatandaşımızın daha rahat yaşam sürmesi için bu tip alanları da değerlendirmemiz gerekiyor. Zaten karbon emilimini söylemiştik.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Şimdi, size de söz verelim.

Buyurun.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Komisyon üyesi kıymetli vekil arkadaşlarım ve katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Pek çok konuya değinilmiş olduğu için ben çok kısa, bir iki konuda sorumu ifade edeceğim.

Şimdi, Orman Genel Müdürlüğümüzün çalışmalarını gururla takip ediyoruz. Öncelikle, ben, ekibiniz adına size teşekkürlerimi sunuyorum.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Sağ olun.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Ağaç popülasyonunu artırmada topyekûn bir bilinçlenme ve fiiliyata dökülmüş bir çaba içerisinde olduğunuzu görüyoruz.

Ağaç türleri arasında sera etkisiyle mücadelede daha etken olan ve daha az suyla yetişip daha fazla hava kalitesi temin eden türlerde varlık artışı sağlayabildik mi? Bunu merak ediyorum. Hani, bu iklim değişikliğiyle mücadele noktasında çabalarımızı, aldığımız yolu görmek istiyorum.

Bir de orman yangınlarıyla mücadele noktasında, biz Orman Genel Müdürlüğümüzün bölgelerimizdeki yangınlarda da argümanlarını bizzat şahit olarak gördük. Evet, daha önce uçaklar söz konusuydu ancak zaman değişiyor ve geliyor. Uçak ile şu anda kullanılmakta olan helikopter araçları arasında -yani bir bilgilendirilmeye ihtiyacım var- hem su kaynağına ulaşmak hem de hareket kabiliyeti, müdahale hızı anlamında bir avantaj söz konusu mu ve portföydeki uçak sayısındaki azalmayı biliyoruz, helikopter sayımız bunu telafi edecek şekilde gelişti mi?

Çok teşekkür ediyorum katkılarınızdan dolayı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Biz de teşekkür ederiz.

Behiç Bey, size söz vermeden önce kendim söz almak istiyorum müsaadenizle.

Şimdi, efendim, tabii orman teşkilatı Türkiye'nin en güçlü orman teşkilatı, hakikaten güçlü teşkilatlardan birisi ve köklü bir teşkilat. Bu sene herhâlde 180'inci yılını mı kutluyorsunuz?

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Bu sene 182.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani netice itibarıyla çok köklü bir teşkilat. Esasen, bu teşkilat da çok değiştirildi yani bir ara Tarım ve Orman Bakanlığı, sonra Orman Bakanlığı oldu, Çevre ve Orman oldu, Orman Su İşleri oldu vesaire ve şimdi tekrar Tarım ve Orman oldu. Böyle değişiklikler yapılması zor değil. Orman teşkilatı hakikaten Türkiye'nin yaklaşık yüzde 27'sini kontrol ediyordu

ama şimdi benim aldığım bir kararla artık Türkiye'nin tamamında 23 milyar hektardan sorumluyken şimdi 78 milyon hektardan yani Türkiye'nin tamamından sorumlu. Neden? Çünkü her tarafta, okul bahçelerinden hastane yollarına kadar, mezarlıklara kadar, yol kenarlarına kadar çalışma yapıyor.

Bir de arkadaşlar uzun olduğu için anlatmadılar. Yaklaşık 41 civarında eylem planı var; Çevreci Eylem Planı, Defne Eylem Planı, onların kitapçıklarını da gönderirseniz memnun olurum.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Göndeririz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kestaneyle ilgili eylem planları yani pek çok eylem planı var, bunların ben detayına girmeyeyim. Bir kere orman alanları arttı mı artmadı mı?

Şimdi, efendim, burada şunu çok açıklıkla net olarak söylüyorum. Daha önce orman kadastro vardı, sadece ormanlık alanlarla ilgili çalışma yapardı ama Tapu ve Kadastroyla bir bağı yoktu. Sonra biz özellikle dedik ki... Bir ara Sayın Genel Müdüre ben ilk Bakan olduğum zaman “Ne kadar ormanın var?” dediğim zaman “Şu kadar.” dedi, dedim ki “Nerede tapusu?” Tapusu deyince şaşırdı. Sonra biz, Tapu ve Kadastroyla birlikte çalışarak orman alanlarını net tespit ettik ve artık tapusu olan bir yere başka herhangi bir vatandaşın falan tecavüz etme ihtimali yok yani. Şu anda, ben hatta ayrılırken Orman Genel Müdürlüğüne yaklaşık yüzde 85’inin tapusunu teslim ettim, “Bunları tam koruyacaksınız.” diye, diğerleri de tamamlanıyor; bir kere bunu belirtiyim. Tapusu var, artık orman alanları hakikaten çok iyi korunuyor, artık tapuyla ne kadar arttığı da belli, bu size ispat edilebilir.

Efendim, 2/B konusuna gelince, bakın, 2/B konusu ta 1981 yılından beri bütün hükümetlerin, bütün muhalefetin “çözelim” dediği çözemediği bir problemdi ama niye çözüleliyordu? Kusura bakmayın, o zaman orman teşkilatı, orman kadastro var, 2/B alanlarını şöyle rastgele çiziyordu. Ben “Bu olmaz.” dedim. 2/B alanlarının sınırları belli olacak ve bunu Tapu ve Kadastro ile özellikle Millî Emlak Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü ve Bakanlıklar hep birlikte oturup bunların hak sahipleri kimdir, nedir, hangi alan işgal edilmiş, orman vasfını hangisi kaybetmiş... Hatta “31/12/1981 tarihinden önce orman vasfını kaybetmiş olan” Anayasa’nın amir hükmü, Anayasa gereğince hakikaten biz bunu gece gündüz çalışarak hatta 2/B Kanununu çıkarken bütün grupları, CHP Grubunu da MHP Grubunu da bütün grupları davet ettik, onlarla birlikte kanunu hazırladık ve gerçekten mükemmel bir kanun çıkardık. Orman vasfını kaybetmiş yerler, bunlar vatandaşlara devredildi, bu tamamen çok hassas bir şekilde yapıldı; bunu özellikle vurgulayayım. Zaten tespitler de daha önce tespit edilmişti.

Turizme gelince; efendim, kanun gereğince turizme tahsis edilen yerler -yok turizmden sonra orman yeri değil falan diye...- onlar gene ormanlık alan olarak kabul ediliyor, kati suretle belli bir sürede tahsis ediliyor, orası ormanın, başka bir kuruma devredilmiyor. Böyle bir yanlışlık var. Yani sizin dediğiniz gibi varsa bize söyleyin, orman teşkilatına söyleyelim; böyle bir şey olamaz. Turizme tahsis ettik “Ya, burası turizm alanı olmaz.” dedi sonra Millî Emlaka devredildi sonra da burası başka..

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Ben, Sayın Genel Müdüre vereceğim. Başka örnekler de var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Verin onu inceleyelim. Böyle bir şey olmaması lazım.

Efendim, özellikle, tapu işleminden sonra ormanların yağmalanması da bitti çünkü sınırları ülke koordinat sistemine göre belli yani onu özellikle vurgulamak istiyorum.

Bir de efendim, madenlerle ilgili konuşuldu. Bakın, madenlerle ilgili, benim Bakanlığım zamanında maden izni verilirken bütün madencilerden Rehabilitasyon planları hazırlaması şeklinde bir yönetmelik hazırladım, bir tamim yayınladım. Yani şunu düşünmeyin...

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Bakanım, nasıl rehabilite edeceksiniz Kaz Dağları’nı? Yüzlerce yıllık çam ağaçları kesilmiş.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, müsaade eder misin? Kaz Dağları Milli Parkı, oraya hiçbir şekilde müsaade edilmiyor. Bir yanlışlık var, onların detayına girerim.

Şimdi arkadaşlar biliyorlar. Madenci izin almaya gelmeden önce -ilk yönetmelik çıkardığımızda- şöyle uydurma bir şey çıkarmışlar. Ben “Yok.” dedim, maden mühendisleri ile orman mühendislerinin birlikte hazırlayacağı bir rehabilitasyon planı istiyoruz ve ciddi şekilde inceleniyor. Bir de bu alanlar benim bildiğim kadarıyla, en son rakam -arkadaşlar doğrusunu söylesin- toplam ormanlık alanın yüzde 1’i kadar madenciler için yer veriyoruz, çok büyük bir alan değil. Bir de bununla ilgili kesinlikle madencilik faaliyeti bittikten sonra bunların rehabilite edilmesi konusunda bir talimatname ver hatta rehabilitasyon eylem planları hazırlandı. İstanbul’daki pek çok alanda ondan size isteyen varsa onların nasıl rehabilite edildiğini gösterebiliriz bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Tabii yangınlarla ilgili çok önemli çalışmalar yapıldı, arkadaşlarımız izah etsinler. Jale Nur Hanımefendi, Değerli Vekilim, kesilen alanla ilgili, hakikaten ormancılar o kadar hassas ki hangi ağacın kesileceği dahi tespit ediliyor. Ne kadar alandan, ne kadar ağaç kesileceği izin verilmeden önce belirleniyor, rehabilitasyon planlarına işleniyor, öyle rastgele kimse kesemez. Tabii orman muhafaza memurları da çok sıkı denetliyorlar bildiğim kadarıyla, bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Diğer konulara, arkadaşlarımız eksik kalan konulara cevap versinler ama önce Behiç Bey, milletvekilimiz söz istedi. Kısa olmak kaydıyla çünkü vakit çok geçti.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Tabi, yok zaten...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bilemiyorum, diğer arkadaşlar da sunum yaparsa. Şimdi, biz tabii yirmi dakikalık bir sunum öngörmüştük, bir on dakikada da soru-cevap olsun şeklinde planlamıştık ama herkes rahatça konuşsun diye bunu aştık ama siz istiyorsanız sabaha kadar ben bekleyebilirim, ben dayanıklı bir adamım. Arkadaşlar bilir, biz gecenin üçüne kadar çalışma yaptık.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkanım, Komisyon üyeleri birbirini eleştirirse uzar. Biz, arkadaşımıza soruyoruz, bürokrat arkadaşımıza, cevabı Komisyon üyesinden geliyor; olmaz yani.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki efendim. Tamam, oldu efendim. Bundan sonra soru sorulsun, soruya cevap verilsin, oldu mu efendim?

Buyurun.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum. İdare tarzınıza, nezaketinize özellikle vurgu yapmak istiyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Estağfurullah, ne demek.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Burada tabii biz...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Maksudımız en güzelini bulmak.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Kuşkusuz. Yani o konuda hüsnüniyet sahibi bir insan olduğunuzu kesinlikle inanıyorum. Sayın milletvekilimiz burada konuşurken...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Cihan Bey.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Cihan Bey konuşurken işte orman teşkilatını suçlama gibi bir eleştiri de getirdi, madencilik konusuna bir eleştiri getirdi. Ben, hâlbuki ta baştan orman teşkilatını methederek girdim ve Türkiye’nin en önemli kurumu diye söyledim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru, methedilecek bir teşkilat.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Yani en önemli kurumdan kastım “Stabil bir teşkilat.” dedim hatta “İstikrarlı gidiyor.” dedim, “Hiç değiştirmiyor ve kendi yetki alanlarında yapması gerekeni en iyi şekilde yapıyor.” diye ifade ettim. Yalnız şöyle bir şey var, orman alanlarında maden çıkarılması ayrı bir konu. Tabii bu bizim Komisyonumuzun yetkisi dâhilinde de birkaç cümleyle de ona değinmek lazım. Bu Kaz Dağları -sayın vekillerim söylediler, gerçekten o fotoğraflar- ben gidip görmedim ama fotoğraflardan gördüğüm kadarıyla gerçekten yüz karası.

MURAT BAKAN (İzmir) – Hüngür hüngür ağlarsınız.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Felaket orası.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Şimdi, diğer bir taraftan Marmaris’te, Bordum’da -gazetelerde görüyoruz- bir orman şeridi komple yanıyor, öyle bir yakılıyor ki yani ihtiyaç olan yer yakılıyor sadece.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sorumlu işte burada efendim.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Orman İdaresi bu konuya el atıyor, ertesi gün Sayın Bakan açıklama yapıyor: “En güzel şekilde, en kısa sürede ağaçlandırılacaktır.” diyor. Fakat iki sene sonra bakıyoruz oraya bir tatil köyü yapılmış ya da bir site yapılmış; böyle onlarca orman yakıldı Ege sahillerinde.

Bunun yanında kışın -Karadeniz ormanı kolay kolay yanmaz- Sürmene ormanları yandı bu ülkede.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama sebebini ben biliyorum.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Anzer Yaylası şu anda... Anzer’e göçen, orada yaşayan arkadaşlar var, tanıdıklarım var, “Yayla vafını yitirdi.” diyorlar. Örneğin Uzungöl; Sayın Bakanım, derhâl oradaki yapıların yıkılması, oranın doğal hâline getirilmesi gerekiyor. Uzungöl, kartpostal gibi olan bir göl ve oraya gittim, 2 kez gitmişim. Tabii, bizim gençlik yıllarımızda -ben o zaman Trabzon’un bir ilçesinde kaymakamdım- inanılmaz güzeldi. Oraya yiyecek ve içeceğini kendin götürüyorsun, hiçbir şey yok ama sanki cennete girmiş gibiydin ama şimdi trafik inanılmaz, keşmekeş, çevre kirliliği hat safhada. Yani, bunlara da özellikle dikkat çekmek istedim.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Genel Müdürüm, siz şimdi cevap vermek ister misiniz yoksa yazılı olarak... Çünkü vakit çok geçti.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Sayın Bakanım, ben o zaman yazılı olarak Komisyonun e-mail grubuna atayım, oradan dağıtsınlar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Komisyona gönderilsin, biz oradan şey yaparız.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Evet, öyle yapalım.

Tabii ki bazılarına cevap vermek isterim de... Hani bazı şeyler de, özellikle Muğla...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mesela siz Bölge Müdürüydünüz Muğla’da. Behiç Bey’in o şeyine bir cevap vererseniz...

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Şimdi Sayın Bakanım, onun baştan sonuna kadar tarih tarih, kronolojik olarak her şeyine hâkimim. 2016’nın Şubatında Muğla’da göreve başlayınca hemen birinci haftada önüme geldi, onun için de iyi biliyorum. Malum, Turizm Kanunu 1987 yılında Meclisimizden çıktı. 1991 yılında...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – O Pina Yarımadasını mı kastediyorsunuz?

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Pina Yarımadasını Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onunla ilgili ben çok detaylı bilgi verdim. Bizden önce olmuş Pina Yarımadası olayı.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Yok yok, birkaç sene önce birçok yangın çıktı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Vekilim onu sormuyor. Onun zaten daha önce 1987 yılında izin vermiş olan...

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Hayır, onu sormuyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu sormadı. Son zamanda yangınlar olmuş orada, daha sonra turizm tesisleri kurulmuş, size onu soruyor.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Şimdi Sayın Bakanım...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Yangın falan değil, Bodrum’da yangın olmadan da... Bodrum’da Torbalı’nın karşısı, sürekli geçtiğimiz yere yangın falan çıkmadan koskoca tesis dikildi; oradaki yemyeşil ormanlar gitti. Yangın yoktu orada mesela, ben de onu söyleyeyim.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Şimdi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi şöyle yapalım mı? Tabii, bu konuda varsa, neresiyse -arkadaş da bilmeyebilir, gerçi bizim Komisyonla alakalı değil ama önemli olduğu için- arkadaşlara onu net olarak sorsak onlar da net olarak yazılı cevap versin; oldu mu Değerli vekilim? Daha iyi olur.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tamam.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çünkü bölge müdürü yeni değişti, iki sene oldu değil mi değişeli?

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Evet.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yeni bölge müdürü geldi. Onları sorsunlar, bize yazılı olarak net cevap versinler.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Anlaşıldı Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sağ olun diyorum, Orman teşkilatımıza teşekkür ederiz.

ORMAN GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET ÇELİK – Sağ olun Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, şimdi, tabii sizlere bir soru sormak istiyorum: Bu arkadaşlarımızdan Doğa Koruma ve Millî Parklar, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele ve bir de Orman Mühendisleri Oda Başkanımız var; bunları dinleyelim mi hızlı bir şekilde?

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Yarın devam edelim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yarın çok önemli bir şey var iklim değişikliğiyle ilgili.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Haftaya dinleyelim, yarınki programı bozmayalım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yarınki programı bozmayalım çünkü yarın çok önemli yani takdir sizlerin. O zaman soralım; devam edelim dersiniz...

MURAT BAKAN (İzmir) – Arkadaşlarımız hazırlık yapıp gelmiş, kusura bakmasınlar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim?

MURAT BAKAN (İzmir) – Sonra dinleyelim bence de, çok uzar bu.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Bakanım, bir de bir önerim var. Yani, konuyu öyle iklim değişikliğinden dışarı çıkarıp farklı yerlere uzatıp orada zaman harcamazsak iyi olur.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi arkadaşlar, anladığım kadarıyla, teamül büyük ölçüde “Diğer arkadaşları başka bir zaman dinleyelim.” şeklinde, öyle bir görüş var. Hatta mesela Çölleşmeyle ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü şu anda görevli, onun yerine başka bir arkadaş sunacaktı. İzin

verirseniz o zaman, uygun görürseniz ondan sonraki hafta dinleyelim. Ve, bir de şunu rica edeceğiz -arkadaşlar siz de şey yapın- sunum yapanlardan: Yani, mümkünse diğer konulara girmesinler, konumuzla alakalı anlatsınlar çünkü çok uzuyor.

CİHAN PEKTAŞ (Gümüşhane) – Sayın Bakanım, çok özür dilerim, bir şey söyleyeyim mi? Mesela Millî Parklar sunumunda ağırlıklı olarak sulak alanlar bizi ilgilendiriyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, Millî Parklarda yani yutak alanlar... İklim değişikliklerini millî parklarda ne ilgilendiriyor? “Ya, şurayı tabiat parkı, burayı tabiat parkı yaptık.” falan şeklinde millî parkları anlatırsa; Sakarya Millî Parkı’nı, yok Çanakkale’dekini, yok Afyonkarahisar’da Kocatepe Millî Parkı’nı anlatırlarsa saatler yetmez. Dolayısıyla, sulak alanlar, sulak alanlarda ne kadar yutak olarak karbon tutuyoruz; bunları anlatırlarsa isabetli olur.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Riskler neler? Alınması gereken tedbirler neler?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Riskler neler? Alınması gereken tedbirler neler?

MURAT BAKAN (İzmir) – Soru önemli değil, konu önemli; kısa da olabilir ama bizim istediğimiz bilgiler...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Orman Mühendisleri Odamız da eğer belki beş dakikada anlatacaksa... Sizi de sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çağıralım oldu mu Değerli Başkan? Ha, dışarıda olabilir.

Hepinize çok teşekkür ediyoruz.

Yarın tekrar 14.59’da toplanmak üzere bugünkü toplantıyı kapatıyoruz.

Kapanma Saati:20.37

